

De Moeial

Mei 2008

Verschijnt maandelijks

Afgiftekantoor 1050, Brussel 5

V.U.: Bram Langmans

Jaargang 27 n°4

Studententijdschrift van de Vrije Universiteit Brussel
in samenwerking met BSG, Studiekring Vrij Onderzoek en Dienst Cultuur

EN VERDER

Vicerector Magits reageert	p. 2
En de Studentenraad ook	p. 3
Verhalen & opinie	p. 4
Bei Uns in Amerika	p. 11
Ideologiekritiek	p. 13
Piraat Zwartbaard	p. 14
Interview met Nathalie Teirlinck	p. 15
Brusselse vintagewinkels	p. 15
deBuren	p. 15

En de winnaar is... Paul De Knop

Met 56 procent van de uitgebrachte stemmen is Paul De Knop, decaan Lichamelijke Oefening en Kinesitherapie, verkozen tot rector van de VUB 2008-2012. Eind september zal hij Benjamin Van Camp opvolgen. De Knop verslaat tegenkandidaat Jan Cornelis, huidig vicerector Onderzoek, enigszins tegen de verwachtingen in. Met de 53-jarige De Knop krijgt de VUB de jongste rector van Vlaanderen.

DOLOMIETEN

Het had iets middeleeuws; de publieke bekendmaking van de uitslag der rectorverkiezingen. Vrijdag 9 mei, klokslag 17 uur, stroomde het Convivium vol voor de afkondiging van het resultaat. Omringd door decanen, proffen, VUB-bestuurders en familie stonden De Knop en Cornelis zichtbaar gespannen te wachten. De voorzitter van de Verkiezingscommissie, Hélène Casman (Decaan RC), las in een ijzige stilte – enige malen onderbroken door bruten die niet op de hoogte zijn van het bestaan van een uitknop op hun gsm – een reeks cijfers op: 614 stemgerechtigden, 496 stemmen, een opkomst van 80,90 procent, 481 geldige stembiljetten, ... De winnaar moest derhalve 241 stemmen (50 % +1) achter zijn naam hebben gekregen. Casman sloot haar marteling uiteindelijk af: "De heer Cornelis, 213 stemmen. De heer De Knop, 268 stemmen."

Een applaus steeg op uit de zaal, De Knop gaf Cornelis een hand en stak een speech af. Hierin bedankte hij de mensen voor hun vertrouwen en Jan Cornelis voor de faire campagne die hij had gevoerd. Wel sprak hij de hoop uit nu 'de rangen te sluiten', om 'samen de VUB vooruit te helpen'. Ook scheidend rector Van Camp ontving een dankwoord van De Knop, omdat hij 'de lat zo hoog had gelegd'. Sportmannen weten dan hoe laat het is: de tiende rector van de VUB wil hoog

springen. De ballast van andere functies (Decaan LK, voorzitter GO!-onderwijs, adjunct-kabinetschef bij –de op de receptie aanwezige– Bert Anciaux, vakgroepvoorzitter Sportbeleid, hoogleraar in Tilburg) zal De Knop de komende maanden dan ook van zich afgooien. Maar niet voordat hij een week de Dolomieten heeft doorgecrosst, om 'op adem te komen'.

Vervolgens nam Van Camp het woord: hij overhandigde zijn opvolger alle speeches van alle rectoren die de VUB ooit heeft gehad. Zijn eigen toespraken had hij er niet bijgestoken, want 'die zijn toch niet van belang', aldus Van Camp. Het glas werd geheven en De Knop rende al weer weg om de pers te woord staan; hij zou ze vertellen dat de VUB 'alive and kicking' is. Dat deed hij dan ook met overgave. Jammer dat de presentator van Radio 1 hem aankondigde als 'de toekomstige rector van de VUB, de Vlaamse Universiteit Brussel'...

REACTIES

Op voorhand had Jan Cornelis al laten verstaan dat het voor hem alles of niets was; als hij geen rector werd, zou hij een sabbatical nemen en dan nog maar zien of hij terug zou komen naar de VUB. Op zijn website schrijft hij: "Ik wil iedereen bedanken die voor mij gestemd heeft en die duidelijk liet merken dat zij/hij vanuit mijn ervaringen en concrete beleidsvisie van VUB een echt inspirerende en gedreven gemeenschap wilde maken die vanuit Brussel haar impact wil vergroten. Een groter deel van diezelfde VUB gemeenschap heeft er anders over beslist. Dat is jammer. Ik kan alleen maar hopen dat het nieuwe VUB rectoraat de verworven resultaten en de succesvolle opgestarte initiatieven van de voorbije jaren voortzet en met constructieve inzet ook een Project VUB uitbouwt, ook al zal het anders zijn dan het project dat ik voor ogen had. Ikzelf zal daar geen

actieve deelname in hebben en wil mij het eerstvolgend jaar herbronnen via een onderzoekssabbatical en het overwegen van andere perspectieven buiten VUB."

Vincent Ginis, de voorzitter van de Studentenraad, is tevreden met de uitkomst: "Hoewel er eigenlijk geen slechte keuze bestond, sprak de kandidaat van De Knop mij als student en als studentenvertegenwoordiger in het bijzonder meer aan. De Knop stelt de inspraak van alle gelegingen centraal; 'samen werken aan onze eigen toekomst' was niet toevallig de slagzin die hij hanteerde."

EEN STERK TEAM

In zijn overwinningstoespraak had De Knop het

over 'de kracht van een team'. Hij doelde hier op zijn toekomstig rectoraat dat hij moet samenstellen. Drie vicerectoren kan hij aanduiden: voor Onderwijs, Onderzoek, en Studentenbeleid & Internationalisering. Al enkele weken circuleren verschillende namen. Bij het ter perse gaan van dit nummer is er echter nog geen duidelijkheid over. De Knop liet ons al wel weten dat de posities zo goed als definitief vastliggen. De wandelgangen zeggen ook zeer consequent dat Yvette Michotte, decaan GF, het vicerectorschap van Onderwijs op zich zal nemen.

De weken voorafgaand aan de verkiezingen zijn De Knop en Cornelis meermaals in debat gegaan. Ook hadden beide kandidaten hele projecten, visies, strategieën en beleidsplannen uitgedokterd. In het kort komt het erop neer dat De Knop geen fan is van de alliantie met UGent, al zal hij de reeds gemaakte afspraken niet gaan schenden. Verder verzet hij zich tegen de economische rationalisatie van Vandenbroucke, gebaseerd op minimumnormen, waarbij de helft van de VUB-opleidingen gevisieerd wordt (de zogeheten knipperlichten). Ook zal De Knop zich de komende periode, met het oog op de Vlaamse verkiezingen, gaan mengen in de totstandkoming van politieke beleidsprogramma's. De toekomst zal uitwijzen waar zijn lobbying toe leidt.

In september zal Paul De Knop (12 november 1954) zich de jongste der rectoren en associatievoorzitters kunnen noemen. Alain Verschoren, nieuwbakken rector van de Universiteit Antwerpen, is een schoolgenoot en vriend van De Knop. Verschoren is van hetzelfde bouwjaar, maar nog drie maanden ouder. Na acht jaar Van Camp worden we opnieuw met een benjamin opgescheept.

Daniël van der Meer

De rectorendebatten

p. 3

Mei '68, veertig jaar later - een speciale editie

"Mei '68 ligt begraven onder veertig ton straatstenen", aldus voormalig studentenleider Daniel Cohn-Bendit in zijn onlangs verschenen *Forget 68*. Na 1968 is de samenleving dermate veranderd dat het van weinig intelligentie zou getuigen om vol te houden aan dezelfde maatschappelijke omstandigheden. Vandaag de dag heeft Cohn-Bendit, zo vertelt hij vol trots, zijn iconische foto (zie pagina 9) als achtergrond op zijn mobiele telefoon...

De herdenkingswaan is er desalniettemin geen seconde minder om; de aandacht voor de studentenrevolte van mei '68 lijkt zelfs groter dan tien of twintig jaar geleden.

Eind april was ik in Parijs. De hoeveelheid documentaires, tentoonstellingen en boeken is ook nu nog overweldigend. Zelfs de grootste antithese van mei '68, de FNAC, werpt zich tegenwoordig op als ware cultuurdrager:

Veertig jaar na mei '68, en Sarkozy zit in het Élysée... de Fransen raken er niet aan uit. Zeker na diens uitspraken over het liquideren van de erfenis van de *soixante-huitards* laaide de discussie heviger op. Vader en zoon Glucksmann, respectievelijk filosoof en filmmaker, deden met hun boek *Mai '68 expliqué à Nicolas Sarkozy* ook een duit in het zakje. In een recent interview verweet zoon Glucksmann 'links Frankrijk' mei '68 te 'hypothekeken': "het is als het graf van Lenin; niet aankomen, niet verplaatsen, dit is privébezit". En: "als een rijke emir Frankrijk opkoopt, laat hij bij de ingang een scholierendemonstratie organiseren, als deel van een permanente tentoonstelling."

Verder luidt de algemene consensus in Frankrijk dat Sarkozy ondenkbaar zou zijn geweest zonder de gebeurtenissen van mei '68. Een zoon uit een gemengd huwelijk, niet van de elitaire *École Nationale d'Administration*, bezig aan zijn derde huwelijk... Cohn-Bendit voegt daar nog aan toe dat Cécilia evenzeer de personificatie van de megedachte is; als zelfstandige vrouw die er voor kiest om haar eigen leven niet te laten bepalen door de ambities van haar man, is zij volgens hem 'het summum van vrouwenemancipatie'.

Daniel Cohn-Bendit oogst met het zich toeëigenen van de 'Parijse straatstenen' steeds meer kritiek op zijn eigen persoonsverheerlijking. In 1968

INHOUDSOPGAVE MEI '68

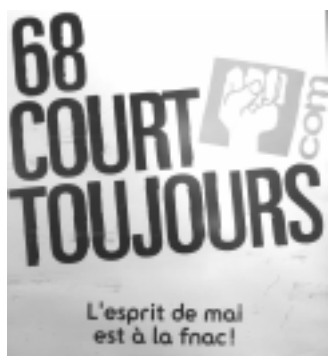
p. 2. <i>Édito !</i>
p. 6-7 <i>Situationalistische internationale</i>
p. 7. <i>Mustapha Khayati bis</i>
p. 8. <i>Comte de Lautréamont</i>
p. 8. <i>Wat onze ouders begonnen</i>
p. 9. <i>Vergeet '68</i>
p. 10-11 <i>Muziek in San Francisco</i>
p. 10 <i>Een top 40 van 1968</i>

werd hij al neergezet als 'een begaafd demagoog met helaas een overtrokken belangstelling voor zichzelf', nu is die beschrijving nog steeds van toepassing. Zijn boek *In de ban van de revolutie* (1986) waarin hij voormalige studentenleiders opzoekt in hun nieuwe bestaan, besluit hij met een interview met zichzelf... Tegenwoordig spreekt zijn omgeving consequent over 'DCB', als ware het een Kennedy.

De afgelopen weken is er veel te veel over mei '68 geschreven. Voor een studentenblad blijft het evenwel een even onvermijdelijk als relevant onderwerp om mee bezig te zijn. Dat is ook de reden van onze zes-pagina's tellende special. Wij hopen niet al te voorspelbaar te zijn.

Daniël van der Meer

DRAAI'S OM? P. 16

De verleiding ligt immer op de loer; het vergelijken van engagementen. Is de betrokkenheid van de nieuwe generatie groter, beter of serieuzer dan de voorgaande? De eeuwig terugkerende nullijn van mei '68 biedt een tienjaarlijkse gelegenheid om aan dergelijke verleidingen gehoor te geven. Lang hoeven we niet om de pot te draaien; veel stelt ons engagement en bereidheid tot directe actie heden ten dage niet voor. De betoging tegen het financieringsdecreet van Vandebroucke trok nauwelijks een noemenswaardig aantal personen. Deze beweging is niet tot België beperkt; ze is zo internationaal verspreid als de pc –al betekent dit nog niet dat er een causaal verband is tussen beiden.

Uiteraard is mei '68 ver weg en onvergelijkbaar met de huidige tijd. Was de studietijd veertig jaar geleden nog een nieuwe levensfase tussen de jeugd en volwassenheid in; nu mag je al blij zijn als je een driejarig *Bildung* aka *Bachelor* mag volgen. Hoewel de opstanden van 1968 vaak anarchistisch geïnspireerd en collectief georganiseerd waren, zijn de vleesgeworden herinneringen vaak beperkt tot de leiders van de bewegingen; Rudi Dutschke in Duitsland, Daniel Cohn-Bendit in Frankrijk. De paradox is kenmerkend voor mei '68, mooi samengevat in de slagzin 'het is verboden te verbieden'.

'Rode Rudi' wordt in april 1968 op straat neergeschoten. De dader roept "du dreckiges Kommunisten-Schwein" en schiet drie kogels af. Dutschke overleeft de aanslag net. Het protest gaat vooral uit naar de Springerpress die een lastercampagne tegen Dutschke voeren. Overigens zit Dutschke in augustus 1968 nog in Brussel, in de Schaarbeekse Josse Impensstraat. Hij is ondergedoken op het adres van marxist Ernest Mandel (1923-1995), vanaf 1971 een VUB-prof, die ook bij de Parijse revolutie een prominente rol heeft gespeeld. "Comme c'est beau! C'est la révolution!" schreeuwt hij enigszins overenthousiast op de straten in Quartier Latin. Tot 1981 blijft Mandel persona non grata in Frankrijk. Rudi Dutschke sterft in 1979 uiteindelijk aan de hersenbeschadiging veroorzaakt door de aanslag. Sinds kort heeft hij een straat in Berlijn naar zich vernoemd gekregen; de ironie van het lot heeft bepaald dat deze kruist op de Axel-Springer Strasse...

Dutschke had zich gedistantieerd van de radicale groepen die uit de beweging voort waren gekomen. Dat gold ook voor Cohn-Bendit. Hij riep de Rote Armee Fraktion (RAF) op "de wapens weg te gooien en de straatstenen weer op te pakken". Niet iedereen was deze zelfbeheersing gegeven; in de documentaire *My Life as a Terrorist* vertelt Hans-Joachim over de aantrekkingskracht van de gewelddadige tak van het verzet. Voor de RAF had hij meegedaan in een gijzeling op de OPEC-conferentie van 1975 waarbij drie dodelijke slachtoffers vielen. Hij zat daarna 24 jaar ondergedoken in Normandië. Uiteindelijk gaf hij zich in 1999 aan bij de Duitse politie. Onder andere Daniel Cohn-Bendit en Joschka Fischer, toenmalig minister van Buitenlandse Zaken in Duitsland, moesten voor de rechtbank getuigen over hun studievriend.

Overigens werd Klein, op zijn onderduikadres in Normandië, onderhouden door een speciaal fonds. Cohn-Bendit en Jean-Paul Sartre betaalden hier aan mee. In 1974 was Klein nog lijfwacht van de Franse filosoof geweest toen deze Andreas Baader, medeoprichter van de RAF (ook wel Baader-Meinhof Grupe), in de Stammheimgevangenis in Frankfurt ging interviewen. Op de foto v.l.n.r.: Klaus Croissant (advocaat van de RAF), Sartre en Klein.

Sartre had in 1968 Cohn-Bendit ook al aan een interview onderworpen. In het vraaggesprek voor *Nouvel Observateur* steekt hij zijn bewondering voor de jeugdige revolutie niet onder stoelen of banken, zoals hij in een laatste opmerking tegen Cohn-Bendit moed inpraat: "Het is wat ik zal noemen, de uitbreiding van het domein van het mogelijke. Geef het niet op." In een debat had Sartre al tegen Cohn-Bendit geroepen: "vous êtes formidable, expliquez moi!".

Bij gebrek aan ruimte, doch een overschot aan inspiratie, rest mij dit: ik ga weg. Het ga u goed. De Moeial is dood. Lang leve De Moeial.

Daniël van der Meer

Kort VUB-nieuws

o.a.: de AudioMoeial '08

WAT DOET VAN CAMP?

Nu Van Camp in september uit de 'M' wordt gezet, is onze rector op zoek naar een andere tewerksteller. Het gerucht doet de ronde dat hij een boek over zijn seksuele geaardheid gaat schrijven in zijn Toscaans buitenverlijf. Meer waarschijnlijk is het bericht dat hij directeur van het Universitair Ziekenhuis te Jette wordt.

DIENST CULTUUR

Dienst Cultuur komt in de problemen; ze verliezen hun tentoonstellingsruimte in de GalerY. Hier zullen vanaf deze zomer namelijk de algemene inschrijvingen plaatsvinden. Dit betekent dat er geen exposities kunnen doorgaan tot oktober. Out of Control zal derhalve, voor het eerst, niet de VUB aandoen.

NIEUW MOEIALBESTUUR

Op de AV van 7 mei is het Moeialbestuur voor 2008-2009 gekozen. Democratie vierde hoogtij en de uitslag is als volgt: Piet Van de Velde wordt hoofdredacteur; Nathaniël Bovin, adjunct; Kristof Gombeer, redactiesecretaris; Ben Van Overmeire, eindredacteur. Een volledig nieuw bestuur, met nieuwe accenten en nieuwe ethische normen. Het resultaat zult u volgend jaar zien.

DE AUDIOMOEIAL

Ook dit jaar nemen we weer de AudioMoeial op; redactieleden lezen hun favoriete artikel van het Moeialjaar voor en het geheel wordt op cd gezet. Dit luxe-artikel kent slechts 100 exemplaren. Wilt u er een hebben, stuur dan een mailtje naar moeial@vub.ac.be. U kunt ons altijd beluisteren op onze site (www.vub.ac.be/moeial), waarschijnlijk vanaf 19 mei. Rector Van Camp heeft dit jaar ook zijn medewerking aan de AudioMoeial toegezegd; hij zal de introductie voor zijn rekening nemen. Naast de ingesproken teksten zullen er ook muzikale intermezzi te horen zijn.

Daniël van der Meer

Gelieve uw Moeial thuis weg te smijten

Als u in het zonnige gras zit te genieten van een onzer artikels, laat uw exemplaar dan niet als een goedkope dame van lichte zeden achter; neem ze mee en draag er zorg voor. Dit geldt ook voor uw restafval: gooi vuilnis in een vuilnisbak. Bedankt!

Reactie van vicerector Magits

Onder de hoofding "De zwanenzang van de studentenparticipatie en -raad. Hoge quora, weinig inspraak, maar vooral geen zorgen" heeft Piet Van de Velde een analyse gemaakt van de voorbije studentenverkiezingen en enige voorstellen geformuleerd om een grotere interesse bij onze studenten op te wekken.

We zijn uiteraard heel blij dat de studenten in het algemeen en De Moeial in het bijzonder zich vragen stellen over de wijze waarop de studenten beter en meer betrokken kunnen worden bij het beleid en willen ieder voorstel met grote welwillendheid onderzoeken en zo nodig ondersteunen. Een goede analyse en dito suggesties vertrekken evenwel van de juiste uitgangspunten. De bijdrage van Van de Velde berust echter op enige onwetendheid m.b.t. de bevoegdheden van de Studentenraad.

WE ZIJN NIET HEILIGER DAN DE PAUS: WIJZIG HET KIESSYSTEEM

Het participatiedecreet spreekt over een minimale deelneming van tien procent om rechtsgeldige verkiezingen te hebben. Binnen de VUB werd in het Forum, dat het kiesreglement uitwerkte en uit evenveel studenten als andere leden bestond, unaniem beslist om 25 % voorop te stellen. Deze

De Studentenraad is geen "luidspreker van de ideeën van het rectoraat"

beslissing werd niet alleen ingegeven door een eventuele analogie met de andere geledingen, maar ook door de traditie binnen onze universiteit van een gedegen en gedragen studentenparticipatie, waardoor 25 % steeds haalbaar zou zijn. Op deze wijze zou de betrokkenheid van de studenten bij het beleid, bestaande sinds 1970, jaar na jaar nog sterker uitgedrukt worden. Het Forum besliste trouwens om studenten die voor geen 30 studiepunten ingeschreven waren en minder geneigd zouden zijn om te gaan stemmen, niet als stemgerechtigd te beschouwen. De praktijk van de laatste drie jaar leert ons dat de 25 % deelneming inderdaad slechts bereikt wordt na herhaaldelijke oproepen én van de studentenvertegenwoordigers én van het beleid (vicerector en decanen). De minimale deelneming voortaan op tien procent brengen, zoals in het artikel voorgesteld, zal ongetwijfeld het bereiken van het vereiste quorum gemakkelijken, maar gooit tegelijk de VUB-traditie van een sterke betrokkenheid van de studenten gedeeltelijk overboord. Bovendien is een dergelijke vermindering geen oplossing van het ba-

sisprobleem, nl. dat in bepaalde faculteiten geen enkele kandidaat zich heeft voorgesteld.

INFORMATICA KOST GEEN MILJOENEN: HET ONLINE REGISTREREN VAN EEN STEM KAN EEN PAK VLOTTER

Het voorstel om het elektronisch stemmen te vereenvoudigen heeft mijn volledige steun. De wijze van stemmen kan inderdaad veel vlotter. En inderdaad kost dat niet zoveel, maar ons informaticasysteem moet geheel aangepast en verbeterd worden met het oog op de invoering van het nieuwe campusmanagementsysteem. Binnen de zoveel prioriteiten is de verbetering van het elektronisch stemmen minder hoog gerangschikt en worden de beperkte tijd en mankracht toegespitst op belangrijker vernieuwingen. Bovendien als het aantal uitgebrachte stemmen dag na dag wordt geanalyseerd, is ook hier geen heel groot verschil tussen de drie verschillende verkiezingen te bemerken. Misschien is het ontbreken van een reeks kandidaten binnen bepaalde faculteiten een meer voor de hand liggende verklaring.

NAAKTFOTO'S VAN ELS WITTE: EIS DE STUDENTEN HUN AANDACHT OP

Het derde voorstel om meer en beter de aandacht van de studenten aan te trekken, steun ik volmondig, wanneer dit inhoudt dat men de essentiële problemen van de studenten aankaart op een verantwoorde wijze.

HET VERSCHIL TUSSEN INFORMATIE EN PARTICIPATIE = HET LEZEN VAN EEN KRANT OF DE INHOUD ERVOOR LEVEREN: GEEF DE STUDENTENRAAD ECHTE PARTICIPATIEMOGELIJKHEDEN

Met de vierde suggestie ben ik het volkomen eens en betreur ik ten zeerste de foutieve informatie, die niet leidt tot een verhoging van de belangstelling voor studentenparticipatie, integendeel! In tegenstelling tot wat beweerd wordt, is de Studentenraad belast met het beleid en de ontwikkeling van de studentenvoorzieningen, weliswaar binnen het kader en de begroting, die jaarlijks goedgekeurd worden door de Raad van Bestuur. Met betrekking tot de studentenvoorzieningen (restaurant, huisvesting, sociale dienst, jobdienst, psychosociale begeleiding ...) beslist de Studentenraad autonoom, wat uiteraard meer is dan participeren.

Zo heeft bij voorbeeld de Studentenraad tijdens dit academiejaar een nieuw beleid m.b.t. de studentenhuisvesting beslist, waarbij het sociaal-

financieel beleid werd losgekoppeld van de exploitatie van de huisvesting en een maandelijks huurtoelage werd ingevoerd. Voor alle aangelegenheden die de studenten aanbelangen (o.m. onderwijs, studiegelden, examenreglementen ...) brengt de Studentenraad een advies uit aan de Raad van Bestuur. Bovendien zetelen in deze Raad acht studenten, die op voet van gelijkheid met de andere leden, de uiteindelijke beslissing nemen. Dit is bijgevolg ook veel meer dan de in de bijdrage vermelde informatie.

JUST DO IT: BRENG ZELF DE VERANDERING

Tenslotte kan ik alleen maar duidelijk maken dat de oprichting van een specifieke dienst Studentenbeleid binnen onze instelling juist aantoonde dat de VUB de Studentenraad steeds ernstig neemt. Meer nog, binnen onze dienst wordt de werking van de Studentenraad sterk ondersteund en worden de initiatieven van de leden zeer welwillend begeleid. De Studentenraad is derhalve geen "luidspreker van de ideeën van het rectoraat", maar een specifieke en belangrijke vertegenwoordiger van onze studenten, die een eigen beleid mogen en kunnen voeren, zeker op het gebied van de studentenvoorzieningen. Op dat vlak heeft onze instelling steeds bijgedragen tot de democratisering van het hoger onderwijs en is ze daarin voortdurend een vaandeldraagster geweest.

CARRIERE

Ik ga akkoord met de uitgebrachte kritiek op het voorstel om een zetel binnen de Studentenraad te koppelen aan credits. Ik geef de voorkeur aan het vermelden van dergelijk lidmaatschap op het CV, waarbij eventueel later dit lidmaatschap binnen een procedure van 'Eerder verworven competenties' kan gebruikt worden. (het probleem van onafhankelijkheid en te weinig inzet is daarmee grotendeels opgelost). Persoonlijk ben ik overtuigd dat de universiteit de studentenvertegenwoordigers op een andere wijze beter en efficiënter kan steunen door o.m. de opleidingen, die ze voor het personeel organiseert, kosteloos te laten volgen door de studentenvertegenwoordigers, door specifieke opleidingen te organiseren, zoals 'leren vergaderen', 'leren argumenteren' e.d. Dergelijke initiatieven, die trouwens soms reeds werden voorgesteld, zullen een beter opgeleide studentenvertegenwoordiging tot stand brengen. Bovendien kunnen de afgeleverde attesten later en elders gebruikt worden.

Prof. Dr. Michel Magits, Vicerector Studentenbeleid

Reactie van de Studentenraadvoorzitter p. 3

Rector gezocht

Kandidaat-rectoren De Knop en Cornelis in debat

Het grote debat tussen kandidaat-rectoren Paul De Knop en Jan Cornelis is een uitgelezen kans om de laatste *swinging votes* binnen te rijven. Op een goede dag lokt een succesvol debat op de VUB een 150-tal toeschouwers. Geheel tegen die verwachting in loopt de aula Van Geen in Etterbeek vol met belangstellenden, het gros daarvan academisch personeel, maar hier en daar zie je ook een student opduiken. Blinkende folders, laptops en projectieschermen moeten je het idee geven dat dit écht een universiteit is die met beide benen in de 21e eeuw staat. In Jette is de opkomst een pak lager en voel ik me als enig student in de zaal wat ongemakkelijk. Het debat wordt opgedeeld in een presentatie en een luik met vragen uit de zaal. De moderator is de voorzitter van de Raad van Bestuur, Eddy van Gelder.

DE KNOP ALS KAMELEON

Paul De Knop past zich als een kameleon aan de locatie aan. In Etterbeek speelt hij helemaal in op de studenten; daar klinkt het dat wij, de studenten, de prioriteit van de VUB moeten zijn. Ook op het vlak van studenteninspraak wil hij verbreden, tot een heuse vicerector Studentenbeleid met stemrecht aan toe. Binnen de faculteiten viseert hij op een geslepen manier de onbesliste stemgerechtigden. De faculteit PE (Psychologie en Educatiewetenschappen) prijst hij om hun gezonde en goede werking. Even later speelt hij ook in op hun *underdog* gevoel; samen met LK heeft PE nog nooit een rector geleverd. Tijd voor verandering?

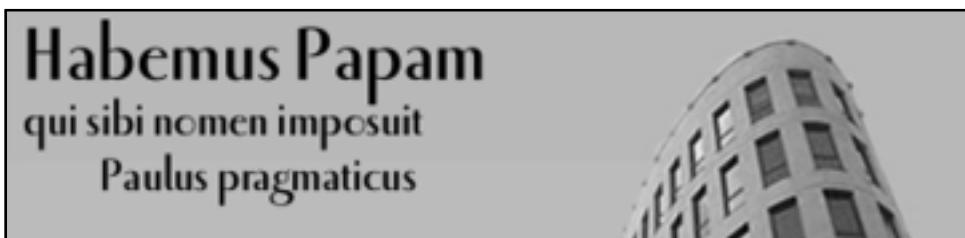
Cornelis gaat over de toegestane tijd van 20 minuten. De Knop begint ostentatief met zijn horloge te spelen

Over het UZ rept hij in Etterbeek nauwelijks een woord. In Jette echter wordt het Universitair Ziekenhuis weer een topprioriteit van zijn beleid. PE en LK verdwijnen dan ook volledig naar de achtergrond. Na een snelle blik in de zaal –geen studenten?– skipt hij de slide over studentenparticipatie. Dit zegt veel over het karakter van de man. Je kan hem opportunistisch, ja zelfs hypocriet noemen. Aan de andere kant getuigt het van zijn pragmatisme, hij weet zijn publiek te bespeelen.

Misschien, zo kan je je afvragen, is een gezonde dosis pragmatisme wel eens nodig op de VUB. Na het manoeuvre van De Knop voelt

Cornelis zich wat in snelheid gepakt. Met een ietwat norske blik zegt hij in tegenstelling tot De Knop zijn presentatie niet te hebben aangepast; 'we zijn tenslotte één universitaire gemeenschap'.

Waar De Knop een natuurlijk spreker is die de zaal makkelijker op zijn hand krijgt, blijft Cornelis gedurende het debat een beetje de droge onderzoeker. Hij leest zijn presentatie af van enkele papieren, en kijkt maar af en toe op om oogcontact te maken met het publiek. Zijn boodschap kon ook veel bondiger; een slide dient om de kernidee over te brengen, niet om je programma volledig in te proppen. Soms lijkt zijn presentatie op een wat vrolijke chaos, ideeën worden door elkaar gehaald en ook zijn tafeltje ziet er wat rommeliger uit. Zowel in Etterbeek als in Jette gaat Cornelis over de toegestane tijd van 20 minuten. De Knop begint ostentatief met zijn horloge te spelen.

Inhoudelijk horen we niets nieuws. Cornelis blijft de man achter een ver(der)gaande alliantie met Gent. De man van het onderzoek en de zogenaamde 'community building'. Cornelis hamert er op dat we verder moeten samenwerken binnen de associatie. De Knop wil fuseren met de EhB (Erasmus Hogeschool Brussel) en liefst zo snel mogelijk. Verder moet de VUB, volgens De Knop, een betere communicatie uitbouwen; Brussel moet gepromoot worden als dé studentenstad. De VUB moet een eigen entiteit blijven met zo veel mogelijk zelfstandigheid. De alliantie met Gent kan er mee door, maar mag zeker de identiteit van de VUB niet ondermijnen. Tot vervelens toe blijft De Knop herhalen niet al zijn eieren in de mand van Gent te willen leggen. In de ogen van bezorgde ouders, zo meent De Knop, heeft de VUB zijn lot volledig in handen gelegd van de UGent. Waarom je kinderen nog naar Brussel sturen als alles toch in Gent gebeurt?

FUSIE MET GENT?

Het wordt pas interessant wanneer we bij het vragenronde terecht komen. In Etterbeek valt het op dat de vragen *pro De Knop* zijn. Af en toe hapert Cornelis bij het begin van zijn antwoord op een vraag, wat de moderator de uitspraak 'wil jij beginnen Paul, dan kan Jan deze keer wat beter nadenken' ontlokt.

Bij een vraag over de identiteit van de VUB en zijn toekomst binnen een alliantie met Gent, antwoordt De Knop: 'Moeten we rabiaat vrijzinnig blijven? Naar mijn mening niet'. Bij Cornelis

Verrassend is dat beide kandidaten het vrijzinnige aspect naar de achtergrond verwijzen

heet dat dan, diplomatischer en iets voorzichtiger, dat we de vrijzinnigheid moeten 'actualiseren'. We moeten 'kijken (naar) wat er leeft binnen de universiteit, de studenten van nu zijn niet meer dezelfde als die onder rector Loccufler'. Volgens Cornelis zou de VUB zich niet moeten profileren als een vrijzinnige, maar als een Vlaamse universiteit -vooral binnen het Brusselse kader. Opvallend is dat beide kandidaat-rectoren het vrijzinnige

aspect van de VUB naar de achtergrond verwijzen. De redenering die daar ongetwijfeld achter steekt is dat echte vrijzinnigen toch naar de VUB blijven komen, of we dat nu in de verf zetten of niet.

Ook over de PPS (Publiek Private Samenwerking) vechten beide professoren een robbertje uit. De Knop beweert geen expert te zijn op het gebied van PPS, maar etaleert vervolgens zijn (uitgebreide) ervaring; het meest gekende voorbeeld daarvan is *Health City*, het fitnesscomplex op beide campussen. Hierop begint Cornelis aan een opsomming van de PPS-projecten waar hij mee bezig is geweest. Na een vraag over het verdere verloop van de alliantie Brussel-Gent sluit Cornelis een fusie met de UGent niet langer uit: 'Als het allemaal goed verloopt, is het dan zo erg om te fusioneren met Gent?'

'GASTCOLLEGES' IN GRIEKENLAND...

Soms verdwaalt het debat in een opbod tussen beide kandidaat-rectoren. Wanneer De Knop zegt dat hij een job aan de UGent heeft geweigerd met een onderzoeksbudget groter dan dat van zijn volledige faculteit, pakt Cornelis uit met meer en groter, een budget van ettelijke miljoenen euro's. De Knop vertelt over zijn ervaringen als gastdocent in Nederland, een toonbeeld van rationaliteit. Cornelis countert met zijn gastcolleges in Griekenland. Dat laatste wijst volgens Cornelis ook op

'een verschil in karakter'. Wat hij daar dan wel mee bedoelt, blijft een raadsel. Een student vertelde me na afloop dat hij in die uitspraak een verwijzing zag naar de Oud-Griekse homoseksualiteit, en op die manier een roze bekentenis van Cornelis dacht te ontdekken. Naar mijn mening een ietwat verregaande analyse, maar grondig als we zijn bij De Moeial willen we ook die piste niet onbenut laten.

EINDESPURT

Verbaal komt De Knop als de winnaar uit het debat. Hij spreekt vlot en weet bondig te formuleren. Cornelis hapert af en toe, maar spreekt vooral ook veel te lang. Na een antwoord van ruim een kwartier op één vraag, durft de aandacht van een publiek wel eens te verslappen. Met enkele – vooral persoonlijke – aanvallen brengt Cornelis zijn tegenstander toch enkele keren in het nauw. Voor Cornelis, en dat zal misschien een strategische fout blijken, is dit debat vooral een manier om zijn visie uiteen te zetten. De Knop gebruikt het debat als een eindspurt, waarbij de onbesliste kiezers over de lijn moesten getrokken worden. Dat maakt hem ook de inhoudelijke winnaar van het debat. Ondertussen is de uitslag binnengelopen en is duidelijk geworden dat ook het verdict die mening volgt.

Thomas Donnez

5 stappen

het platform zweeft in het donker
het ik is ontegensprekelijk
tegenwoordig maar hoe komt het daar
dan flitsen roltrappen {hun begin ligt
buiten dit idee} neerwaarts naar de uithoeken

contempleren mag doch {
} tegen de richting
stijgen is ondenkbaar

alsof het een schaar door papier betrof
snijdt de spiraal van twee dimensies
een wenteltrap – een slang die steeds
dwingend
het diepe midden wurgt

de vlam beeft als hij spreekt onder
weg tot de doden: de mens is van lopende was
zijn veren zweven nog in blauwe intertekst
en alles wat rest is de volgende trede

[meToiKos]

Reactie van Vincent Ginis, voorzitter Studentenraad

Als reactie op een artikel in de vorige Moeial ('Hoge quora, weinig inspraak, maar vooral geen zorgen'), had ik het idee een stuk te schrijven getiteld: 'De Studentenraad: lage quora, veel inspraak en vooral veel zorgen'. Deze titel zou dan vooral duidelijk maken hoezeer perceptie en vooroordelen de feiten kunnen verhullen. Deze reactie kan bijgevolg als dienen waarmee de objectieve lezer zijn synthese kan vormen. Om dit proces te vereenvoudigen zal ik dezelfde titeltjes hanteren als die in het bewuste opiniestuk werden gehanteerd.

WE ZIJN NIET HEILIGER DAN DE PAUS: WIJZIG HET KIESSYSTEEM

Achter de redenering van dit eerste punt ontgaat de logica me volledig. Uitgaande van het probleem -de geringe interesse vanwege de studenten om te participeren in het beleid- een oplossing voorstellen dewelke dit helemaal niet aanpakt. Integendeel; een lager verkiezingsquorum zou naar mijn mening slechts de volgende effecten introduceren; het quorum zou waarschijnlijk eenvoudiger behaald worden. Maar daartegenover staat dan wel een verlaagd aantal studenten die ons effectief hebben verkozen. Bovendien zouden de kandidaat-vertegenwoordigers veel minder genoodzaakt worden het kiespubliek te overtuigen om voor hen te stemmen. Dit jaar hebben verscheidene studenten door middel van allerhande acties, gepoogd zoveel mogelijk studenten aan te sporen voor hen te stemmen. Hierdoor werden ze vaak geconfronteerd met pertinente vragen als "waar-

om moet ik voor u stemmen?" of "waarom wilt gij dat eigenlijk doen?" Het behalen van het quorum is bijgevolg op deze manier een natuurlijke manier om de kandidaten contact te brengen met de kiezers.

We zijn inderdaad niet heiliger dan de paus, maar deze boutade mag helemaal geen aanloop zijn om het democratisch gehalte van een vertegenwoordigingssysteem te verlagen! Verder vind ik het toch belangrijk om te benadrukken dat deze quora niet onmenselijk hoog liggen. Wie er de uitslagen op natrekt (zie de site van de Studentenraad: <http://studentenraad.vub.ac.be>), ziet dat enkele faculteiten deze drempel ver hebben overschreden.

INFORMATICA KOST GEEN MILJOENEN: HET ONLINE REGISTREREN VAN EEN STEM KAN EEN PAK VLOTTER

Dit is inderdaad een probleem dat opgelost moet kunnen worden. Het strekt de kandidaten van dit jaar wel tot eer dat zij ondanks de onhandige stemprocedure genoeg studenten hebben overtuigd hun stem uit te brengen, in het bijzonder in een eerste stemronde.

NAAKTFOTO'S VAN ELS WITTE: EIS DE STUDENTEN HUN AANDACHT OP Zoals het voorgaande artikel karikaturaal probeerde te schetsen, zijn we effectief druk bezig geweest zoveel mogelijk de verkiezingen onder de aandacht te brengen. Allerlei acties: gaande van een debat "De toekomst van de VUB", over

een croque-monsieursactie tot zelfs een "Election-TD" in het KK, moesten zoveel mogelijk studenten wijzen op de lopende verkiezingen. Deze acties hebben ook positieve resultaten behaald, zoals we konden merken uit tussentijdse resultaten. Toch bleek de meest effectieve manier het versturen van emails. De verschillende kandidaten hanteerden dan ook verschillende stijlen om de aandacht van de studenten te verkrijgen. Mijns inziens doe je dit best door de studenten kort te informeren over wie je bent en waar je voor staat. Je wilt immers niet alleen dat ze stemmen....het zou ook wel handig zijn mochten ze "voor" stemmen.

HET VERSCHIL TUSSEN INFORMATIE EN PARTICIPATIE = HET LEZEN VAN EEN KRANT OF DE INHOUD ERVOOR LEVEREN: GEEF DE STUDENTENRAAD ECHTE PARTICIPATIEMOGELIJKHEDEN

Deze laatste titel stootte me het meest tegen de borst. Onder de noemer "studentenvoorzittingen" is de Studentenraad een autonoom beslissend orgaan. Dit zijn materies die de studenten het dichtst aanbelangen (huisvesting, restaurant, ...). Verder hebben we via de vertegenwoordiging binnen de Raad van Bestuur en Onderwijsraad een belangrijke stem binnen dit beleid. Reeds verscheidene keren hebben we dit jaar op de plenaire Studentenraad agendapunten behandeld die in de Raad van Bestuur besproken gingen worden (de Jetse voetbalvelden of de alliantie met Gent zijn de bekendste voorbeelden).

JUST DO IT: BRENG ZELF DE VERANDERING
Achter deze titel kan ik me volledig vinden. De gemotiveerde studenten moeten zoveel mogelijk aangemoedigd worden zich te engageren binnen allerhande verenigingen die daartoe dienen. Dit beperkt zich niet alleen tot onze Studentenraad; ook het schrijven in De Moeial, of het deelnemen op een van de vele debatten die aan onze universiteit worden georganiseerd, kunnen het studentenleven alleen maar verrijken.

CARRIERE?
Het voorstel van 'rector in spe' De Knop om een engagement binnen de Studentenraad te koppelen aan credits binnen het academisch curriculum, was een mogelijkheid die hij opperde om de studentenparticipatie te verhogen. Los van de praktische overwegingen die ook in het voorgaande artikel werden aangestipt, ben ik hier principieel geen voorstander van. Steeds meer academische handelingen worden afgemeten en geëvalueerd met behulp van punten en rankings. Een oprecht engagement behoeft geen vertaling in cijfers, een eervolle vermelding in De Moeial kan al wonderen doen.

Tot slot: wie echter zijn denken niet wil onderwerpen aan vooroordelen, maar uitsluitend aan de feiten zelf, kan ook steeds op de website van de Studentenraad (studentenraad.vub.ac.be) de verslagen van alle plenaire vergaderingen erop nalezen.

Vincent Ginis, Voorzitter Studentenraad

De dronken Elf of Lukianos

Je zaait geschiedenis en oogst onzin.

Ieder die ooit *"Fear and Loathing in Las Vegas"* heeft gezien, deelt een droom: bezopen en zwaar onder de drugs naar een vreemde stad trekken, om daar meer te kopen. Ook ons illustere gezelschap koesterde een dergelijk verlangen. Lot en een teveel aan tijd hielpen onze collectieve droom een realiteit te maken, en het gevolg was een 'trip' naar Amsterdam, waarvan nu het relaas volgt. De gebeurtenissen heb ik proberen zo nauwkeurig mogelijk weer te geven, want de leugen veracht ik nog meer dan eerstejaarsstudenten.

In alle bescheidenheid had onze reis en ons doel veel weg van die van de Argonauten. Menig persoon was geneigd onze tocht eerder met die van Odysseus te vergelijken, maar dat is onterecht. Daar is maar één persoon de held, wij waren met velen. Bovendien overleefden de meesten onder ons de trip. Het hele gezelschap beschrijven, op een waardige manier, is een onmogelijke opdracht. Het zou een gigantisch werk opleveren, langer dan een paper, langer dan een thesis – langer dan de lijst van dingen waarover historici het oneens zijn. Maar wees gerust, ieder van die trotse groep was van een illustere geslacht, allen stieren onder mannen.

Noem me Sam – want dat is mijn naam. Onder de langharige Vlamingen ken ik mijn gelijke niet, want mijn schaduw verduistert steden. Ik was met Thomas de Kalme, die zelfs door Zeus' machtige bliksem niet zou kunnen verstoord worden, en

Laurens de Trotse, wiens strijdkreet legers met angst vervult, een gezelschap van de Brabanders, drinkers van mede. Zij hadden ons uitgenodigd om hun reis naar het Noorden mee te maken. Vele van hun voorouders waren honderden jaren eerder vertrokken [gevlucht, beweren laffe Hollanders] om dat land te veroveren. Het was tijd om de bloedbanden weer aan te scherpen en bij een rijke portie drank de clans weer te verenigen. Goud, zilver en kaas zouden ons ten deel vallen.

Het waren acht leeuwen onder de Brabanders die de tocht zouden maken: Simon de Schoonharige, Bernard de Snelvoetige, Joost de Rosbaardige, Koen de Lange, Kevin de Sterke, Vink de Drinker, Filip de Zwarte en Tessel de Bescheidene – die, nog een jonge kerel, weigerde een *epitheton ornans* aan te nemen. Geen van hen wenste vereeuwigd te worden in poëzie of proza – maar hun daden mogen niet vergeten worden.

Maar genoeg! Langdurige beschrijvingen vervelen menig man, en dit werk moet over de bekende wereld verspreid en gelezen worden. Geen tijd om hun namen of goddelijke afkomst te bespreken – alleen hun tocht, die is al voldoende. Op de vierde dag na de Iden van April vertrokken we met drie machtige auto's naar verre Amsterdam. De reis – vol ontberingen, vreemde wezens en woedende politieagenten – kostte drie dagen en nachten. Kaarten hadden we immers niet, maar drank, ambrosia voor stervelingen, hielp ons alles te overwinnen.

We landden in een onguur dorp met ijzige wind die door lichaam en ziel sneed. Joost noemde het

"Vliegenvos", wat in een Brabants dialect "dorp met ijzige wind" betekent. Creatief was de Rosbaardige nu ook niet. We sloegen tentenkamp op, dat Koen de Lange en Simon de Schoonharige onmiddellijk omringden met sterke palissade – tot groot ongenoegen van de norse plaatselijke bevolking, meer dier dan man. Met zulk volk spreken wapens duidelijker dan woorden. Hun bloed, gecombineerd met een Turkse maaltijd – in wedkamp gewonnen door Vink de Drinker – gaf ons nieuwe kracht. Voor onze gevallen tegenstanders richtte Filip de Zwarte een grootse brandstapel op. Want zo eer je de goden, de vijand en jezelf.

Trots Babylon, uw naam is voorwaar Amsterdam geworden

Op geïmproviseerde vloten besloten we nu onze kracht te meten met die van luidvloeiende Amstel. Wind, regen en vloed zond de riviergod tegen ons, maar de hemelse goden zijn bij de krachtdadige. We slaagden in onze oversteek, en belandden eindelijk in ons einddoel, Amsterdam. Ooit een trotse stad, was haar volk in zonde vervallen, en dat bleek. Vredevolle communicatie bleek opnieuw moeilijk, want het plaatselijke volkje bleek dommer dan gedacht. Vreugdevol probeerde Laurens de Trotse hen nog met "Heil broeder, schildmakker van het Noorden, vijand van de Rode Draak, waar zijn uw priesters? Vele etmalen lang zijn wij zonder hun zegen geweest, en hebben menig zonde begaan!" te groeten, maar hun geesten waren lang verloren – en meer dan staren naar ons bonte, geharnaste gezelschap deden ze niet. Allemaal over de kling jagen, stelde Bernard de

Snelvoetige voor, en z'n motie werd met geknik ontvangen door allen (behalve Thomas de Kalme, die naar een rots zat te staren). Na onze dorst naar bloed te hebben gebotvierd, besloten we ons wapen in de schede te steken – iets wat de inwoners van de stad maar al te vaak doen – en de kostbare waren te zoeken, waar we voor kwamen.

Trots Babylon, uw naam is voorwaar Amsterdam geworden. De stad wemelde van lafhartige koopman en goedkope hoer. Elk huis had zijn winkel, elke straat zijn café, elke man en vrouw een goed te slijten... zelfs de tempels waren ontheiligd. Mijn geest vult zich met haat bij de herinnering. Vele dagen zochten we naar die goederen die ons het meest zouden opleveren in het moederland. [Hoewel er onenigheid bestond over wat dat nu precies was, Vlaanderen of België. België zonder de vuile Walen was het compromis.] Kevin de Sterke zocht, gesteund door Tessel de Bescheidene, en vond tenslotte nog een paar meisjes om zich mee te amuseren... maar die bleken hun schoonheid vooral uit dronkenschap te halen.

O Moelialpubliek, aanvaardt dit ware relaas van een expeditie, ongeëvenaard in geschiedenis en bondigheid. Moge deze krant duurzamer zijn dan brons, en de goden eenieder vervloeken die haar als toiletpapier gebruikt. Moge duizend jaren van nu uw verre kleinkinderen het nog lezen! Zij zullen de waarheid proberen te ontkennen, maar zij komt toch aan het licht: de Dronken Elf waren epische helden, in een veel te logische wereld en een commerciële stad – met een gigantische selectie aan drugs.

Sam

Hello Brussels, welcome to the global economy

Als we de statistieken van Eurostat mogen geloven is het Brussels Gewest een van de rijkste regio's van de Europese Unie. Op NUTS-2 niveau bekeken heeft Brussel een PPP (Purchasing Power Parity) per inwoner die ongeveer dubbel zo hoog ligt als die van een gemiddelde Belgische provincie. In de rest van de EU doen alleen Luxemburg en "London Inner City" het beter. De meeste Europese ambtenaren en andere expatriates (Brussel heeft de laatste decennia heel wat multinationale ondernemingen aangetrokken die onder het statuut van "coördinatiecentrum" opereren en dus nauwelijks belasting betalen) vinden de vastgoedprijzen in Brussel doorgaans nog steeds betrekkelijk laag, zeker in vergelijking met pakweg Parijs of Londen.

Geld genoeg, zou je zo denken, maar desondanks kampt Brussel hoe langer hoe meer met een armoedeprobleem. De werkloosheidscijfers swingen de pan uit, vooral bij jongeren onder de

Op een spontane terugkeer van de middenklasse hoeven we voorlopig niet te rekenen

25 jaar en laaggeschoolden. Enkel een beperkt aantal regio's in Oost-Europa doen het wat dat betreft nog slechter. Uit recente cijfers van de FOD Economie blijkt dat ongeveer 30% van de Brusselaars onder de armoedegrens leeft. Daar waar in Gent en Antwerpen de stadsvlucht behoorlijk lijkt ingedijkt, is die in Brussel nog steeds niet ten einde (en voor de fans van de BHV-soap: dit verklaart de "verfransing" van de randgemeenten). De Brusselse middenklasse veroudert stilaan en sterft letterlijk uit. De kloof tussen arm en rijk neemt toe. In Gent en Antwerpen zorgen de havens nog voor behoorlijk wat tewerkstelling in de "klassieke" industrie, maar de hoofdstad moet het vooral hebben van de moderne dienstensector en vooral voor laaggeschoolden ziet die er niet zo fraai uit. Brussel geldt dan ook zo stilaan als het schoolvoorbeeld van de "hourglass economy". Aan de ene kant van de zandloper zitten de goedbetaalde managers (al dan niet met expat benefits), consultants, eurocraten, enz. Aan de andere kant zitten de mensen tewerkgesteld in sectoren zoals "cleaning", "catering", "security", enz. (ik gebruik de gangbare terminologie, het Nederlands heeft onlangs trouwens de duimen moeten leggen voor het Engels als tweede taal in Brussel). Het midden is dun bevolkt. De zandloper wordt twee keer per dag omgedraaid. Wie zo een moment wil meemaken begeeft zich rond 18.00 naar de ingang van een willekeurige multinational en observeert:

voor de dames in deux-pièce en de heren in maatpak zit de werkdag erop en zij verlaten het gebouw. Gaan naar binnen: de aflossing van het veiligheidspersoneel en de schoonmaakploeg, vaak mensen van allochtone origine.

Alle lofzangen op de stad als ontmoetingsplaats ten spijt is er tussen deze groepen weinig interactie. De viscositeit van de "expat community" in Brussel is ondertussen welbekend. De impact van deze "global nomads" op de plaatselijke economie in het algemeen is trouwens niet helemaal duidelijk. Enerzijds is deze transnationale elite van hoogopgeleiden weliswaar kapitaalkrachtig, maar anderzijds is zij niet geneigd zich te integreren in de lokale gemeenschap. Deze nieuwsoortige nomaden verhuizen vlot van de ene "global city" naar de andere en blijven zeer zelden meer dan 5 jaar op dezelfde plaats. Van een lokaal engagement op lange termijn is dan ook geen sprake.

Op een spontane terugkeer van de middenklasse hoeven we voorlopig niet te rekenen. De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) heeft onlangs de zoveelste campagne gestart om de hoofdstad aantrekkelijker te maken voor de Vlaming, maar die blijft vooralsnog halsstarrig pendelen. Ambtenaren van de VGC die in Brussel komen wonen hebben recht op een nettopremie van 2.480 euro, maar de laatste drie jaar hebben daar welgeteld negen ambtenaren gebruik van gemaakt. "Honkvast" is een understatement.

Als Brussel als voorbeeld mag gelden voor het "European social model" kan men zich inderdaad zo stilaan de vraag stellen waar dit heen gaat. De stadsvlucht een halt toe roepen is ondanks alles geen utopie, daar zijn ondertussen voorbeelden van, zelfs in het historisch antiedelijk Vlaanderen. De binnenstad aantrekkelijker maken speelt hierin een belangrijke rol. Wat dat betreft liggen de kansen in Brussel voor het grijpen, maar stadsrenovatie alleen zal niet volstaan. Armoede en inkomensongelijkheid zijn minstens even belangrijke uitdagingen. De lagere inkomensgroepen zijn er de laatste jaren te weinig vooruit gegaan waardoor (onder andere door de stijgende voedselprijzen) steeds meer mensen onder de armoedegrens zijn beland. Een groeiende onderklasse van 'working poor' is moreel onaanvaardbaar. Brussel heeft als politiek centrum van Europa vanzelfsprekend een voorbeeldfunctie en dat zou op meer dan een politiek niveau toch zo stilaan mogen doordringen. Aan potentieel om de situatie ten goede te keren alvast geen gebrek, nu alleen nog de nodige politieke daadkracht.

Kristof Van Damme

Goed bestuur... blijkt géén bestuur Een schreeuw om een échte regering

Men had het ons nochtans zo beloofd op 10 juni. Leterme ging zijn best doen, en voortaan kon het hele land rekenen op hem en zijn goed bestuur. De eerste begrotingsevaluatie door de Europese Commissie noopt echter tot bescheidenheid.

Op zaterdag 22 maart kreeg Leterme I het vertrouwen van het parlement. Een vijfpartijen-coalitie was geboren, en meteen vertrokken voor de hele rit, zo wist een zelfverzekerde Yves Leterme te vertellen bij zijn eerste werkbezoek aan Nederland.

...een vergiftigd geschenk?...

Iets meer dan een maand na de vertrouwensstemming zitten de Belgen echter opgezaagd met de eerste federale regeringscrisis van formaat. De splitsing van het kiesarrondissement BHV is versneld op het bord van de regering gekomen, nadat de Franstaligen onder impuls van een opgejaagde Elio Di Rupo aankondigden geen nieuw belangenconflict te zullen invoeren. Waarschijnlijk overleefde de regering deze hindernis wel (bij het ter perse gaan van dit artikel was de uitkomst van de crisis nog niet bekend), tenslotte zit niemand op dit moment te wachten op nieuwe federale verkiezingen, maar toch is de crisis typerend voor de sfeer in de regering.

Want wantrouwen is troef in de Wetstraat. Het gevolg van scheefgetrokken persoonlijke relaties, maar ook een regeringsconstellatie waar niemand zich eigenlijk goed in voelt. De behoefte om te scoren met het oog op de regionale verkiezingen van 2009 is dan ook een opvallende constante in het schouwspel dat de afgelopen maand werd opgevoerd. Prikjes werden kwistig uitgedeeld, af en toe gevolgd door een messteek. (Zo gaf Didier Reynders daags na de vertrouwensstemming reeds aan dat de communautaire onderhandelingen wel eens drie jaar zouden kunnen duren.)

Een ernstig gevolg van dit alles is dat men eigenlijk niet meer tot echt besturen toe komt. Er komt

nog wel eens een akkoord uit de bus over een re-actie op de manier waarop Joseph Kabila goed bestuur invult, of over een nationaal kankerplan, maar het doorhakken van grote knopen wordt steeds maar uitgesteld. Een van die absoluut fundamentele knopen is de begroting, door de oppositie ook beschreven als een *3 Suisses*-catalogus. In deze zeer vage begroting stonden zowel lasten-verlagingen als verhoogde sociale uitkeringen op het programma. En daarbovenop zou ook nog eens een budgettaire overschot worden geboekt.

Het antwoord van de Europese Commissie kennen we inmiddels; ze stuurde de federale regering een onvoldoende door. De economische groei waarmee rekening werd gehouden, was volgens de Commissie te optimistisch, en meer algemeen werden bepaalde inkomsten danig overschat en/of ondergedocumenteerd dat de Commissie botweg weigerde er rekening mee te houden. Als er niets gebeurt, stevenen we m.a.w. af op een budgettaire deficit.

Een vervroegde begrotingscontrole, zou een mens gaan denken. Maar neen, er zijn nu effectief belangrijker zaken om ruzie over te maken. BHV is zoets, de communautaire onderhandelingen ook. Dat er ook echt wel eens ongelukken zouden kunnen gebeuren, leidde inmiddels zelfs 'eminence grise' van de CD&V, Herman Van Rompuy, ertoe te pleiten voor een vervroegde begrotingscontrole. Jammer genoeg bleef zijn oproep ergens in het luchtijle hangen.

Prikjes werden kwistig uitgedeeld, af en toe gevolgd door een messteek

En zo komen we eigenlijk steeds dichterbij het beeld wat ons door Vlaams-nationalisten van rechts allooï reeds zolang wordt voorgeschoteld; het federale niveau als een machteloos diplomatiek overlegorgaan tussen verschillende staten in een voortdurend conflict. *On s'aime plus!* Zeg nu nog eens dat Dewever niet heeft wat hij wilde; inmiddels ziet zelfs een leek dat momenteel amper nog wordt beslist op het federale niveau.

Heren, politici, het wordt tijd dat leiders opstaan en opnieuw het voortouw nemen. Begin opnieuw van nul, denk pragmatisch, en laat het Belgisch model werken. Het is nooit gemakkelijk geweest, maar nu loopt het toch wat uit de hand.

Tom Matthijs

De Hedendaagse Crisis Van De Universiteit

Deel III: Over Managers & Technocraten

Lieve Lezer(es), in de vorige delen van dit artikel kon u lezen over het proces van *translatio studiorum*, waarin het centrum der kennis en wetenschap zich geografisch pleegt te verplaatsen; alsook over de geboorte van het instituut der universiteit en hoe men daar oorspronkelijk met onderwijs omsprong. Tevens kon u lezen hoe er een evolutie plaats vond in de definitie van kennis zelf en hoe dit begrip doorheen het werk van mensen als Copernicus, Galileo, Newton en Descartes steeds meer werd geschoold op een wiskundig-rationeel model. Nu handelt dit artikel echter -zoals de titel reeds doet vermoeden- in de eerste plaats over de hedendaagse crisis van de universiteit en de actuele hervormingen van het hoger onderwijs. Aangezien dit bovendien alweer de laatste editie is van uw geliefde studentenblad, en ik dus in dit artikel in principe nog enige honderden jaren te behandelen heb; zal u er genoeg mee moeten nemen dat ik over sommige zaken wel erg vlot zal overgaan. Laat dat echter de pret vooral niet drukken en enjoy...

Alhoewel ik het op vele punten oneens ben met de Marxistische lezing der geschiedenis, lijkt het mij wel gerechtvaardigd te stellen dat met de Franse Revolutie een nieuwe klasse van handelaars een hegemonische positie in de maatschappij weet te veroveren die de wereld drastisch zal veranderen: het kapitalisme wordt geboren. In een eerste fase ligt het groei-vermogen van dit economische systeem hoofdzakelijk in het opvoeren van de *productiekracht* en het drukken van de prijzen: concurrentie drukt zich, eens het tijdperk der industriële revolutie wordt ingeluid, uit in paardenkracht en in wattages, in werkuren ook en in arbeidsvoorwaarden, in de laagheid van de lonen, in de prijs van grondstoffen en ook in de productiekost.

Natuurlijk had dit industrieel kapitalisme haar succes voornamelijk te danken aan de wiskundig-rationele benadering der kennis die de mens immers in staat stelde de wereld rondom zich op indringende wijze te manipuleren, en die zo verantwoordelijk was voor de meest verbluffende technologische ontwikkelingen. Vooral de fysica en de chemie, die in deze context natuurlijk over heel wat financiële ondersteuning konden beschikken, kenden een opbloei en vooruitgang zoals men die zich een honderd jaar eerder ongetwijfeld zelfs niet had kunnen dromen.

Vanaf de twintiger jaren van de twintigste eeuw ver-schoof de nadruk binnen het kapitalisme echter naar de organisatie van de productiekrachten als zodanig, teneinde op die

Na de optimalisatie van de machine, wordt nu ook de mensen slotte nog machine

manier het *productievermogen* in haar geheel ten top te drijven. Het kapitalisme kwam daarmee in een nieuwe fase terecht en waar vroeger de belangrijkste positie binnen het kapitalisme die van de groot-industriële was geweest, werd deze nu langzaam maar zeker bezet door de manager, waarvan ondertussen een heuse nieuwe klasse aan het groeien was. (Dat is belangrijk omdat ook bij de Franse Revolutie de feitelijke machtsposities in de maatschappij reeds werden bezet door de nieuwe klasse van handelaars, terwijl de vroegere grootgrondbezitters nog wel steeds de titels bezaten die officieel hun belangrijke machtspositie aangaven; maar die in de praktijk waren verworden tot lege, betekenisloze instituties die door de werkelijkheid waren uitgehold.)

Vanuit deze nieuwe klasse van managers en technocraten ontstond, juist doordat zij zich zo intens bezig hielden met de efficiënte organisatie van de productiekrachten, al snel een vraag naar meer gedifferentieerde en gespecialiseerde arbeidskrachten. Natuurlijk was een gevolg daarvan de noodzaak van een langere opleiding voor vele mensen, en daarmee dus ook een stijging van het algemene opleidingsniveau en zelfs het einde van de (algemene) kinderarbeid. Tegelijkertijd betekende dit ook nog een versnippering van de arbeidersklasse en een vermassificatie van het onderwijs die er voor zorgde dat er een homogener beeld op de geschiedenis en een uitgesproken gevoel van culturele samenhang over alle lagen van de bevolking heen ontstond; terwijl het 'marxistisch klassebewustzijn' van de meest onderdrukten der samenleving vervangen werd door een (onterecht) geloof in *the american dream*: de meritocratische

idee van gelijke kansen op succes en het geloof in sociale mobiliteit, en natuurlijk ook de onderlinge concurrentie die daarmee steeds gepaard gaat. Ook dit manageriële kapitalisme steunt voor haar succes en legitimatie natuurlijk in de eerste plaats op het wiskundig-rationele denken, maar waar de verhoging van de productiekracht een natuurwetenschappelijke, vaak fysische of chemische aangelegenheid was; werd de verhoging van het productievermogen al snel een zaak der menswetenschappen. De principes van het wiskundig-rationele denken werden nu ook toegepast op de mens zelf en diens omgang met de wereld, met zichzelf, en met de ander.

Net als in het industriële kapitalisme lag de nadruk daarbij vooral op hoe men deze zaken instrumenteel kon gaan manipuleren. Tegelijkertijd werd zo de legitimatie geleverd voor een nieuwe, technocratische vorm van politiek bestuur: in tegenstelling tot hoe het begrip van kennis en waarheid in de oorspronkelijke universiteit werd gehanteerd (herinner u hoe met de introductie van het wiskundig-rationele model van wetenschap 'waarheid' een begrip wordt dat niet langer agonistisch - dialogerend, evoluerend en elkaar bestrijdend om een dynamiek van vooruitgang op gang te houden -, maar wel antagonistisch - eenduidig en rechtlijnig, in conflict met andere meningen om deze te vernietigen - wordt); heeft de wetenschap nu voor alles wat er te weten valt heldere, logische en ondubbelzinnige antwoorden. Wat buiten dit veld der exacte kennis valt is dan ook louter speculatie en dus fundamenteel oninteressant, want nutteloos en duister. Voor wat binnen dit veld der kennis valt kan men echter beroep doen op geleerden en experts, zodat het eigenlijk onverantwoord wordt om politieke keuzes nog te maken op basis van persoonlijke overtuigingen en ideeën, en ideologie dus strikt genomen overbodig - en in het slechtste geval zelfs nog contra-productief! - wordt.

Tegelijkertijd zorgt de vermassificatie van het onderwijs er natuurlijk voor dat dit geloof in de 'nieuwe wetenschappelijkheid' zich op een omgekende schaal weet te verbreiden, wat vanzelfsprekend op zijn beurt weer een onttovering van de werkelijkheid en dus ook een teloorgang van de traditionele religiositeit met zich meebrengt: veel van de oude betekenisgevingskaders storten in, en in de plaats komt vaak de wetenschappelijke zekerheid in haar meest uiteenlopende verschijningsvormen; denk bijvoorbeeld alleen nog maar aan de eugenetica, aan de psychologie/psychiatrie of ook aan de tegenwoordig zo in zwang zijnde game-theorie (waar zekerheid natuurlijk wordt uitgedrukt in termen van waarschijnlijkheid, doch dit geheel terzijde).

Laat ik nu echter maar eens wat dieper ingaan op één van de volgens mij belangrijkste aspecten van de hierboven beschreven ontwikkeling binnen het kapitalisme. Ik heb het dan over de overplanting van een groot aantal zaken, die voorheen tot het gebied van het morele behoorden, naar het domein der (vaak medische) wetenschap. Eén van de meest extreme uitlopers daarvan is natuurlijk het nazisme met haar systematische uitroeiing van de *untermensch* (wiens inferioriteit strikt wetenschappelijk werd onderbouwd), maar ook bijvoorbeeld het algehele programma van gedwongen sterilisatie voor 'minderwaardige exemplaren van het mensenras' dat men in de V.S. een hele tijd heeft toegepast, of de chinees-maoïstische 'heropvoedingsboerderijen' zijn goede voorbeelden van deze evolutie. (Voorlopig heb ik het namelijk voornamelijk over de kapitalistische westerse wereld gehad, maar ook andere grote politieke systemen uit de hedendaagse geschiedenis zoals bijvoorbeeld het communisme, zijn natuurlijk op dit wiskundig-rationele, technocratische begrip van waarheid en kennis gebaseerd, en al deze verschillende systemen kennen een gelijke bloei van de geestelijke gezondheidszorg; waarbij wat voorheen sociaal onaanvaardbaar werd genoemd, herdoopt wordt

tot een (medische) storing van de geestelijke vermogens die mits de nodige therapie wel weer genezen kon worden.

Opvallend daarbij is evenwel dat de binnen verschillende politieke systemen aangewende therapievormen afgestemd lijken te zijn op de economische noden van het systeem in kwestie: waar in het kapitalisme, waar immers een structureel overschot aan mankracht bestaat, de meest gehanteerde therapievorm de gedwongen ledigheid is, het absolute nietsdoen (behalve dan consumeren natuurlijk); is in het communisme, waar een chronisch tekort aan mankracht bestaat, de meest toegepaste therapievorm juist die van gedwongen arbeid ten dienste van de gemeenschap.) Waar het echter in hoofdzaak om gaat is dat vanuit een kleine kring van bijvoorbeeld 'psychiatrische experts' een typologie van 'maatschappij-ondermijnende' karaktereigenschappen of handelingsroutines wordt opgesteld; op basis waarvan dan, vaak tegen de wil van de patiënt in, instrumenteel-technische therapieën worden aangewend om de 'gestoorde' in kwestie te conformeren aan de in de maatschappij als 'normaal' en 'wenselijk' beschouwde gang van zaken - en dat alles nog wel onder het mom van objectieve wetenschappelijkheid!

Daarbij staat deze nieuwe 'wetenschap' meestal ook in dienst van de nieuwe efficiënte organisatie der productiekrachten: na de optimalisatie van de machine zelf, wordt nu ook de mensen slotte nog machine; en vanuit alle invalshoeken gaat men na hoe men deze machine op haar beurt optimaal in het economische productieproces kan laten functioneren. Ook hier kan men weer denken aan bijvoorbeeld Skinner en zijn *extreme behaviourisme* of ook aan bijvoorbeeld de huidige 'flexibilisering van de arbeidsmarkt' of aan de eindeloze reeksen diepte-psychologische onderzoeken die men tegenwoordig in het standaard sollicitatiecurriculum heeft ingebouwd. Ook het massale gebruik van anti-depressiva of het enorme aanbod aan georganiseerde 'vrije-tijd'sbesteding valt trouwens duidelijk onder deze categorie.

Wat heeft dat alles echter in godsnaam met de hedendaagse hervormingen van het hoger onderwijs te maken? Toen in de jaren zestig de eerste nieuwe generatie opgroeiende die, door het samenspel van de hierboven genoemde ontwikkelingen, nooit echt structurele materiële tekorten had gekend, en die bovendien - dankzij de vermassificatie van het hoger onderwijs en het verdwijnen van de macht der traditionele religieuze instellingen - een stuk kritischer en vooral ook mondiger tegenover de 'heersende machten' kwam te staan; ontstond er al snel een nieuwe vorm van verzet tegen de nieuwe hegemonie van de manager: door op het belang van post-materiële waarden te drukken stelde men onverbiddeijk de nieuwe dehumaniserende vorm van maatschappelijke organisatie en *efficiency* aan de kaak.

Niet toevallig waren daarbij hoofdzakelijk de toenmalige universiteiten de broedplaatsen en uitvalsbases van dit verzet: door het gunstige financiële klimaat waarin de sociale wetenschappen nu eindelijk ook vertierden, kreeg men gestaag meer en meer zicht op het functioneren van mens en maatschappij, en dus ook op de machtsmechanismen die daarbij werkzaam zijn.

Dat leidde, samen met de hernieuwde aandacht voor de taal die de zogenaamde *linguistic* turn met zich mee bracht, tot een soort van 'herontdek-king' van het agonistische karakter van begrippen als 'kennis' en 'waarheid' en de ontwikkeling van begrippen als 'hegemonische ideeën', 'culturalisatie', 'sociaal kapitaal' en 'ideologische reproductie': er ontstond met andere woorden alweer als het ware vanzelf een kritische tegenstroming binnen de sociale wetenschappen die het nieuwe manageriële model der maatschappij in twijfel trokken.

Bovendien had de opkomst van de massamedia, en in het bijzonder van de televisie, er voor gezorgd dat de nieuwe 'jongerencultuur' zich als een lopend vuurtje over de (Westerse) wereld kon verspreiden. Dat had natuurlijk tot gevolg dat heel wat jongeren, die zichzelf tot dan toe eerder hadden beschouwd als deel van een (geografische of religieuze) gemeenschap, van een familie, of zelfs van een bepaalde 'stand; zichzelf plots meer en meer gingen zien als lid van een 'generatie', met natuurlijk ook de nodige 'generatieconflicten' vandien.

Ook de technocratische visie op de politiek had haar eerste concrete uitdrukkingen gevonden in de nieuwe 'internationale instellingen' en in de structuur en de dubieuze manier van werken van de nieuwe 'veiligheidsdiensten'. Het is in zo een klimaat dan ook erg begrijpelijk dat er een brede verzetsbeweging op gang komt die haar meest prominente uitdrukking kent in de 'studentenopstanden' rond mei '68, de opkomst van de ecologische en feministische beweging, van de afro-amerikaanse *civil rights movement*, de anti-oorlogsbeweging en de *gay rights movement*, de wereldwijd verspreide aanwas van guerillero's en vrijheids-strijders, de hippie- en later de punk-beweging, ... Allen eisen zij, ieder op hun manier, het recht op inspraak en democratie, op individuele eigenheid en een bepaalde 'kwaliteit van leven' op; en bovendien eisen zij allen erkenning op voor de eigen visie op de geschiedenis en de 'feiten'.

Door deze samenloop van omstandigheden wordt echter pijnlijk duidelijk waar de nieuwe wetenschappelijkheid, die tot dan toe de oudere religies had kunnen vervangen, tekortschiet: door het begrip 'kennis' immers terug te brengen op een strikt wiskundig-rationeel model, en dus te beperken door datgene wat bewijsbaar is, verliest de wetenschap zelf immers de mogelijkheid zichzelf te legitimeren; of om het nogal simplistisch uit te drukken: in een tijd waarin de morele waarde en de ideologische geladenheid van kennis in het brandpunt der belangstelling komen te staan, wordt opeens duidelijk dat men niet wetenschappelijk kan bewijzen dat het wenselijk is zomaar aan wetenschap te doen en 'kennis' te produceren. En dat gegeven op zich is wetenschappelijk te bewijzen! De instelling 'universiteit' heeft met deze ontwikkeling zoals gezegd haar eigen legitimatie vernietigd, en wordt dus ook afhankelijk van de maatschappij om haar bestaan nog verder te rechtvaardigen.

De universiteit weet niet op welke gronden ze zichzelf zou kunnen verdedigen

Ondertussen is die maatschappij echter steeds meer en meer geëvolueerd volgens de interne logica van het manageriële kapitalisme; en de traditionele machtsposities worden hoe langer hoe meer uitgehold door internationale instellingen en grote multinationals die onze hedendaagse, globaliseerde wereld vorm geven. Daarmee krijgt de klasse der managers en technocraten in de praktijk hoe langer hoe meer de feitelijke macht in handen, en langzaam maar zeker betreft zij elk gebied van het menselijk leven in haar meedogenloze, want louter op 'wetenschappelijk onderbouwde' efficiënte gerichte, organisatie-drang. Ook de universiteit wordt in die technocratische organisatie van onze samenleving betrokken. En daar is het in de nieuwe hervormingen van het hoger onderwijs om te doen. De universiteit, die zichzelf in een crisis heeft gestort, weet niet op welke gronden ze zichzelf zou kunnen verdedigen...

Ondertussen, 40 jaar na mei '68, hebben vele van de hierboven genoemde verzetsbewegingen hun recht op deelname aan de maatschappij weten verwerven, al gaat dat natuurlijk duidelijk niet voor iedereen in gelijke mate op. Fundamenteel is er echter weinig 'verbeterd' op het gebied van de post-materiële waarden waar zij indertijd zo vurige voorvechter van waren, eerder integendeel. Doch denk er aan: Onder de straatstenen ligt nog steeds het strand en ook een baksteen is een stembiljet. Wat staat u daar nog te wachten?

Veel liefs,

Bram Langmans

Deze krant is een straatsteen

De Moeialspecial over mei '68: pagina 6-11

De situationalistische internationale

A new morning changing weather

Het claimen van socio-culturele gebeurtenissen is een trend die je overal in de geschiedenisboeken terugvindt. *Mai soixante huit* is hier allesbehalve een uitzondering op. Moesten we afgaan op de cover van Daniel Cohn-Bendit zijn laatste worp, *Forget 68*, dan zouden we denken dat deze man op zijn eentje de basis heeft gelegd voor een revolutionaire generatie. Maar deze claims staan haaks op wat mei '68 gerealiseerd had: het verkrijgen van een groter gamma linkse groeperingen. Eén van deze bewegingen was de Situationistische Internationale. Maar wat is de Situationistische beweging? Een kunststroming, die geënt is op dadaïsme en futurisme? Een politieke stroming, die geen keuze kan maken tussen anarchisme, communisme en socialisme? Een mode niche voor de pseudo-avant-gardist? Een cockerspaniël die verzet is op blauwe limonade?

Laten we eerst terug keren naar het officieuze jaar één voor de situationistische internationale. Het idyllische Italiaanse Cosio di Arroscia is de geboorteplek van de beweging in 1957. Bij de oprichting werd er laconiek opgemerkt door een van de aanwezigen: "Wij beschikken over wat meer mensen dan de oorspronkelijke kern van de guerrilla in de Sierra Maestra, maar we hebben minder wapens. Wij zijn iets minder in aantal dan de afgevaardigden die in 1864 in Londen aanwezig waren om de Internationale Arbeiders-Associatie op te richten, maar we hebben wel een coherent programma.". De voorman van dit gezelschap was de Letterist Ernest-Guy Debord. Eerst was dit ongecontroleerde hoopje niet meer dan een doorklopje van CoBrA, maar tegen het volgende jaar begon de discussie langzaam interessant te worden. De beweging begon voor het eerst haar ideeën uit te werken en maakte van haar "georganiseerde" chaotisch karakter een wapen. Op een bijeenkomst van kunstcritici van over heel de wereld tijdens Expo '58 sloeg de Situationistische Internationale voor het eerst genadeloos toe. Ze stormde de bijeenkomst binnen, begon pamfletten in het rond te smijten,

die doodleuk eindigen met de woorden: "Disperse, fragments of art critics, critics of fragments of art. The Situationist International is now organizing the integral artistic activity of the future. You have nothing more to say. The Situationist International will leave no place for you. We will starve you out.". Hetzelfde, doch ietwat milder, staat gedrukt in de eerste uitgave van de S.I.. De S.I. stond vooral in functie van haar publicaties, waar op onregelmatige basis ideeën en activiteiten in gepubliceerd werden. Deze uitgaven stonden los van de publicaties van de situationistische nationale secties.

Vanaf dit moment was de Situationistische Internationale vertrokken. Ze creëerde een nieuwe woordenschat waarin ze zichzelf eindeloos kon herdefiniëren om zo nooit de fout te begaan om uiteindelijk zichzelf bloot te geven aan de gevaren van de spektakelmaatschappij. Ze vertrok van het idee van *Constructed Situations*, wat het volgende als inhoud had: "a moment of life, concretely and deliberately constructed by the collective organization of unitary environment and the free play of events".

Eerst werd de Situationistische beweging gezien als een kunststroming met een revolutionair beginpunt. Toen tijdens een persconferentie aan Guy Debord de vraag werd gesteld wat situationistische kunst was, kreeg de journalist het volgende reactie. "We zijn hier niet gekomen om kutvragen te beantwoorden", waarop hij een einde maakte aan de persconferentie. Zelfs voor kunstenaars die aanhangers waren van Situationisme, had Debord *dédain*. "Er bestaat geen Situationistische kunst, er bestaat louter een Situationistisch gebruik van media". Dit gebruik van de media ging van het heruitvinden van het museum tot de omkering van het normale gebruik van film als medium.

MANIPULATIE VAN DE SPEKTAKELMAATSCHAPPIJ

Dit is wat omschreven kan worden als *détournement of prefabricated aesthetics*. Met verdraaiing (of 'détournement') worden manipulaties van

bestaande teksten, kunstwerken en composities aangeduid. Door woorden of letters te vervangen, door ingrepen in kunstwerken te doen of door klanken toe te voegen of te elimineren, hoopten de situationisten de onderliggende ideologische

betekenis of motieven zichtbaar te maken en daarmee de makers te ontmaskeren als burgerlijke conservatieven of als verraders van de kunst of het proletariaat. Vooral strips, posters, advertentie-slogans, graffiti, radio en film bleken dankbare media voor verdraaiing en manipulatie.

Een tweede Situationistische theorie is op terug te vinden op het gebied van stedelijke architectuur. De psychogeografie is de studie van wetten en specifieke effecten van de geografische ruimte, bewust of niet georganiseerd, die van toepassing zijn op de emoties en gedrag van individuen. Dit gaat over het opnieuw in kaart brengen van de stad, maar dan vanuit een subjectieve hoek van het individu. Het kan echter evengoed gaan over dwaaltochten van gelijkgestemde zielen door de stad, die de visie op het bewustzijn van het stedelijke landschap veranderen.

Deze kaarten of trajecten kunnen gekarakteriseerd worden door het begrip *derivé*, een nieuwe vorm van cartografie, als kritiek op de verouderde visie van geografie. Het doel om de praxis in polis in één sluitend geheel op te nemen, werd zelfs gekoppeld aan lichte erotiek in de begindagen van psychogeografie. De erotische wandeling door Parijs had als wegwijzers 'I came on the cobblestones'. Het ging door de wijken in Parijs die niet vastgenomen waren door de tentakels van de bureaucratie en waar een vrij verkeer van mensen, ergo emoties, nog zou kunnen bestaan. De vrijheid van beweging werd verondersteld, een vrijheid gebaseerd op de relaties die mensen kunnen hebben en die door voorgaande architectuur niets meer zijn als dode symbolen om een maatschappij in te vestigen met een lege cultuur.

DE BASISWERKEN

Dit is de basis waarop uiteindelijk de twee bekendste werken van de Situationistische Beweging gebouwd zijn. Enerzijds *La Société du Spectacle* van Guy Debord en anderzijds *Traité de savoir-vivre à l'usage des jeunes générations* van de Belg Raoul Vaneigem, natuurlijk een oudstudent van onze zusteruniversiteit ULB. Deze beide werken zijn vertaald in het Engels en Nederlands en gemakkelijk terug te vinden via een eenvoudige google-zoektocht.

De voornaamste prestatie van de boeken is om binnen één generatie korte metten te maken met het religieus gefundeerd conservatief burger-

wereldje van de Gaulle en aanverwanten. Terzeldertijd echter werd de uitholling van de begrippen subversief, progressief en alternatief van de *beatniks* uit San Francisco tegengegaan, *beatniks* die feitelijk niets meer zijn dan conservatievellingen met een openlijk seks en drugsprobleem, met een pacifistische instelling die voor ogen heeft enkel de algemene status-quo te behouden.

La Société du Spectacle (1967) is ontzettend theoretisch en toont geen genade voor kapitalist noch marxist of anarchist. Geen van allen zijn in staat zich werkelijk los te maken van de spektakelmaatschappij. De samenleving is gereduceerd tot een schijnwereld, gevuld met beelden in de vorm van advertenties en slogans, die ervoor gezorgd hebben dat er een leegte in kwam in ons leven en dat de authenticiteit langzamerhand verdween op de achtergrond. Het "authentieke" kan enkel door ons worden teruggekocht door massaconsumptie en aanpassingen in onze levensstijl. De kopie begint langzamer "echter" aan te voelen dan het originele omdat we gedwongen zijn door een bril te kijken die het spektakel voor ons heeft gekozen. Hierdoor heeft de spektakelmaatschappij ook geen visie op toekomst en verleden, omdat de spektakelmaatschappij geen behoefte heeft aan verleden of toekomst: geen van beide heeft enig socio-economisch nut. Integendeel zelfs: het verleden kan ons lessen leren over hoe we ons moeten weren tegen de spektakelmaatschappij en de toekomst herbergt de hoop op revolutie. Daarmee zijn we in een vermoeden van een constant heden terecht gekomen, waarin afwisselende machthebbers de sociale, politieke en culturele status-quo nastreven.

Hier past dan weer de theorie van de verdraaiing in. Om het voorbeeld te nemen van Franse Sectie uit mei '68; "la révolution c'est un jeu". Door de revolutie als iets speels en tegelijk serieus tegendraads te nemen kreeg je uiteindelijk spelletjes, die gespeeld werden om het spektakel te "ontmaskeren". Zo werd dit boek ook uitgegeven als strip of als film. Omdat je op die manier een spel van maakt dat iedereen bereikt.

Debord: "We zijn hier niet gekomen om kutvragen te beantwoorden" Einde persconferentie.

Traité de savoir-vivre à l'usage des jeunes générations (1967), of in het Engels vertaald naar *The Revolution of Everyday Life*, heeft meer poëtische taalgebruik dan het droog doctrinaire werk van Debord. Centraal in het boek staan communicatie en participatie. De basisles hiervan is dat communicatie net zoals participatie zeer gemakkelijk kan worden geperverteerd en geabstraheerd tot pseudo-vormen. Anders zou het kunnen zijn dat een mening zou kunnen gevormd worden gebaseerd op loutere vooroordelen. Dit leidt tot een isolatie van het individu in zijn eigen gemeenschap, waardoor het individu nooit sterk genoeg zou kunnen zijn om optreden tegen deze vorm van valse participatie.

Een tweede thema is het begrip van de tijd-ruimte. Vaneigem was uit op een herstel van de authentieke tijd-ervaring. In feite is dat een terugkeer naar de cyclische tijd van vóór de moderniteit. De ervaring van de volheid van het hier en nu. Het is de tijd die niet leegloopt als een badkuip, maar in zijn volheid elk moment opnieuw ervaren kan worden. Niet de tijd die je alsmaar voortdrijft naar de dood: dat is de tijd van het spektakel, gecontroleerd door de heersende klasse.

Het derde thema van Vaneigem is overlevingsvermoeidheid. Door systematisch te leven in een maatschappij waar tijd en ruimte zowel als communicatie en participatie ontgaan zijn van enige betekenis, ga je overlevingsvermoeidheid (of 'survival sickness') creëren. Het

Wie was Ernest-Guy Debord? Pleeg revolutie of pleeg zelfmoord

Guy Debord werd in 1931 in Parijs geboren, maar vanwege de dood van zijn vader werd hij aan de mediterrane opgevoed door zijn grootmoeder. Hij studeerde Rechten aan de Sorbonne, maar maakte zijn studies nooit af. Hij ging de omgekeerde weg op en voegde zichzelf toe aan de rangen van Internationale Letteristen, waaruit later dan de Situationistische Internationale ontsproot.

Debord stond, buiten zijn ongekende arrogantie en vlijmscherpe kritieken tegenover bijna heel de wereld, ook bekend als een drankorgel van jewelste. Zijn vrienden zeiden vaak dat hij de ambitie koesterde om heel zijn volwassen leven dronken door te brengen. Zijn *moment de gloire* kwam er aan met de publicatie van *La société du spectacle* in 1967, dat samen met *Traité de savoir-vivre à l'usage des jeunes générations*, van de Belg Raoul Vaneigem, de Situationistische brandstof voor mei '68 was. Uiteindelijk is *La société du Spectacle* gegroeid van een pamflet van rive gauche studenten in Parijs tot een werk dat gelezen werd tot ver buiten de grenzen van de meer kunstzinnigere milieus.

Maar snel na zijn moment van roem valt het kaartenhuisje in elkaar. De Situationistische Internationale implodeert en als violist op de Titanic, doet hij waar hij het meest berucht voor is: vlijmscherpe kritieken geven op iedereen die hem in de steek liet. Zijn bloedbroeder Vaneigem is plots een hypocriet die zijn doelen van *Traité* zelf niet durft te verwezenlijken.

Het dieptepunt komt er wanneer zijn vriend en uitgever van zijn boeken en films, Gérard Lebovici, neergeschoten wordt in 1984. Debord wordt zelfs verdacht door de politie, en vanaf dit punt weigert Debord nog dat zijn films in Frankrijk getoond worden.

De comeback komt er in 1988 met *Comments on the Spectacle*: hij voorziet de val van het communisme (u zei wat, Fukuyama?) en de integratie van het spektakel van de media, waardoor het omgooien van het spektakel net moeilijker zal worden, omdat zelfs kritiek is geïncorporeerd. Helaas, in 1994 drukt Guy Debord de loop van zijn geweer tegen zijn borstkas en lost een schot. Een paar vrienden houden echter vol dat het mogelijk gaat om een daad van de Franse geheime dienst, omdat tijdens dezelfde week 3 andere activisten uit de jaren '60 en '80 sterven. Zo blijkt ook zijn dood een mengeling tussen waarheid en spektakel te zijn.

De situationalistisch internationale (vervolg)

A new morning changing weather

begrip haalt Vaneigem van bij Kierkegaard, die *survival sickness* omschreef als: "Let others bemoan the maliciousness of their age. What irks me is its pettiness, for ours is an age without passion... My life comes out all one colour." Overleving is leven geworden, dat gereduceerd is naar de consequente drang naar consumptiegoederen, zodat de mens maar een minimale tijd in activiteiten zoals participatie en communicatie kan steken.

In het tweede deel van het boek bewierookt de auteur het leven met passie en de vrijheden, maar ook diens gevaren. En daar net legt de kracht in de van het boek. De mogelijke gevaren van de mei '68 revolutie worden gesuggereerd. Er wordt duidelijk op gewezen dat er een bepaalde graad van radicaliteit nodig is om de macht die van perspectief veranderd is te kunnen gebruiken. Vaneigem verwoordt het als volgt: "het bloed van Spartakus gaf de geboorte aan het Duitse Fascisme". Een "gefaalde" revolutie geeft, volgens de auteur, enkel meer macht in het kamp van de totalitaire machthebbers.

STRANDEN EN STRAATSTENEN IN PARLIS

Deze twee boeken waren de drijfveren voor de Enragés tijdens de mei '68 beweging. Hun naam hebben ze van de radicale stroming tijdens de Franse Revolutie van 1789. Het zijn ook zij die muren voor schrijven met leuzen als "Werk nooit", "Onder de stenen van het stad, ligt het strand" en "hoe meer je consumeert, des te minder leef je". Hier werden dan de krachten gebundeld met

Nog wat extra boektips

Alle werken grote werken van Debord, Vaneigem en andere situationisten zijn gratis te verkrijgbaar op nothingness.org

- **Bob Black** - *Beneath the Underground*
Werk over ondergrondbeweging in de VS.

- **Marcus Greil** - *Lipstick Traces: A Secret History of the Twentieth Century*
Klassiek werk over de invloed van Situationisme op muziek.

- **James Cauty en Bill Drummond** - *K Foundation burned a million quid*

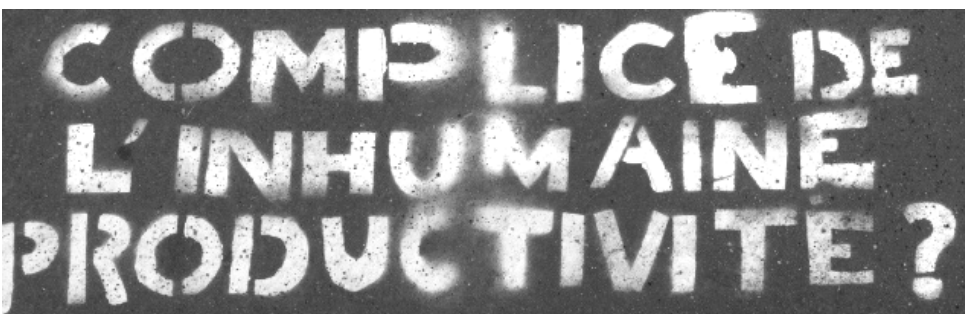
Het zeer interessante waargebeurde verhaal over K Foundation. Een groep jongeren die naar een onbewoond eiland reizen en daar 1 miljoen verbranden.

- **Antonio Negri & Michael Hardt** - *Empire*
Handboek voor de generatie van de Geneva-betoging, dat accuraat beschrijft hoe natiestaten langzamerhand "de macht" zijn verloren aan postmoderne partnerschappen tussen bedrijven en overheden.

- **Khayati** - *De la misère en milieu étudiant*
Een boek dat een uitleg probeert te vinden waarom studenten altijd arm zullen blijven gehouden in de spektakelmaatschappij en dat in mei '68 van Nanterre tot Berkeley.

Daniel Cohn-Bendit en Riesel. Aan het hoofd van de Enragés stond René Riesel, die op 14 mei '68 verkozen werd tot voorzitter van de algemene vergadering van de beweging. Riesel, met de allures van een nozem, sprak voor de afschaffing van de universiteit, van de waar, van het klassensysteem, van de loonarbeid, van 'het spektakel', van 'overleving', van de 'opheffing van de kunst' en van diens 'verwezenlijking'. In naam van de algemene vergadering begonnen de Enragés en de Situationisten contact op te nemen met de bezette bedrijven.

Kort na mei '68 kent de Situationistische Internationale een ongekende populariteit. Ironisch genoeg, en zoals zo vaak voorkomt bij linkse bewegingen, komen er breuken binnen de beweging. Nationale secties stappen uit de Situationistische

Internationale of Guy Debord zorgt voor hun excommunicatie. De genadeslag komt er als Raoul Vaneigem er stilletjes aan genoeg van krijgt en zich in 1972 terugtrekt. Natuurlijk is Guy Debord op dit moment het noorden kwijt. Hij schrijft voor de laatste keer Situationistisch manifest. *La véritable Scission dans L'internationale* is nog een laatste keer krachtstoot, waar wordt afgerekend met iedereen van oud-kameraden tot kapitalisten over socialist. Dit afscheidsboek is ook niet zeer coherent en vergt een grote voorkennis. Om de woorden van Bill Butler, een uitgever die het boek weigerde, te gebruiken: "This book is virtually impossible to read for anyone who isn't part of the Situationist International." Wat waarschijnlijk binnen de Internationale zelf als een groot compliment zou worden beschouwd.

EN WAT GEBEURDE ER NADIEN?

Tegenwoordig is Situationisme nog nooit niet zo levendig geweest. In verschillende culturele taken kan je de invloed van het Situationisme nog altijd terug vinden:

Film:

Guy Debord heeft altijd gezegd dat hij in de eerste plaats een filmmaker is. Zijn bewerking van zijn eigen boek *La société du spectacle* is vrij baanbrekend en kan gemakkelijk naast elke andere jaren '60 kunstfilm gelegd worden. Een nog interessantere film is *Can Dialectics Break Bricks*, waarin gebruik werd gemaakt van détournement. Origineel was het een tweederangs kungfu film, die door

middel van *voice-overs* plotseling een politiek geladen film wordt. Voor wie geïnteresseerd is, de film staat volledig op [youtube](http://youtube.com) en [dailymotion](http://dailymotion.com).

Deze films hadden veel invloed op tijds-genoten zoals Jean-Luc Godard. De techniek van détournement is terug vinden in zijn "One plus one". Deze film is een mengeling tussen kortverhalen en de opnames van *Sympathy for the Devil* van *The Rolling Stones*. Tijdens een van deze verhalen wordt er een interview afgenomen van een meisje, Eve Democracy. De vragen die de interviewer stelt zijn vaak lang of bezitten het antwoord op zich zelf al. Een voorbeeld: "Is culture order?", ongeacht wat het antwoord van geïnterviewde ook zou kunnen zijn geweest, de vraag is het antwoord geworden.

Recenter kunnen we het knip-en-plak werk terugvinden bij Tarantino en zeker bij de

nieuwe hipster Saam. De laatgenoemde bewerkte een videoclip van *Radiohead*, waardoor het leek dat Enrique Ingelsias woord voor woord de laatste van *Radiohead* meezong.

Ook is er binnen de algemene architectuur een grote plaats ontstaan voor psychografie. Omdat de situationisten zich voor afzetten tegen het de architectuur van Le Corbusier, is een gevoelsmatiger esthetiek binnen de architectuur ontstaan vooral in Scandinavië en Nederland, waar onlangs nog een tentoonstelling was in Leiden.

De meest populaire voorbeelden van détournement zijn echter terug te vinden bij twee fenomenen die zich hebben ontwikkeld uit het anti-mondialistisch milieu. Langs de ene kant krijg je de *adbusters*, die gewone reclames omkeren tot gezagsondermijnende verzetmiddelen. Zeker de site www.adbusters.org is aanrader. Zij organiseren ook elk jaar Buy Nothing Day en Geen televisieweek.

Het andere fenomeen is Banksy. Een anonieme stencil-graffiti-kunstenaar wiens populariteit ongekende hoogtes kent. Een paar van zijn wapenfeiten zijn: een eigen kunstwerk ophangen in Tate Modern, graffiti routes maken door Liverpool, Manchester, Brighton, en de muur tussen Israël en Palestina onder handen nemen. Zelfs in de muziekwereld werkte hij: samen met Dangermouse produceerde hij een illegale remix van de laatste cd van Paris Hilton, waarin het rijkeluisdochtertje niet echt positief uit de bus komt.

De eerste groep die serieus beïnvloed werd door de Situationisten was de muziekcène. Het ontstaan van punk, en in het begin zeker van de Engelse punk, staat in direct verband met Situationisten. Malcom McLaren, het brein achter *The Sex Pistols*, en Tony Wilson, het brein achter *Joy Division* tot Section 25 zijn typische voorbeelden van wie er zo in contact kwam met dit soort gedachtegoed. Kunstzinnige kerels, maar zeker ook pretentieuze, die toch nog wat tijd vonden om de geschiedenis van de rock te veranderen sinds '77.

Tegenwoordig zijn lopen er wel hopen groepen rond, maar wat bijna verplicht luistervoer is, zijn de Zweedse garage-rockers *The (International) Noise Conspiracy*. Ze hebben een geluid dat de perfecte mengeling is tussen *MC5*, *The Velvet Underground* en *The Stooges*. Hun eerste tournee, buiten Scandinavië, was in China, maar ondertussen hebben ze al wereldwijd bekendheid binnen hun genre. Ze staan dit jaar op Dour, en voor wie het kan interesseren, de zanger Dennis Lynxzén, is al twee keer verkozen tot knapste man van Zweden. Wie zei hier dat revolutie niet sexy is?

In de filosofisch en literaire wereld waren de boeken van Debord en kompanen bijna profetisch. Boeken zoals *No Logo* waren bijna voorspeld tot op de letter, alsof Debord perfect wist wat een brand of merk ging worden. Hij schreef over dit soort boeken het volgende: "Het grappige is dat alle boeken die dit fenomeen, dit moderne spektakel, analyseren, meestal om het te betreuren, wel mee móeten doen aan het spektakel als ze aandacht willen krijgen. Het lege debat over het spektakel dat dus gaat over de activiteiten van de

Dennis Lynxzén is al twee keer verkozen tot knapste Zweed. Zeg nu nog eens dat Situationisme niet sexy is.

bezitter van deze wereld wordt zo georganiseerd door het spektakel zelf."

Bob Black, auteur van *Abolish Work*, gebruikt de Situationistische werkmethode om zijn abolitionistische boodschap aan de man te brengen. De man heeft overigens twee moordaanslagen overleefd, maar is hij nog steeds in de van taaste luizen in de Amerikaanse pels.

Ook hierbij op te merken is de theorie van Baudrillard en het hyperrealisme. De Franse filosoof Baudrillard ontkende dat de Eerste Golfoorlog had plaatsgevonden, op basis dat het enkel werd uitgezonden door middel van massacommunicatie. Een middel ideaal om fictie en realiteit door elkaar te halen, omdat het de ervaring simuleert en het zelf intenser laten overkomen dan wat er dan ook kan gebeurd zijn. Hij riep dus vervolgens op tot hypersceptisch te zijn, omdat het spektakel niet onwetendheid beoogt maar bedrog en fraude.

Piet Van de Velde

L'étudiant arrive trop tard à tout

Mustapha Khayati bis

Ter voorbereiding van dit nummer van de Moeial, welke in het teken staat van 40 jaar Mei '68, net zoals een myriade van andere dagbladen, kranten en tijdschriften die deze maand verschenen zijn, heb ik enkele 'belangrijke' werken uit de periode doorgenomen. Onder deze documenten bevond zich het infame schotschrift van Mustapha Khayati getiteld: *De la misère en milieu étudiant considérée sous ses aspects économique, politique, psychologique, sexuel et notamment intellectuel et de quelques moyens pour y remédier*.

De publicatie van dit pamflet in '66 zorgde voor een grote ophef, en wanneer de studenten van de universiteit van Straatsburg er in slaagde universitaire fondsen te gebruiken om dit pamflet op 10.000 exemplaren te verspreiden was het hek van de dam. Over deze gebeurtenissen zal ik hier echter niet verder uitweiden, gezien ze elders al genoeg aan bod komen. Wat mij vooral opviel bij het doornemen van dit pamflet was de kritiek die de auteur hier uit op 'de student' in het Frankrijk

van de jaren '60. Gezien ik in mijn eigen woorden slechts zou herhalen wat al gezegd is, en Khayati het zo succulent verwoord, laat ik hem liever zelf aan het woord:

"Esclave stoïcien, l'étudiant se croit d'autant plus libre que toutes les chaînes de l'autorité le lient. Comme sa nouvelle famille, l'Université, il se prend pour l'être social le plus "autonome" alors qu'il relève directement et conjointement des deux systèmes les plus puissants de l'autorité sociale: la famille et l'Etat. Il est leur enfant rangé et reconnaissant. Suivant la même logique de l'enfant soumis, il participe à toutes les valeurs et mystifications du système, et les concentre en lui. Ce qui était illusions imposées aux employés devient idéologie intériorisée et véhiculée par la masse des futurs petits cadres."

Klinkt dit al een beetje bekend in de oren? Ook zijn visie op de culturele ontwikkeling van de student lijkt me nog steeds relevant ...

"Mais la misère réelle de la vie quotidienne étudiante trouve sa compensation immédiate, fantastique, dans son principal opium: la marchandise culturelle. Dans le spectacle culturel, l'étudiant retrouve naturellement sa place de disciple respectueux. Proche du lieu de production sans jamais y accéder -le Sanctuaire lui reste interdit- l'étudiant découvre la "culture moderne" en spectateur admiratif. A une époque où l'art est mort, il reste le principal fidèle des théâtres et des ciné-clubs, et le plus avide consommateur de son cadavre congelé et diffusé sous cellophane dans les supermarchés pour les ménagères de l'abondance. Il y participe sans réserve, sans arrière-pensée et sans distance. C'est son élément naturel. Si les "maisons de la culture" n'existaient pas, l'étudiant les aurait inventées. ...

Dans son application, il se croit. d'avant-garde parce qu'il a vu le dernier Godard, acheté le dernier livre argumentiste, participé au dernier happening de Lapassade, ce con. Cet ignorant prend pour des nouveautés «révolutionnaires»,

garanties par label, les plus pâles ersatz d'anciennes recherches effectivement importantes en leur temps, édulcorées à l'intention du marché. La question est de toujours préserver son standing culturel. L'étudiant est fier d'acheter, comme tout le monde, les éditions en livre de poche d'une série de textes importants et difficiles que la «culture de masse» répand à une cadance accélérée. Seulement, il ne sait pas lire. Il se contente de les consommer du regard."

Voor dat ik echter gelycht wordt de volgende maal dat ik voet op de campus zet, wil ik hier natuurlijk graag mijn geloof in de studenten van vandaag re-affirmeren. Zie het liever als het herpubliceren van een trap tegen de schenen. Niet dat iedereen hier een boodschap aan zal hebben natuurlijk. De student is immers al lang niet meer zo arm als in de gouden jaren '60, juist?

- Nathaniël Bovin

Le Comte de Lautréamont: een synopsis

Il n'est pas bon que tout le monde lise les pages qui vont suivre¹

Na al wat we hier geschreven hebben over de gebeurtenissen van Mei '68, is het misschien interessant om ook even in te gaan op enkele vroegere voorbeelden van de mentaliteit die in de jaren '60 op het voorplan kwam. Een eerder iconisch voorbeeld hiervan is het personage van de Comte de Lautréamont. Zo schreef Guy Debord -om zijn naam nog maar eens te laten vallen- dat Lautréamont, naast Arthur Cravan, een van zijn grootste voorbeelden was.

Comte de Lautréamont (1846-1870), geboren Isidore Lucien Ducasse, was een Frans dichter die een enorme invloed zou hebben op zowel surrealistische cirkels als de latere situationisten. Hij zag het levenslicht in Montevideo (Uruguay) tijdens de laatste jaren van het beleg van Montevideo in het kader van 'La Grande Guerra' tussen Uruguay en Argentinië. Veel heeft hij tijdens zijn korte leven niet gepubliceerd; zijn oeuvre bestaat slechts uit drie werken; 'Les Chants de Maldoror' (1869) en twee kleine pamfletten, 'Poésies I' (April 1870) en 'Poésies II' (Juni 1870). Deze twee pamfletten hadden waarschijnlijk als voorwoord moeten dienen voor een nog later te volgen werk, dat hij echter nooit zou publiceren.

Les Chants de Maldoror, bestaande uit zes 'Chants', was Ducasse zijn 'magnum opus'. Hij publiceerde het onder de alias *Comte de Lautréamont*, een alias die hij van een karkter uit

het werk van Eugène Sue leende. Het personage Maldoror is een personificatie van het pure 'kwaad'. Maldoror wenst zich van alle moraliteit en deugdelijkheid te ontdoen en stelt zich in directe oppositie tot God en de mensheid. De taal en de beelden die Ducasse gebruikte in zijn werk maken van dit boek een soort proto-surrealistisch werk. Gewelddadig en misantroop was het alleszins. Veel succes kende de bundel tijdens het leven van Ducasse echter niet, ze zou later herontdekt worden wanneer Max Weller in 1885 in het tijdschrift *La Jeune Belgique* er extracten uit publiceerde.

Ducasse stierf op 24 november 1870, ten gevolge van een koorts die waarschijnlijk veroorzaakt was door de moeilijke levensomstandigheden in Parijs, te wijten aan het beleg van de stad door de troepen van Bismarck. Hij werd slechts 24 jaar oud maar zijn belang zou enorm blijken

**Le plagiat est nécessaire.
Le progrès l'implique.**

Dat zijn werk een enorme invloed had op de surrealisten is evident, de invloed op de beweging die de ideologische achtergrond zou proberen te vormen voor de jongerenrevolte van de jaren '60 kunnen we al afleiden uit enkele citaten. In

Poésies II, welke hij enkele maanden voor zijn dood uitgaf, ditmaal onder zijn eigen naam, schreef hij: "Le plagiat est nécessaire. Le progrès l'implique. Il serre de près la phrase d'un auteur; se sert de ses expressions, efface une idée fausse, la remplace par l'idée juste." Dit is in feite de eerste maal dat de idee van de *détournement*, zoals dit later door Isidore Isou en de Lettristen zou worden gepopulariseerd, werd gedefinieerd. Deze techniek zou er ook een zijn waar Guy Debord in zijn werken veelvuldig gebruik van zou maken. Zijn *Société du Spectacle* is hier ondermeer een goed voorbeeld van. De these die Lautréamont hier naar voor schuift, wordt er dan ook door

Debord expliciet verder in uitgewerkt. De kreet van Ducasse, "La poésie doit être faite par tous. Non par un,"² zal eenieder die bekend is met het werk van de Lettristen en situationisten niet onbekend in de oren klinken. Ook aan de andere kant van de revolte werd hij nog druk gelezen, zo leest in de film *Week End* van Jean-Luc Godard een van de personages een passage voor uit *Les Chants de Maldoror*.

Alex de Jonge vatte het allicht goed samen wanneer hij schreef:

"Lautréamont forces his readers to stop taking their world for granted. He shatters the complacent acceptance of the reality proposed by their cultural traditions and make them see that reality for what it is: an unreal nightmare all the more hair-raising because the sleeper believes he is awake."³

Hij had het hier evengoed over la Société du Spectacle kunnen hebben, *n'est pas?*

Nathaniël Bovin

¹Le Comte de Lautréamont, *Les Chants de Maldoror*.
²Isidore Ducasse, *Poésies II*.
³Alex de Jonge, *Nightmare Culture: Lautréamont and Les Chants de Maldoror*.

De Koninging van het Koninkrijk Kwazerooi: deel 2 De terugkeer van het volk

Enkele zonderlingen onder u zullen zich misschien herinneren dat ik voor kerstmis een verhaal was begonnen met daaronder: wordt vervolgd. Naar goede gewoonte heb ik hier echter nooit een tweede deel voor willen schrijven. Speciaal voor deze mei '68 editie heb ik besloten om eens met deze traditie te breken, want een beetje verandering kunnen we allemaal gebruiken.

Wat voorafging: Het Koninkrijk Kwazerooi is een paradijsje op aarde: een vruchtbare, zonovergoten en doch schaduwrijke plek waar de mensen in harmonie met elkaar samenleven en waar de

mensen kunnen opkijken naar hun rechtvaardige, wijze en edele koningin die het land tot ieders genoegen regeert. Maar toch is de koningin van het Koninkrijk Kwazerooi niet gelukkig...

Op een dag liet de koningin haar ministers en meest vertrouwde politieke raadgevers samenroepen in de Grote Zaal. Toen zij allen verzameld waren, richtte de koningin zich tot haar meest nobele kring van gelijkgezinden en sprak: "Excellenties, jullie kennen mij als jullie koningin. Ik ben altijd zeer tevreden geweest over jullie advies en wijze raad, ik hoop dat jullie niet te klagen hebben over mijn beslissingen en bevelen?"

De ministers en raadgevers knikten instemmend. "Wel nu, ik hoop dat jullie mij een eerlijk antwoord zullen geven op de vraag die mij al een tijdje verteert: wie ben ik?" Verward keken de politici naar elkander. Eén van hen nam aarzelend het woord: "u, u bent de koningin majesteit! U bent onzer aller leidster en heerser. U bent degene die aan het hoofd staat van dit prachtige land." De koningin woof het antwoord verveeld weg: "jaja, dat weet ik. Maar mijn vraag is eigenlijk: waarom? Wat is mijn nut, mijn doel, mijn functie als koningin?" De politici begonnen nu lichtjes ongemakkelijk te worden en een van hen antwoordde dan toch uiteindelijk: "U zorgt dat er

orde en stabiliteit heerst in ons vredige koninkrijk. U zorgt dat het volk rechtvaardig samenleeft en in harmonie. U zorgt ervoor dat onze orde niet tot chaos vervalt!" "Is dat waar?" antwoordde de koningin met een diepe zucht. "Laat me nu, ik heb jullie niet meer nodig" Sprak de koningin uiteindelijk, en de politici verlieten in twijfel de zaal terwijl de koningin in diep gepeins achterbleef.

Wordt Vervolgd...

Rob Werkers

We moeten verderzetten wat onze ouders begonnen zijn

Dit artikel tracht de gebeurtenissen die plaatsvonden in 1968 te Parijs te beschrijven. Gezien de omvang van de gebeurtenissen is het niet mogelijk om in dit artikel mogelijke antwoorden te formuleren op belangrijke vragen als 'Waarom waren er wereldwijd studentenmanifestaties eind jaren 60?', 'Wat was de bedoeling van deze manifestaties?', 'Hadden de studenten illusies?', 'Is Mei 68 een gevolg van een generatieconflict?', 'Is Mei 68 een seksuele/culturele/sociale revolutie?', 'Wat betekent Mei 68 voor studenten vandaag?' ... Daarom heeft de discussiegroep VUB in samenwerking met De Moeial een discussie op woensdag 14 mei om 19u in lokaal D1.0.7 georganiseerd waar deze vragen aan bod zijn gekomen. We hopen dat u er bij was om te discussiëren. Wilt u op de hoogte gehouden worden? Mail dan naar discussievub@gmail.com.

EEN INTERNATIONAAL GEBEUREN

In de jaren 60 zijn er wereldwijd studentenmanifestaties. Het centrale thema is de verwerping van de oorlog in Vietnam: in Amerika organiseren de studenten al in 1964 een 'sit-in' om het recht op een politieke mening te eisen ("Free Speech"). In 1968 worden universiteiten bezet om te protesteren tegen de steun aan de oorlog in Vietnam ("Make Love, not War") en in solidariteit met de bewoners van zwarte ghettos die vechten voor gelijke rechten. In Engeland, Spanje en Italië vallen honderden gewonden en arrestaties bij manifestaties tegen de oorlog. In Duitsland vinden studentenrellen plaats vanaf 1967 en wordt Rudi Dutschke beschoten. In Mexico worden tientallen tot hondertallen studenten vermoord op het plein van de Drie Culturen opdat de Olympische Spelen

in 'kalmte' kunnen verder gaan. Het is echter in Frankrijk dat de studentenstrijd omslaat in een massale en maandlange staking van 9 miljoen arbeiders, waardoor de beweging verdergaat dan een studentenstrijd: het oversteeft het generatieconflict en stelde de werking van onze maatschappij in vraag.

DE STUDENTEN NEMEN HET VOORTOUW

Op 22 maart 1968 begint in Nanterre, de westelijke voorstad van Parijs, één van de belangrijkste episodes van de wereldgeschiedenis sinds de Tweede Wereldoorlog. Op zich heeft wat er die dag gebeurde niets uitzonderlijks: om te protesteren tegen de aanhouding van een ultra-linkse student van Nanterre die ervan verdacht werd deelgenomen te hebben aan een aanslag tegen *American Express* in Parijs, houden 300 van zijn makkers een meeting in een amfitheater en besluiten 142 van hen de zaal van de Universiteitsraad in het administratiegebouw gedurende de nacht te bezetten. Het is niet de eerste keer dat de

"Professoren, jullie zijn oud en jullie cultuur is dat ook"

studenten van Nanterre uiting geven aan hun ontevredenheid. Precies een jaar eerder was er aan deze universiteit al een krachtmeting geweest tussen studenten en politie over de vrije toegang tot het universitaire meisjeshuis, wat voor jongens verboden was. Op 16 maart 1967 verklaarde een vereniging van 500 bewoners, ARCUN, dat het intern reglement niet langer geldig was; het betrof een reglement dat onder meer de studentes, ook al waren ze wettelijk meerderjarig (toen was dat vanaf 21 jaar), nog als minderjarigen beschouwde.

Als gevolg daarvan had de politie op 21 maart op verzoek van de universiteitsadministratie het meisjeshuis omsingeld met de bedoeling de 150 jongens die zich daar bevonden en zich op de bovenste verdieping gebarricadeerd hadden, te arresteren. Maar de volgende morgen werden de politiemannen zelf omsingeld door enkele duizenden studenten en kregen ze tenslotte het bevel de gebarricadeerde studenten vrijuit het gebouw te laten verlaten! Maar noch dit incident, noch andere uitingen van woede bij de studenten, zoals met name tegen het 'plan Fouchet' voor hervorming van de universiteit in de herfst van 1967, hadden verdere gevolgen.

MOUVEMENT 22

Voordat ze de zaal van de Universitaire Raad verlaten, besluiten de 142 bezetters om de agitatie in stand te houden en te ontwikkelen door de 'Beweging van 22 maart' (M22) op te richten. Het is een informele beweging, in het begin samengesteld uit trotskisten, anarchisten (waaronder Daniel Cohn-Bendit) en maoïsten. In de loop van de komende weken zal ze meer dan 1.200 deelnemers bijeenbrengen. De muren van de universiteit worden bedolven met affiches en graffiti: "Professoren, jullie zijn oud en jullie cultuur is dat ook", "Laat ons leven", "Neem je wens voor werkelijkheid". De M22 kondigt voor 29 maart een dag 'kritische universiteit' aan, naar het voorbeeld van acties van Duitse studenten. De rector beslist de universiteit te sluiten tot 1 april, maar de agitatie laait weer op zodra de universiteit heropend wordt. Voor 1000 studenten verklaart Cohn-Bendit: "Wij weigeren de toekomstige kaders te worden van de kapitalistische uitbuiting." De meeste professoren reageren be-

houdingsgezind: op 22 april eisen 18 van hen, waaronder mensen van 'links' dat "maatregelen en middelen worden ingezet om de agitatoren te ontmaskeren en te straffen". De rector laat een hele reeks repressieve maatregelen goedkeuren, met name de vrije toegang van de politie tot de

campus, terwijl in de pers een campagne losbarst tegen de "dollemannen", de "groupuscules" en de "anarchisten". De Franse 'communistische' partij (PCF) volgt hen daarin: "De agitatorenrinkeluiszootjes beletten de zonen van arbeiders te slagen voor hun examens" en "Die valse revolutionairen moeten met kracht ontmaskerd worden, want objectief dienen zij de belangen van de Gaullistische macht en van de grote kapitalistische monopolies".

Vergeet '68

Tijd voor nieuw en beter

Sluitstuk van de reeks
"Drie vragen voor de vrijgeest van morgen"

Mei '68 wordt gevierd, maar misschien wel voor de laatste keer. De *soixante-huitards* liggen zwaar onder vuur en vele 68-ers stellen zich zelf vragen bij het resultaat van hun revolte. Hun vrede- en vrijheidsidealisme zijn intussen helemaal kromgetrokken, zo heet het, of nog straffer: die idealen staken al bij aanvang scheef ineen. Hoewel zulke kritieken vaak sterk overdreven zijn, kan inderdaad heel wat gezonde kritiek geuit worden op het vermeende gouden tijdperk van de vrijheid en haar gevolgen. Kan de legende van mei '68 onze generatie nog inspireren? Tijd om de uitroepkens van toen, even als vraagtekens te herschrijven.

LE BIEN, LE MAL

Een ding is zeker: de sociale revoltes die in de sixties zijn ontketend, laten zich nog diepgaand voelen in onze manier van leven. Hoe die doorwerking precies plaatsgrijpt, zijn de (salon)sociologen het zodanig oneens dat ik in dit stukje grote theorievorming liever links laat liggen. Net zo min wil ik hier aan het 68-bashen slaan zoals onlangs president Sarkozy in zijn opripende "il faut liquider Mai 68"-speech. Mijn grondhouding tegenover 68 ligt voor een stuk in het verlengde van de *soixante-huitard par excellence*, Daniel Cohn-Bendit – icoon van de mei 68-beweging en huidig fractieleider van de Europese Groenen. De boodschap van zijn jongste literaire worp *Forget 68* is niet mis te verstaan: blijven melken over de *sixties* levert geen antwoorden op voor de uitdagingen van vandaag. Hier dus geen gemelk, maar een korte schets van enkele doorgesloten effecten van de emancipatiegolven van de sixties die mij nefast lijken voor onze levensvreugde, en hoe die kunnen worden bijgespijkerd.

De 68-revolte was een uitbarsting van een drang naar meer autonomie: verzet tegen extern gezag om je in volle vrijheid te kunnen ontplooiën. Nu ben ik zo'n streven in beginsel zeer genegen, maar – en dat heeft de recente geschiedenis overvloedig bewezen – het is wel een delicate onderneming die kan doorschieten naar onzalige toestanden. Zo'n zelfstandigheidsstreven kan de richting van twee afgronden opgaan: het wantrouwen en de eigenwaan.

De eerste afgrond: het wantrouwen, alsof alles wat op je afkomt vanuit 'de gevestigde orde' je er eigenlijk in wil luizen. Dit kan uitdraaien op

een hyperkritische attitude die de drempel van de gezonde waakzaamheid ver overschrijdt en ook de kenmerken van rationele kritiek ondergraaft. Wat overblijft, is een allergische reactie voor redelijk vastgestelde normen, zowel wetenschappelijk als moreel. Op wetenschappelijk-filosofisch vlak zien we deze hyperkritiek o.a. aan het werk in het vaak nogal *mesjogge* postmoderne gedachtegoed, waarin eindeloze 'problematiseringen' en 'deconstructies' enkel op volstrekt onleesbare en wereldvreemde teksten uitdraaien. Het wantrouwen kan ook omslaan in een moreel relativisme, waarbij men in geen enkel redelijk moreel kompas nog vertrouwen durft stellen, omdat moraal volledig zou beheerst worden door verdachte machts spelen.

De tweede afgrond: de eigenwaan. Als je autonomie tot hoogste norm verheft, maar eigenlijk geen goed beeld hebt van wie je nu eigenlijk zelf bent, dan kunnen gevoelens van vervreemding snel toeslaan. Dit kan het begin inluiden van gekwelde zoektochten naar je 'echte zelf', naar wat je vanuit het diepst van je ziel werkelijk verlangt. Met zo'n puristisch streven ben je natuurlijk nooit klaar, en de kans is reëel dat je ondertussen heel wat waardevolle momenten aan je hebt laten voorbijgaan omdat daarbij een beetje 'conformereren' van je werd verwacht. Je wou jezelf immers niet verraden, zelfs al heb je nog geen benul van wie dat zelf dan wel is. Dat raakt aan een verwante vreemde kronkel van de zelfbeschikker die op zijn strepen staat. Ongeacht de inhoud van de eigen

Het zelfhandigheidsstreven kan de richting van twee afgronden opgaan: wantrouwen en eigenwaan

overtuigingen en verlangens, behoort niemand zich te bemoeien met alles wat zich onder de vorm 'mijn mening' of 'mijn verlangen' laat plaatsen. Vaak wordt deze in se narcistische houding verpakt in volgend vals moralisme: "iedereen heeft recht op een eigen mening". Achter prekerige slogans van dit type schuilt niet zelden een paradoxaal samengaan van extreem-egalitarisme met diep egocentrisme, waarbij vooral niemand het nog moet wagen aan de ander een moreler, juist of boeiender idee te suggereren. Dit defensieve, zoniet passief-agressieve uitgangspunt bemoeilijkt een meer diepgaande en oprechte omgang met elkaar. Elk gesprek kan je immers in een vingerknip lamleggen door morele mantra's als "dat is mijn mening" of "als zij dat willen, laat ze dan doen" te laten vallen. Niet alleen de concrete

interpersoonlijke omgang heeft hieronder te lijden, ook de meer abstracte morele betrokkenheid op de mensheid – toch een hoofdpunt uit het programma van de *sixties* – wordt hierdoor verzwakt.

Uit het samenspel van het wantrouwen en de eigenwaan ontwikkelen zich heel wat vreemde omgangsvormen. Bijvoorbeeld de

onverzadigbare culturele vernieuwingsdrang. Met het verrijken van culturele tradities en het regelmatig inbrengen van een flinke scheut vernieuwing is niets mis, integendeel. Maar in de snelle afwisseling en vermeerdering van jeugdschubculturen sinds de tweede helft van de 20e eeuw bespeur ik ook een doelbewust verlangen naar versplintering van de cultuurwereld. Hipperds proberen met een aandoenlijke *sérieux* gevoelens van verwarring, onbegrip en achterstand op te wekken bij anderen, en genieten van het intimiderende effect daarvan. Dit is een diepe trek van het 'hip'-begrip, en het lijkt me een belangrijke rol te spelen in de gretigheid waarmee men iets 'verouderd' verklaard. Dit is jammer genoeg een nogal kleinmenselijke onderneming die maatschappelijke groepen doelbewust segregert en een gesloten sociale houding stimuleert. Dan gaat mijn voorkeur naar de ontwikkeling van meer inclusieve, interculturele kunstvormen waarin het universeel-menselijke wordt uitgewerkt.

Veel cultuurcritici zijn overtuigd dat het primaat van de autonomie ons opzadelt met een "leven als markt en strijd", zoals Michel Houellebecq een van zijn genadeloze literaire doorsnedes van het laatmoderne leven heeft getiteld. Houellebecq is snoeihard voor de nieuwe seksuele moraal die de '68-ers hebben geïntroduceerd, waarbij heel wat gezonde menselijke omgangsvormen werden doorkruist in de hedonistische zoektocht naar genot. Houellebecq overdrijft als stijlfiguur – we mogen de seksuele emancipatie toch vooral als een morele vooruitgang onthouden – maar het is

onmiskbaar dat de vermarkte samenlevingsvorm ons zodanig bij ons pietje heeft, dat we die hebben laten doordringen tot in ons amoureuze en seksuele leven. *Female Chauvinist Pigs*, de recente studie van fenomenen als *girls gone wild*, de markt van de esthetische chirurgie en *raunch culture* door Ariel Levi, geeft daarvan nog eens overvloedig bewijs. Het is een seksualiteitsbeleving waarin opgedirkte, bijgesneden en nogal dellerige meisjes maximaal munt proberen slaan uit hun "hotness" zoals die volgens eenzijdig mannelijke inbeelding werd uitgedacht. Ondanks de enorme toename van seksualiteit in het dagelijkse leven, lijken heel wat mensen toch eerder te lijden onder hun seksualiteitsbeleving dan dat er aan "sexual healing" wordt gedaan. Die wordt immers ondermijnd door een eenzijdig hedonisme en de ruilhandel van seksuele plezierijes voor andere goederen en diensten.

THE AUDACITY OF HOPE

Boeiend zijn ze zeker, deze verwrongen omgangsvormen van onze late moderniteit, maar doe mij toch maar iets nieuws en beter. Hoewel deze thema's zodanig complex zijn dat elke analyse ervan altijd wat op losse schroeven blijft staan, kan worden beargumenteerd dat we vandaag de tekortkomingen van de cultus van de autonomie voldoende in kaart hebben gebracht om aan een nieuwe progressieve consensus te beginnen bouwen. Ik heb in dit artikel enkel een paar interpersoonlijke kwesties aangebracht die rijp zijn voor verandering, maar er zijn ook nog een aantal redenen van een andere categorie die ons oproepen om een nieuwe progressieve consensus uit te denken: het multiculturalisme, de geglobaliseerde economie en de ecologische crisis. Cohn-Bendit is daarover kort en krachtig: "Forget '68, because we live in a different world." Van de *sixties* kunnen we alleszins proberen leren hoe een grootschalige mentaliteitsverschuiving in gang kan worden gezet. Want om de grootschalige actuele problemen van hun noodzakelijke grootscheepse oplossingen te voorzien, moeten massa's mensen gemobiliseerd worden om anders te gaan leven: ecologisch, solidair en met een goede wil tot samenleven. Dan kan het inspirerend werken om onze vele gedeelde verzuichten, hogere ambities en dwingende problemen in enkele nieuwe 'Grote Verhalen' te gieten.

Het is mijn hoop dat een vruchtbare nieuwe vrijzinnigheid deze mobilisatie op gang zal trekken.

Pieter Bonte

Op de campus van Nanterre komt het steeds vaker tot gevechten tussen studenten van uiterst-links en de fascistische groepen van Occident die naar Parijs zijn gekomen 'om dat linkse tuig op z'n bek te slaan', of om 'bolsjewieken in elkaar te slaan'. Daardoor besluit de rector op 2 mei andermaal de universiteit te sluiten. Het wordt afgegrensd door de politie. De studenten van Nanterre besluiten de volgende dag een meeting te houden op de binnenplaats van de Sorbonne (andere universiteit in Parijs) om te protesteren tegen de sluiting van hun universiteit en het voor de tuchtraad dagen van acht leden van M22, waaronder Cohn-Bendit.

Op de bijeenkomst komen slechts 300 deelnemers. De meeste studenten zijn druk bezig met de voorbereiding van hun examens aan het einde van het jaar. Maar de regering, die een einde

De Internationale weerklinkt onder de Arc de Triomphe, waar men gewoonlijk de Marseillaise hoort

wil maken aan de agitatie, besluit een grote slag te slaan door het Quartier Latin (studentenbuurt) te laten bezetten en de Sorbonne te laten omsingelen door de politie, die er ook binnendringt, wat in geen eeuwen meer gebeurd was. De studenten die in de Sorbonne zitten, krijgen de toezegging dat ze allen zonder problemen kunnen vertrekken, maar terwijl de meisjes vrij kunnen vertrekken, worden de jongens systematisch naar de celwagens van de politie geleid zodra ze de stoep oversteken. Al snel verzamelen zich honderden studenten op het plein van de Sorbonne die de politie beginnen uit te jouwen. Het begint traangasgranaten te regenen, het plein wordt ontruimd,

maar de steeds talrijker studenten beginnen groepjes agenten en hun wagens te treiteren. De botsingen gaan 's avonds vier uur lang door: 72 politieagenten raken gewond en 400 studenten worden aangehouden. In de volgende dagen vergrendelt de politie de omgeving van de Sorbonne volledig af, en vier studenten worden veroordeeld tot effectieve gevangenisstraffen.

DE BEWEGING GROEIT EN RADICALISEERT

Deze politiek van de harde aanpak legt de agitatie het zwijgen niet op, maar zorgt er juist voor dat ze massaal wordt. Vanaf maandag 6 mei worden de botsingen met de politie die rond de Sorbonne wordt ingezet afgewisseld met steeds massalere betogingen, waartoe M22, UNEF en SNESup (vakbond van het onderwijzend personeel in het hoger onderwijs) oproepen. Ze tellen tot 45.000 deelnemers en roepen "de Sorbonne aan de studenten", "Smerissen uit het Quartier latin" en vooral: "Onze makkers vrij". De studenten krijgen de steun van een groeiend aantal middelbare scholieren, leraren, arbeiders en werklozen. Op 7 mei steekt de betoging bij verrassing de Seine over en trekt over de Champs-Élysées, op twee stappen van het presidentieel paleis. De Internationale weerklinkt onder de Arc de Triomphe, waar men gewoonlijk alleen de *Marseillaise* (het Franse volkslied) of de *Sommerie aux morts* (muziek voor de gesneuvelde) hoort. De betogingen slaan ook over naar sommige andere steden. De regering wil haar goede wil tonen door... de universiteit van Nanterre te heropenen op 10 mei. Dezelfde avond staan tienduizenden betogers in het Quartier Latin oog in oog met de politie die de Sorbonne afgrensdelt. Om negen uur 's avonds beginnen sommige

betogers barricades op te richten (er komen er een zestigtal). Om middernacht wordt een delegatie van drie professoren en drie studenten (waaronder Cohn-Bendit) ontvangen door de rector van de Academie van Parijs, maar terwijl die de heropening van de Sorbonne toezegt, kan hij niets beloven inzake de vrijlating van de studenten die op 3 mei werden aangehouden. Om twee uur in de morgen begint de oproerpolitie CRS de barricades te bestormen nadat die overvloedig met traangas zijn bestookt. De botsingen zijn buitengewoon gewelddadig en veroorzaken aan beide kanten honderden gewonden. Bijna 500 betogers worden opgepakt. In het Quartier Latin betuigen veel bewoners hun sympathie door de studenten binnen te laten of door water op straat te gooien om door hen te beschermen tegen traangas en offensieve granaten. Al die gebeurtenissen, en met name de getuigenissen over de brutaliteit van de ordrestrijdkrachten, worden minuut per minuut door honderdduizenden mensen gevolgd op de radio. Om 6 uur 's morgens "heerst de orde" in het Quartier Latin waar een tornado door lijkt te zijn getrokken.

DE ARBEIDERSKLASSE VOLGT

Op zaterdag 11 mei is de verontwaardiging in Parijs en de rest van Frankrijk immens. Spontane optochten vormen zich zo'n beetje overal. Niet alleen studenten lopen mee, maar honderdduizenden betogers van alle origine, met name veel jonge arbeiders of ouders van studenten. Buiten Parijs worden verschillende universiteiten bezet; overal, op straten en pleinen, wordt gedebatteerd en veroordeeld men het optreden van de ordehandhavers.

In antwoord op die situatie kondigt eerste minister Georges Pompidou in de avond aan dat vanaf maandag 13 mei de politiekrachten teruggetrokken zullen worden uit het Quartier Latin, dat de Sorbonne heropend wordt en dat de opgesloten studenten zullen worden vrijgelaten. Dezelfde dag roepen alle syndicale centrales, ook de CGT (die tot dan toe de 'ultra-linkse' studenten onophoudelijk had aangevallen) en de politievakbonden, op tot een staking en tot betogingen op 13 mei, om te protesteren tegen de repressie en het regeringsbeleid.

Op 13 mei beleven alle steden van het land de belangrijkste betogingen sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog. De arbeidersklasse is massaal aanwezig aan de zijde van de studenten. Een ordewoord dat succes heeft, is: "Tien jaar, dat is genoeg!", verwijzend naar de 13e mei 1958 toen De Gaulle terug aan de macht kwam. Aan het einde van de betogingen worden bijna alle universiteiten bezet, niet alleen door studenten, maar ook door veel jonge arbeiders. Overal wordt vrijuit gesproken. De discussies beperken zich niet tot universitaire kwesties, of tot de repressie. Ze beginnen te raken aan alle sociale problemen: de arbeidsvoorwaarden, de uitbuiting, de toekomst van de maatschappij. Op 14 mei gaan de discussies verder in een hele hoop bedrijven. Na de reusachtige betogingen van de vorige dag, met het enthousiasme en het gevoel van kracht dat eruit voortvloeit, is het niet gemakkelijk weer aan 't werk te gaan alsof er niets gebeurd is. In Nantes ontketenen de arbeiders van Sud-Aviation, aangespoord door de jongsten onder hen, een spontane staking en beslissen ze de fabriek te bezetten. De arbeidersklasse begint de fakkel over te nemen ...

Discussiegroep VUB

Bill Graham en zijn Fillmores

De muziek van de jaren zestig in San Francisco

In april 1968 wint de Spaanse zangeres Massiel met het mierzoete 'La La La' het Eurovisiesongfestival. Over de representativiteit van dit evenement valt uiteraard te twisten, maar een winnaar is een winnaar – iets wat volmondig zal worden beaamd door Paul De Knop. Het Mekka van de muziek in 1968 is echter San Francisco, met muziektempel Fillmore als de *Ka'aba* voor een generatie. Nagenoeg elke artiest van enige allure heeft er tussen 1966 en 1971 opgetreden. De spil in deze explosie van creativiteit is Bill Graham (echte naam Wolfgang Grajonca) die een volledig nieuwe vorm van concerten ontwikkelt. In 1991 komt hij om bij een helikopterongeluk - 300.000 mensen komen naar het concert dat te zijner nagedachtenis wordt gegeven. Twaalf jaar later werd Grahams muzikale archief in een kelder teruggevonden; een vondst van onschatbare waarde. Langzaam maar zeker worden de tot voor kort nog onbekende opnames vrijgegeven.

"If you're going to San Francisco, be sure to wear some flowers in your hair..." Deze afschuwelijke hit uit de *summer of love* van 1967 dreigt nog wel eens aanspraak te willen maken op de erfenis van het San Francisco van de late jaren zestig. Hoewel er een kern van waarheid in zit, is het geen toeval dat zanger Scott McKenzie nooit in de Fillmore heeft mogen spelen; "want", om het in de woorden van de overleden Nederlandse beroepsromanticus Boudewijn Büch te zeggen, "dat was een lul".

Een treffender beschrijving van de San Franciscanaanse sfeer vinden we in een nummer van de Engelse band The Animals. In *San Franciscan Nights* (1967) spoort zanger Eric Burdon met een parlant introductie iedereen aan om de stad aan de Amerikaanse westkust te bezoeken: "This following program is dedicated to the city and people of San Francisco; who may not know it but they are beautiful, and so is their city; this is a very personal song, so if the viewer cannot understand it; particularly those of you who are European residents; save up all your bread and fly Translove Airways to San Francisco, USA; then maybe you'll understand the song, it will be worth it; if not for the sake of this song, but for the sake of your own peace of mind."

Elke band krijgt een aankondiging van maestro Graham, die met zijn diepe stem de zaal automatisch stil krijgt

De tegencultuur en *flower power* zijn vanaf 1965 zeer prominent aanwezig aan de Amerikaanse Westkust; Timothy Leary, de bekendste pleitbezorger voor vrij LSD-gebruik, spreekt in januari '67 in het Golden Gate Park van San Francisco zijn bekende slogan "Turn on, tune in, drop out" uit. De oorlog in Vietnam woedt volop en op de campus van Berkeley doet de jongerengeneratie luid en duidelijk van zich spreken: "We want the world, and we want it now", schreeuwt Jim Morrison.

BILL GRAHAM

Het begon in 1965. Aan het einde van dat jaar wordt *The San Franciscan Mime Troup*, een politiek-satirische theatergroep, opgepakt in Lafayette Park. Hun misdaad is het veelvuldig gebruik van welbepaalde vierletterige woorden tijdens openbare voorstellingen. Onder hen bevindt zich ene Bill Graham. Nadat hij zijn jeugdroom om acteur te worden heeft opgegeven, is hij min of meer vanzelf in de rol van manager van het gezelschap gerold. Om de juridische kosten van de populaire *Mime Troup* te dekken, probeert Graham een benefietconcert te organiseren. Verder dan het bespelen van een koe-bel gaat zijn muzikaal verstand niet; maar hij beschikt over een beangstigende straatvechtersmentaliteit en over een organisatietalent dat zeldzaam is in het Haight Ashbury van de jaren '60.

Grahams benefietconcert van 6 november 1965 slaat in als een bom; zowel bands, dichters als kunstenaars mogen het podium op, en de zaal zit stamvol. Onder andere Jefferson Airplane en Allen Ginsberg maken hun opwachting. Hoewel gezien de opbrengst van deze avond de directe noodzaak voor het inzamelen van geld niet meer aanwezig is, organiseert Graham een maand later opnieuw een 'benefiet'concert. Deze keer heeft hij een grotere zaal gezocht en gevonden, de Fillmore. Als blijkt dat op dit tweede concert nog

meer mensen afkomen, besluit Bill Graham om zijn acteursdroom definitief op te geven; hij stap uit de *Mime Troup* en gaat concerten organiseren zoals die nog nooit eerder waren vertoond. De Fillmore zal zijn thuisbasis zijn.

Bill Graham is in 1931 geboren als Wolfgang Grajonca, de zoon van joods-Russische immigranten in Berlijn. Zijn vader sterft als Bill twee dagen oud is. In de jaren '30 vlucht het gezin naar Frankrijk. Na het Duitse offensief tegen Frankrijk wordt de tienjarige Wolfgang via een kindervluchtorganisatie en na vele omwegen op een schip naar Amerika gezet. Zijn moeder en zussen blijven achter in Europa. Hij zit enige weken in een New Yorks weeshuis en wordt uiteindelijk opgenomen in een gastgezin in de Bronx. Om niet te veel uit de toon te vallen verandert hij op z'n achttiende zijn naam. Na raadpleging van het telefoonboek opteert hij voor 'Graham'; het komt het dichtst bij zijn echte achternaam. In combinatie met iets eenvoudigs als 'Bill' heeft hij de anonieme naam die hij wenst. Billy Graham is dan een doodgewone Amerikaanse jongen geworden; hij speelt *stickball*, moet naar Korea, organiseert illegale pokeravonden, wil filmster worden en veruult in 1965 New York voor San Francisco.

WELCOME TO THE FILLMORE

Na de twee geslaagde benefietconcerten heeft hij voldoende financiële middelen om de zaal op regelmatige basis te huren. Iets later kan hij de Fillmore zelfs volledig overnemen. Grahams ideaal is een zaal die 'haimisch' aanvoelt; het publiek moet er op z'n gemak kunnen rondstruinen. Vanaf dag één wordt het publiek bij binnenkomst getraceerd op een warme groet 'welcome to the Fillmore' en op een poster van de show. Verder kan het publiek naar eigen goeddunken appels nemen en zijn de gangen versierd met ballonnen. Elke band krijgt een aankondiging van maestro Graham, die met zijn diepe stem de zaal automatisch stil krijgt.

Veel belangrijker is zijn revolutionaire aanpak van de optredens. Graham stelt zich ten doel steeds een totaalpakket van concerten aan te bieden. Op een gemiddelde avond treden drie verschillende artiesten op; meestal met een grote publiekstrekker, wat weer de mogelijkheid biedt aan onbekende bands om zich te bewijzen in een volwaardig voorprogramma. Graham wil de interessegebieden van de toeschouwers verbreden en hen onder lichte dwang verplichten ook naar andere muziek of poëzie te luisteren, of theater te kijken. De opzet slaagt, en de Fillmore wordt dé referentie van talentvolle artiesten. Naar eigen zeggen heeft Graham zijn grootste compliment ooit bij de WC's gekregen: twee mannen staan bij het urinoir van de Fillmore, vraagt de een aan de ander: "Wie speelt er eigenlijk?" Zegt de ander: "Wat maakt het uit? Het is de Fillmore!"

De lijst van artiesten die in de Fillmore hebben opgetreden, is te lang om hier op te noemen. Ter illustratie: ongeveer driekwart van de artiesten uit de 'de top-40 van 1968' (zie kader) heeft er zijn of haar voeten op het podium gezet. Jimi Hendrix, John Mayall and the Bluesbreakers en Albert King op eenzelfde avond is voor de Fillmore geen uitzonderlijke setlist. Officieel mogen er zo'n 1.400 mensen in, al overschrijdt het gemiddelde van werkelijke aanwezigen elke avond de 2.000.

Een andere vernieuwing die voor een groot deel op Bill Grahams conto geschreven kan worden, is de publieke aankondiging van de optredens. Hij gebruikt geen naakte vrouwen op zijn posters om de aandacht te krijgen. Integendeel, zijn affiches zijn kunstwerken; vermaarde artiesten als Rick Griffin en Wes Wilson kunnen zich wekelijks uitleven in psychedelische posters waarbij het een traditie wordt om van de namen van de bands een soort puzzel te maken: ze zijn nauwelijks te ontcijferen.

MORRISON SPECIAL

Om de beste bands vast te leggen en te behouden, gaat Bill Graham door het vuur voor zijn artiesten. Zijn levensmotto is 'get up early'. Hij slaapt vier uur per nacht – vaak in een bed op de Fillmore zelf. Dit fanatisme bezorgt hem en zijn zaal al snel een grootse reputatie. Samen met zijn opvliepend karakter maakt dat van Graham een even gevreesd als bemind figuur in de muziekwereld. Illustratief is de documentaire waarin hij gitarist Mike Wilhelm van de Charlatans zo lang uitscheldt dat de preek hoorbaar blijft lang nadat beiden uit beeld verdwenen zijn.

Persoonlijke favorieten van Bill Graham zijn Janis Joplin, The Grateful Dead, The Who en The Doors. Ver boven de rest verheven is echter Otis Redding, naar wiens boerderij hij in 1966 persoonlijk afreist om hem ervan te overtuigen dat hij in de Fillmore moet spelen. Otis heeft het niet zo op het hippievolk in San Francisco, maar Graham weet hem te overtuigen. In de Fillmore speelt Otis een van zijn meest memorabele concerten. Bill Graham zou het later het hoogtepunt van zijn carrière noemen.

Als The Doors in 1967 de Fillmore aandoen, is Jim Morrison al de onhandelbare zelfverklaarde poëet die hij tot aan zijn Parijse bad zal blijven. Zo komt hij de eerste Fillmore-avond niet opdagen; hij was onderweg langs een drive-in gereden waar ze *Casablanca* draaiden. Hij had hem vier keer achter elkaar gezien. Het enige wat Graham tegen hem zegt, is: "Had je niet even kunnen bellen?" Het volgende optreden gaat wel door, maar verloopt desastreus. Zoals in Oliver Stone's magistrale film over The Doors te zien is, begint Jim Morrison uitbundig te zwaaien met zijn microfoon. De draad gaat een meter, twee meter, en uiteindelijk tot over de hoofden van het publiek. Het onvermijdelijke slachtoffer wordt ook gevonden; het is Bill Graham. Bloedend komt hij na afloop van het optreden de kleedkamer van The Doors binnen. Jim Morrison stamelt een excuus. Als hij een paar maanden later weer naar de Fillmore komt, heeft Jim een cadeau voor Bill: een helm. Het ding is geschilderd in psychedelische kleurencombinaties, en op de voorkant staat 'Morrison special'.

NAAR NEW YORK

Begin '68 krijgt Bill Graham de mogelijkheid om een muziekzaal te openen in New York. Het is zijn ultieme droom om de sfeer van westkust naar het oosten van het land over te brengen. Met veel bombarie opent hij op 8 maart zijn nieuwe parel: de Fillmore East. Bij een van de eerste optredens blaast Pete Townsend, zanger van The Who, de loftrumpet over het werk van Bill Graham: "This place used to be called the Village Theatre. I think I prefer the present name and organisation. Before, we called this place 'a asshole', and Bill made it how it should be." Meermaals per week reist Bill Graham op en neer tussen zijn twee Fillmores om de dagelijkse gang van zaken onder controle te houden.

Een kleine maand na de opening van de Fillmore East wordt Martin Luther King neergeschoten, en staat Graham voor een probleem. Zijn Fillmore in San Francisco ligt in een zwarte buurt en zijn – voornamelijk blanke – publiek wordt huiverig om te komen. Als de Carousel Ballroom, een grotere zaal in San Francisco vrij komt, aarzelt hij dan ook niet; hij verhuist direct. Begin juli 1968 gaan de deuren van de nieuwe Fillmore open: de Fillmore West.

DUBBEL PERSOON

Een veel gehoorde klacht over Bill Graham is: "We love the music and we love the Fillmore, but we hate Graham because he's a fucking capitalist". Zijn geld- en succeszucht staan in schril contrast met de hippiecultuur van San Francisco. Graham wil geld verdienen en hij slaagt daar voor met onderscheiding. Dat stelt hem in staat om meer benefietconcerten te geven, om onbekende namen een kans te geven en om de Fillmores te blijven ontwikkelen. Deze schijnbare tegenstelling gaat bij Graham zeer ver. Zijn zuinigheid brengt hem ertoe dat hij de tickets bij binnenkomst niet laat verscheuren, maar laat hergebruiken. Anderzijds vertrouwt hij weer zo op de goedheid van zijn werknemers dat hij volledig zonder kasregisters werkt. Even gespleten staat hij ten opzichte van de tegencultuur; hij houdt van alternatieve bands en hij biedt de woensdagavond

De Top-40 van 1968

1968 was muzikaal gezien een van de hoogtepunten van de vorige eeuw. Een jaar eerder waren nog klassiekers als *The Velvet Underground* and *Nico*, *Sgt. Pepper* en *Jimi Hendrix' Are You Experienced* uitgekomen. Hieronder onze volledig subjectieve -maar daarom niet minder absolute- top-40 van nummers uitgebracht in 1968 en doordrongen van de Zeitgeist.

Artiest	Numer	Album
1) Jimi Hendrix	All Along the Watchtower (Dylan)	Electric Ladyland
2) Rolling Stones	Street Fighting Man	Beggars Banquet
3) The Small Faces	Tin Soldier	There Are But Four Small Faces
4) Big Brother and the Holding Company/Janis Joplin	Ball and Chain	Cheap Thrills
5) The Doors	Hello, I Love You	Waiting for the Sun
6) Otis Redding (postuum)	The Dock of the Bay	The Dock of the Bay
7) The Beatles	Revolution	The White Album
8) The Velvet Underground	White Light/White Heat	White Light/White Heat
9) The Animals	Monterey	The Twain Shall Meet
10) The Rolling Stones	Sympathy for the Devil	Beggars Banquet
11) Cream	White Room	Wheels of Fire
12) Jacques Dutronc	Il est cinq heures, Paris s'éveille	Jacques Dutronc
13) Iron Butterfly	In-A-Gadda-Da-Vida	In-A-Gadda-Da-Vida
14) The Who	Magic Bus	Magic Bus
15) The Small Faces	Lazy Sunday	Ogden's Nut Gone Flake
16) Van Morrison	Cyprus Avenue	Astral Weeks
17) The Band	The Weight	Music from Big Pink
18) The Zombies	Time of the Season	Odessey & Oracle
19) Aretha Franklin	Think	Lady Soul
20) The Velvet Underground	Sister Ray	White Light/White Heat
21) The Beatles	Back in the U.S.S.R.	The White Album
22) Joan Baez	I Shall Be Released (Dylan)	Any Day Now
23) The Animals	Sky Pilot	The Twain Shall Meet
24) Simon and Garfunkel	Mrs. Robinson	Bookends
25) Canned Heat	On the Road Again	Boogie with Canned Heat
26) The Doors	Unknown Soldier	Waiting for the Sun
27) Nina Simone	Ain't Got No/I Got Life	Nuff Said
28) Traffic	Pearly Queen	Traffic
29) Jimi Hendrix	Crosstown Traffic	Electric Ladyland
30) Stevie Wonder	For Once in my Life	For Once in my Life
31) The Band	This Wheel's on Fire (Dylan)	Music from Big Pink
32) Steppenwolf	Born to be Wild	Steppenwolf
33) Jefferson Airplane	Crown of Creation	Crown of Creation
34) Buffalo Springfield	I Am a Child	Last Time Around
35) Frank Zappa	Mother People	We're Only in It for the Money
36) The Grateful Dead	Alligator	Anthem of the Sun
37) The Byrds	You Ain't going nowhere (Dylan)	Sweetheart of the Rodeo
38) The Kinks	Big Sky	Village Green Preservation Society
39) The Soft Machine	Hope for Happiness	Volume One
40) QMS	Pride of Man	Quicksilver Messenger Service

Bill Graham en zijn Fillmores (vervolg)

De muziek van de jaren zestig in San Francisco

aan voor volledig vrije happenings, maar hij heeft wel een bloedhekel aan types als Timothy Leary. Zelf gebruikt hij ook geen LSD. Bill Graham beleeft in de jaren '60 telkens die contradicties, die bijna volledig zijn in te delen in een deel 'Graham' en een deel 'Grajonca'.

Bill Graham leeft constant op aanzienlijke afstand van zijn eigen leven. Dit wordt ook bevestigd in een interview met Robert Greenfield, zijn biograaf. Greenfield vertelt hoe Graham het manuscript van de biografie doorbladert; Graham leest hoe Greenfield zijn jeugd heeft omschreven – zijn zus zit in een concentratiekamp, hij zelf speelt met zijn nieuwe New Yorkse leeftijdsgenoten – en merkt droogjes op: "Auschwitz, schoolyard. Nice cut."

WOODSTOCK

In de zomer van 1969 vindt het meest beruchte festival aller tijden plaats, Woodstock. Bill Graham haat het amateurisme ervan. Hij weigert dan ook zijn medewerking eraan te verlenen, maar gaat er wel heen. Hij treft daar 400.000 mensen aan, een totale chaos, slechte faciliteiten en

Voor het oog van de camera wordt Meredith Hunter neergestoken door een Angel

onhoorbare optredens. Het is zijn grootste nachtmerrie. In een interview spreekt hij zijn afgrijzen uit. De geluidskwaliteit van het optreden van Santana vergelijkt hij met de achtergrondmuziek in een Tarzanfilm. En dat terwijl Santana in 1966 is doorgebroken in de Fillmore, waar hij als achttienjarige favoriet van Graham de vaste invaller mocht spelen. Het zijn gewoon te veel mensen; de enige die een half miljoen mensen kan begeisteren, aldus Graham, is Gandhi.

Bill Graham blijft in de nasleep van Woodstock ageren tegen de gevolgen van het festival: massaconcerten, verwaande artiesten, arrogante managers... Het betekent een kentering in de muziekwereld. In Grahams ogen heeft de creativiteit plaatsgemaakt voor overdaad. Waren zijn drie optredens op een avond revolutionair, vergeleken met de tientallen artiesten van de grote festivals stellen ze niets voor. Hij vergelijkt de concerten met kaviaar: "Je krijgt op Woodstock tien kilo, waarbij het 'hapje' van de Fillmores in het niet valt. Maar die tien kilo heb je niet geproefd, je hebt het door je strot geduwd gekregen." De omslag heeft ook een weerslag op de artiesten; mensen applaudisseren niet langer

voor een goed concert, maar voor de aanwezigheid van een grote naam. Dit stelt de *big shots* in staat om meer en meer eisen te stellen aan de concertpromotor. Kaartjes worden duurder en de muziek is alleen nog te beluisteren door mensen met geld.

Een paar maanden na Woodstock organiseren de Rolling Stones een gratis concert. Het is december 1969, en het bezorgt zowel letterlijk als figuurlijk de doodsteek aan de *Zeitgeist* van de jaren '60. Meer dan 300.000 mensen komen naar het racecircuit van Altamont. De beveiliging wordt geregeld door de Hells Angels en de organisatie is een ramp. In de documentaire *Gimme Shelter* is te zien hoe aanhoudende grimmigheid ontaardt in een vechtpartij. De achttienjarige Meredith Hunter wordt voor het oog van de camera dodelijk neergestoken door een Angel. Bill Graham, die niets met het evenement te maken wilde hebben, is woedend: "They should have taken Mister Jagger, twisted his fucking arms behind his back, put him in front of a radio, and said, 'Mister Jagger, if we have to break your arms, call it off...'"

Vanaf 1970 begint Graham snel genoeg te krijgen van het leiden van zijn Fillmores. Toch houdt hij het nog meer dan een jaar vol. Uiteindelijk maakt hij een lijst op van positieve en negatieve aspecten van zijn bestaan; het enige wat bij de plus staat, zijn de dollars. Dan besluit hij de Fillmore East te sluiten. Enige weken later doet hij hetzelfde met de tegenhanger in San Francisco. Het is juni 1971. De jaren '60 zijn definitief voorbij.

NA DE SIXTIES

De rest van zijn leven blijft Bill Graham actief in de muziekwereld. Hij organiseert benefietconcerten en begeleidt onder andere Dylan en de Stones bij hun tournees. In 1976 coördineert hij nog het afscheidsconcert van The Band in een van zijn overgebleven zalen, Winterland. Het is een uniek optreden, door Martin Scorsese vastgelegd in de legendarische *rockumentary* *The Last Waltz*. Ook krijgt Graham nog de mogelijkheid om zijn jeugddroom te beleven; hij heeft verschillende bijrollen als acteur. Zo speelt hij onder andere in Oliver Stone's *The Doors* en in Francis Ford Coppola's *Apocalypse Now* –telkens als een promotor, dat wel.

In 1985 laat Bill Graham op politiek vlak van zich spreken. Hij komt in opstand tegen Ronald Reagan, die begin mei een bezoek brengt aan de Duitse begraafplaats Bitburg. De

Amerikaanse president legt een krans bij de graven van jonge nazi's, die 'ook slachtoffers waren'. Dit schiet in het verkeerde keelgat van veel politici, opiniemakers en musici. Zo ook bij Bill Graham, die een demonstratie organiseert in San Francisco. Hij plaatst op persoonlijke titel een advertentie om mensen te mobiliseren. Hij is de

laatste spreker op de demonstratie. Reagan laat zich echter niet beïnvloeden en gaat alsnog naar Bitburg. Twee dagen later brandt Bill Grahams bedrijfsgebouw en persoonlijk archief af. Op de muur staat een swastika gekalkt. De schade loopt in de miljoenen. Het grootste verlies is de verzameling van posters, opnames en curiosa die Bill Graham in de loop der jaren had verzameld.

Op 25 oktober 1991 sterft Bill Graham. Hij is zestig jaar oud. Na afloop van een concert gaat hij in gezelschap van Steve Kahn en Melissa Gold per helikopter terug naar huis. Het is stormachtig weer en ze moeten laag vliegen. De helikopter raakt verstrikt in elektriciteitsdraden en stort neer. Alle inzittende zijn op slag dood. De ironie is wrang, maar zijn populariteit is zo groot dat het gratis concert dat ter herinnering aan hem en zijn twee medepassagiers wordt gegeven, dat het een door hem zo gehaat massa-evenement wordt: 300.000 man trekt naar het Golden Gate Park om te zien hoe onder meer Santana, Joan Baez, Kris Kristofferson, Grateful Dead en

Crosby, Stills, Nash & Young de laatste eer bewijzen aan Bill Graham. Maar de titel die aan het optreden wordt gegeven, zou hem gelukkig hebben gestemd: *Laughter, Love and Music*.

NALATENSCHAP

Vlak voor zijn dood had Bill Graham nog zijn medewerking verleend aan Robert Greenfield om een biografie over hem te schrijven. *Bill Graham presents: my life inside rock and out* verschijnt in 1992. Het is een onwaarschijnlijk boek, volledig samengesteld uit interviews in chronologische volgorde. Graham haalt een indrukwekkende hoeveelheid aan anekdotes op, waarin de volledige muziekwereld de revue passeert. Hij stond bekend als de beste verhalenverteller van San Francisco, en je kunt merken dat hij die vaardigheid nooit is verleerd. Niet alleen Bill Graham komt aan het woord, ook zijn volledige entourage van artiesten vertelt uitgebreid over de samenwerking. Keith Richards, Pete Townshend, Carlos Santana, Robbie Robertson, Grace Slick, Eric Clapton en vele anderen halen ruimschoots herinneringen op. Aangezien de meeste interviews voor Grahams overlijden hadden plaatsgevonden, hangt er geen zweemzoete sfeer omheen; ook zijn koppigheid, woedebuien en geldzucht komen veelvuldig aan bod.

In 2003 vindt ondernemer Bill Sagan in de kelder van een pakhuis een onwaarschijnlijke hoeveelheid van Bill Grahams nalatenschap. Omdat het elders was opgeslagen, is het niet verloren gegaan in de brand van 1985. De collectie is van gigantische proporties; veertig busladingen vol met twee miljoen foto's, duizenden posters en filmmateriaal... en audio-opnames van zo goed als elk optreden dat ooit in een van de Fillmores is gegeven. Sagan koopt alles op voor circa vijf miljoen dollar. Enige jaren is hij in alle stilte bezig met het maken van een inventaris, daarna ligt de werkelijke waarde rond de honderd miljoen dollar. Sagan's bedrijf is nu sinds een tweetal jaar bezig zo veel mogelijk concerten via *live-streaming* gratis beschikbaar te maken op internet. Ook verkoopt het bedrijf posters, t-shirts en foto's uit Grahams archief –tegen schandalige prijzen, dat wel. De website krijgt een toepasselijke naam: *Wolfgang's Vault*. Op dit moment staan er bijna 1.400 concerten op de site (wolfgangsvault.com). Ga vooral eens kijken, maar laat u alstublieft niet verleiden tot het betalen van exorbitante bedragen. Dat had zelfs Bill niet gewild.

Daniël van der Meer

Bei uns in Amerika VII: Crunch Time

De Moeial is een correspondent in het verre New York rijker. Naast het halen van een academische frisse neus aan de Stony Brooke State University, brengt Ben vanaf nu in zijn maandelijks column uitvoerig verslag uit over het wel en wee van een eenzame Belg in den vreemde. Ben blogt natuurlijk ook nog. Ja. Maar dan enkel voor insiders. Bad luck fool! Go Fight Win!

Ik kom Luigi tegen in de gang. Luigi is een collega, een vriend die een roman aan het schrijven is naast al dat gedoe met vergelijkende literatuurstudie. Hij ziet er niet goed uit. "It's crunch time, Ben". Dat is zo. Meer dan ooit in België zit ik dagenlang opgesloten op mijn kamer. Koffie houdt me gaand, ik eet steeds minder, mijn ogen worden zwartgerand. Geen examens maar papers, typlabeur zonder eind terwijl de zon buiten schijnt en mijn hart joelt bij de geuren die door de traliën van mijn raam komen.

Buitengaan is pijnlijk. Meisjes in absurd korte rokjes. Frisbee onder de fontein, pintjes bij de film. Ik val neer op het gras en dut wat, doch niet voor lang. De dialogen van de undergrads zoemen rond me. Een bevallig blond meisje ligt slaperig op een rode handdoek. Naast haar zit een kerel met sportsokken triomfantelijk hoog opgetrokken. De kerel wil weg.

"Let's go."

"Why?"

"I'm sick of it, let's go."

"I don't wanna."

"Let's go."

Ze begraaft haar gezicht in de handdoek, waaraan hij prompt begint te trekken.

"Gimme my towel back"

"Why?"

"Because I wanna leave."

"Then leave!"

"Not leavin' without my towel."

"Come on, you're ruining a perfectly beautiful day."

"I just don't feel like having fun."

"I know. You haven't said a word to me all day. Just go."

"Not without my towel."

"You know, I really don't see the point of us being together if you're gonna be so boring."

"Gimme my towel."

Wat tijd gaat voorbij. Het gras kriebelt in mijn kuit. Ik overweeg te krabben. De handdoek wordt weggenomen, net als een GSM.

"Are you checking my messages? Gimme my cellphone back you creep!"

"..."

"Give it back!"

Uiteindelijk gebeurt dat. Ik moet nog een onderwerp vinden voor mijn paper. Veertig pagina's.

"What are you doing tonight?"

"I don't know yet..."

"What are you doing tonight?"

"I said..."

"What are you doing tonight?"

"Just leave."

"What are you doing tonight What are you doing tonight What are you doing tonight"

What are you doing tonight What are you doing tonight What are you doing tonight What are you doing tonight"

Niet alle jonge Amerikaanse studenten zijn kleuters. Maar het is een feit dat een groot deel van de populatie op het gras bij het Staller Center een kamertemperatuur-IQ heeft.

"So I said to her, like, get your ugly fucking face out of my face!". Quite.

Dat de jongere studentpopulatie hier ook andere gezichten heeft, wordt bewezen door hun feestjes, die zich aan Belgische kunnen meten: horden dronken mensen vertrappelen een huis waarvan de eigenaar moeilijk gelokaliseerd kan worden. Iets anders is beer pong, het debielste spel ooit gecreëerd: je hebt een teammaat naast je en een falanx plastic bekers gevuld met bier voor je. Tegenover je staat het andere team.

Probeer je pingpongballetje in hun bekers te mikken. Elk glas dat je aanvult met je bal, dient

Ik was Reginald Smythe Zanzibar op een groepsfoto met snorren.

de tegenpartij op te drinken. Sommige mensen hebben aparte tafels die alleen gebruikt worden voor deze activiteit.

Metafeestjes, niet uniek aan de VS meer, maar hier wel zeer geavanceerd. Constante fotografie tijdens, grappen op Facebook worden ganticpeerd. Ik was Reginald Smythe Zanzibar op een traditionele groepsfoto met snorren. Niet dat het niet lollig was, maar het is alsof de foto nutteloos wordt op het moment dat ze genomen is. De lol is eraf, er valt nauwelijks nog over te spreken, en over herinneringen gaat het niet langer. Vreemd is dat.

Niet dat het niet lollig is. In de columns heb ik vaak kritiek gespuid. Irritante dingen zijn nu eenmaal stimulerend schrijfmateriaal, zo is dat. Hoewel vaak niet al te goed op de hoogte van de wereld en grof in de omgang, zijn er dingen aan Amerikanen die waarlijk fantastisch zijn. Openheid en gastvrijheid bijvoorbeeld. Onmiddellijk vertrouwen. Tolerantie (geloof niet wat ze zeggen, nauwelijks achterklap hier, vrijheid). Losheid (je kan een restaurant binnenstappen, een colaatje bestellen, vijf uur blijven zitten en babbelen met de tafel naast je. Iedereen spreekt veel, ja, maar iedereen spreekt wel. De lucht zindert van interactie). Het zijn dingen die ik drie maand lang zal missen. Maar Belgisch bier is wel degelijk beter.

Ben

Hedendaagse Poëtische Reflectie II

Twée jaar HAIKU in De Moeial

Het moet vijf of zes jaar geleden geweest zijn toen ik voor de eerste keer bewust in contact kwam met haiku. Ben (Van Overmeire) citeerde ons er één die een vriend van hem nog in de humaniora 'gecomponeed' had. De juiste woorden herinner ik me niet meer, maar het had iets te maken met veel zuipen en nog lang niet zat zijn, gevolgd door een droog "Yo". Wat die ervaring zo hilarisch maakte was een combinatie van primo: een plat Oost-Vlaams accent, secundo: een compleet banale inhoud en tertio: de consequente navolging (ondanks alles) van het klassieke haikuschema van drie versregels met telkens vijf, zeven en vijf lettergrepen. Dit laatste was trouwens de enige reden voor het opduiken van de uitroep "Yo" in dat kleine gelegenheidsgedicht.

Hoe onbeduidend het voorgaande ook mag klinken, we hebben toen goed gelachen met die geslaagde combinatie van platvloersheid en 'hoge' kunst, en het is in de lach dat o.a. volgens Foucault de grenzen van het menselijk bewustzijn in een beweging van transgressie voor even zichtbaar worden. Dat korte maar krachtige moment van inzicht en grens-ervaring¹ is mij sindsdien altijd bijgebleven, en het is in die geest dat ik ben begonnen met het lezen van haiku en (Oosterse) dichtkunst *tout court*.

KORTE GESCHIEDENIS

De Japanse *Dreizeiler*, ten tijde van Matsuo Basho ook wel 'hokku' genaamd, stamt af van de 'tanka' of 'waka', een dichtvorm die we rond 760 n. Chr. al aantreffen in de oudste gedichtenverzameling van Japan, de *Manyōshū*. Een garnizoenscommandant schrijft daar:

de nevels stijgen
bij het dorp van Kasuga
om pruimenbloesems...
dat in de warme bergwind
zij zich nooit meer verstrooien²

Deze oude, langere dichtvorm bleek zeer geschikt voor het uitdrukken van emoties en verfijnde natuurbeschrijvingen en werd zeer populair bij aristocratische hovelingen. Die gingen na verloop van tijd een stap verder en verdeelden de tanka in twee delen (vijf-zeven-vijf en zeven-zeven), die gebruikt werden als medium voor 'geestige conversatie'. De ene hoveling begon dan hetzij met 17, hetzij met 14 lettergrepen, waarop de andere dan het respectievelijke antwoord formuleerde. In de 9^e eeuw schreven een heer samen met zijn dame aldus:

't is na middernacht
ik wacht niet langer op u,
kwinjend van droefheid.

oh nee! ik sliep nog, hopen
u in een droom t' ontmoeten.³

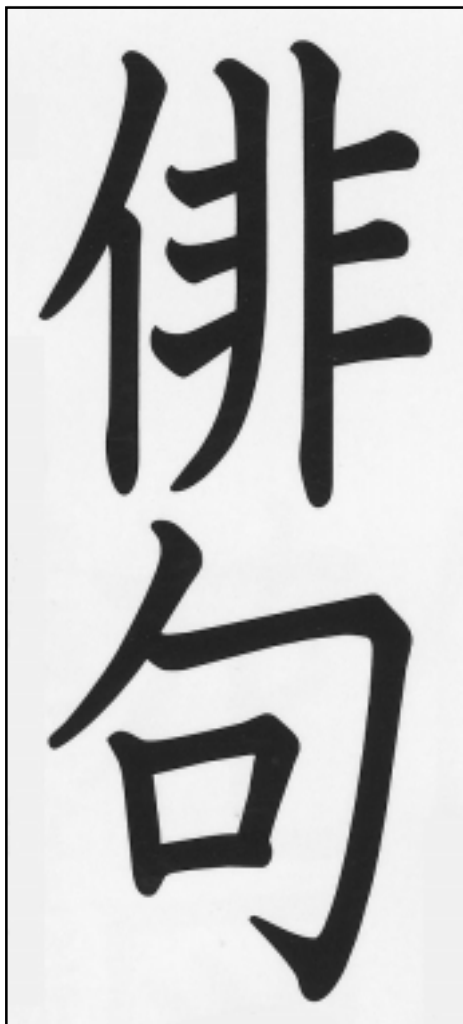
Dit soort 'geestig vers' werd doorheen de 'Heian' periode (794-1191) veel gebezigd onder de benaming 'renga', in het Engels vertaald als 'linked verse'. In de 'Kamakura' periode (1192-1392) werd renga dan weer getypeerd door de meervoudige opeenvolging in de versvorm (7-7, 5-7-5, 7-7, etc.). Wat we evenwel niet mogen vergeten is het feit dat deze steeds langer wordende gedichten geschreven werden door meerdere dichters die samen zaten en om de beurt en op associatieve wijze aan één gedicht schreven. Nobuyuki Yuasa schrijft hierover in zijn inleiding op Basho: "*The result was often a kind of kaleidoscopic beauty with infinite variety revealed to the reader in a slowly evolving movement.*"⁴

Beducht voor steeds grotere chaos of juist eindeloze herhaling, besloot men al vroeg in de 'Muromachi' periode (1393-1602) de Japanse dichtvorm aan steeds strengere regels te onderwerpen. Zo werd het openingsstuk (hokku), dat enkel nog opgesteld mocht of kon worden door de meest ervaren dichters, steeds belangrijker. Tenminste twee elementen waren hier van tel: het plaatsen van primo een referentie naar het seizoen waarin de 'hokku' geschreven werd, en secundo van een 'kireji' of 'breaking word', dat o.a. tot doel had verwondering en sterke emotie bij de lezer op te roepen. Het einde van de 'Muromachi' en het begin van de 'Edo' (1603-1866, nu: Tokyo) periode kenden een bloei van de 'haikai no renga', een kettingversvorm van 'lagere orde' die zich meer vrijheid en geestigheid veroorloofde, en

voornamelijk gebezigd werd door de opkomende koopmansklasse. Maar het was de gevierde dichter Matsuo Basho (1644-94) die uiteindelijk de 'haiku' bij wijze van spreken opnieuw uitvond door een zekere *sérieux* en elegantie (van de hovelingen) te combineren met een sterk gevoel van vrijheid en energie (van de burgerij). Hij was het ook die als eerste in de kunst van 'haibun' excelleerde: in zijn geschriften die veel weg hebben van dagboeken / reisverslagen wisselen proza en haiku elkaar af zodat zij "illuminate each other like two mirrors held up facing each other."⁵

HAIKU EN HET WESTEN

Haiku is sinds Basho immens populair gebleven, getuige daarvan de duizenden, weliswaar epigonale en traditionele, haikuclubs -en wedstrijden die vandaag de dag nog steeds bestaan in Japan. Hoe heeft haiku dan uiteindelijk bij ons ingang gevonden? Misschien juist omdat aan het begin van de 20^e eeuw het Britse koloniale tijdperk aan

een pijnlijk einde toe was, groeide de Westerse interesse voor het Oosterse culturele erfgoed zienderogen. De Amerikaanse oriëntalist Ernest F. Fenollosa (1853-1908) moet een van de eerste academici *tout-court* geweest zijn die zich op zeer extensieve basis bezig hield met de (conservatieve van) Japanse kunst. Na zijn dood schonk diens weduwe een dik pak vertalingen van vroege Chinese poëzie en Japanse 'No'-drama's aan de Amerikaanse dichter en criticus Ezra L. Pound (1885-1972), die de technische vertalingen van Fenollosa herwerkte en ze een meer poëtische inslag verleende. Pound publiceerde het resultaat tussen 1915 en 1917, en met succes. Zoals wel meer 'imagisten' liet Pound zich, omwille van de eenvoudige maar ijersterke beelden, voor zijn eigen poëtische productie inspireren door de ziel van haiku. Het meest bekende voorbeeld daarvan zijn twee regels uit het gedicht *In a Station of the Metro*, geschreven in Parijs:

The apparition of these faces in the crowd,
Petals on a wet, black bough.⁶

De combinatie van twee totaal verschillende beelden, dat van een metrostation tijdens het spitsuur en de zwevende rust en sereniteit van een Japanse schildering/een bloesentak is emblematisch voor Oosterse poëzie: hoe groot de verschillen ook mogen zijn, er is steeds een gevoel van eenheid. Het rijmen van verschillen (hier zowel letterlijk als figuurlijk) veroorzaakt een kort maar krachtig moment van inzicht in de complexe aard van de dingen. Het introduceren van een Japanse/Chinese aanpak in poëzie

gebeurde niet zonder slag of stoot: dat Pound zogenaamde onafhankelijke, westerse individuen wenste te vergelijken met een paar stomme bloempjes aan een gitzwarte tak schoot bij veel mensen in het verkeerde keelgat.

Hoe het ook zij, de toon was gezet. Het was tijdens de 'San Francisco Renaissance' en de opkomende Beat-generation in de vijftiger en zestiger jaren dat Chinese en Japanse invloeden werkelijk op grote schaal voet aan land kregen in Amerika. D.T. Suzuki, een gerenommeerd Japans academicus, begon voor het Engelstalige publiek zijn onderzoeken over Zenboeddhisme te publiceren.

De dichter Gary Snyder en de essayist Alan W. Watts trokken op hun beurt elk afzonderlijk naar Japan en verbleven daar een tijdje in boeddhistische kloosters. Bij Watts resulteerde dit in publicaties die zeker de moeite waard zijn (en verkrijgbaar in de centrale bib van de VUB): *The Way of Zen* en het flinterdunne *Beat Zen, Square Zen and Zen*. Gary Snyder schrijft tot op de dag van vandaag Japans geïnspireerde poëzie. Die laatste ligt trouwens aan de basis van het 'holy hermit' personage Japhy Ryder in *Dharma Bums*, een *road novel* waarin Jack Kerouac zich zeer expliciet met boeddhisme inlaat. Buiten Kerouac heeft Allen Ginsberg zich in die tijd ook intensief bezig gehouden met Oosterse filosofie en dichtkunst, niet zelden in combinatie met (hallucinogene) drugs. Zo produceerde hij het hypnotische, mantra-achtige gedicht *Howl*. Een zeer aangrijpende haiku van Ginsberg die me is bijgebleven luidt aldus (als ik het me juist herinner):

I didn't know
the name of the flowers
now my garden is gone

Het mag duidelijk zijn dat de haiku in zijn traditionele vorm en inhoud zijn uiterste houdbaarheidsdatum lang geleden overschreden heeft. Wie in een Europese taal haiku's modelleert op het traditionele 5-7-5 schema zal algauw merken dat, na een handvol interessante vingeroefening, dit keurslijf toch net iets te krap wordt, omdat we met onze taal simpelweg niet zo veel beelden na elkaar kunnen oproepen als de grafische schrijftaal van het oosten. Sommige vertalers, waaronder Nobuyuki Yuasa, hebben dat probleem opgelost door van de haiku een vierregelig gedicht met vrijere versvoeten te maken, die op een meer adequate manier de beelden en de sfeer van haiku weergeeft.

Ook ik heb gaandeweg besloten een steeds vrijer soort van haiku te hanteren, zowel in vorm als inhoud. Wie traditionele haiku's exact wil nabootsen produceert geen meerwaarde; er bestaan reeds duizenden epigonale anthologieën en bloemlezingen en tientallen dichters hebben het eeuwen geleden al bijna allemaal gedaan (en oneindig veel subtieler).

TWEE JAAR MOEIALHAIKU'S

Neen, we moeten niet proberen te zijn wat we niet zijn. Wat men wel is, is een kind van zijn/haar tijd, product van zijn/haar omgeving. Ik zou hier kunnen beginnen aan een (morele) taakomschrijving van de dichter anno 2008, maar dat kan en mag de bedoeling niet zijn. Eerder wil ik het hebben over wat ik heb trachten te bereiken met de haiku's die ik sinds twee jaar in De Moeial publiceer. Poëzie heeft mijns inziens wel degelijk een performant karakter: zij is letterlijk een verdichting van onze realiteit, een condensering die een ongekend/ongedacht aspect van onze wereld bloot legt en op die manier vraagtekens plaatst bij de praktijk van elke dag/de overheersende ideologie van een tijdperk.

De kleine gedichten die U, waarde lezer, elke keer ergens rechts onder op een pagina kon ontdekken hebben niet alleen hun wortels in de dagelijkse realiteit, zij beïnvloeden die laatste ook, willens nillens, als U ze enigszins aandachtig gelezen hebt. Misschien heb ik U wel willen breinwassen, maar dat was dan niet vooraf gepland. Ik ben ooit zoals iedereen begonnen met veel te persoonlijke en walgelijk brave en naïeve gedichten en verhalen, en heb pas veel later besloten mijn kleine maar gestaag uitdijende betekenisnetwerk te esthetiseren en het ik te vermoorden (drie kussen van Verhelst en Van Bastelaere).

Er bestaan nog steeds walgelijke misvattingen over poëzie. Primo: "de dichter verschanst

zich in zijn ivoren toren." Daar is nu werkelijk geen bal van aan. (De ziel van) haiku is juist diep geworteld in de menselijke ervaring, komt met zijn abrupt-associatieve inslag ook zeer dicht bij hoe de mens de dingen ervaart. Misschien heeft de lezer zich zelf wel in een ivoren toren opgesloten, namelijk die van de inertie en de zelfgenoeg-

Wie traditionele haiku's exact wil nabootsen produceert geen meerwaarde

zaamheid. Secundo: "poëzie is iets persoonlijk, ik kan daar niets over zeggen." Hoeveel keer heb ik het woord "ik" gebruikt in de reeks haiku's die sinds twee jaar gepubliceerd wordt in De Moeial? En wat doe je met al die romans die in de eerste persoon enkelvoud geschreven zijn? Zijn die dan wel volledig onpersoonlijk? Maar daar had je toch van alles over te vertellen? Een gedicht(enbundel) is nu eenmaal geen bestseller; als je *iets* leert aan de unief is het toch dat je je 'leesmethode' moet aanpassen aan het object dat onderzocht wordt? Ik sla toch ook geen spijker in de muur met een wattenstaafje? Er zit, tertio, ook niets *achter* een tekst *as such*; een tekst is een tekst, en wijst vooral naar zichzelf en, algemener, naar de realiteit waarin die tekst vorm krijgt in de perceptie van de lezer. Zo wordt de auteur zijn eigen (proef)lezer, en de lezer zijn eigen auteur.

Terwijl het subject iets met (poëtische) taal doet, doet diezelfde taal iets met het subject. Dit mag men nooit uit het oog verliezen: taal is machtig en soms zelfs gevaarlijk: als Filip heel zijn leven lang de zin "buitenlanders pakken ons werk en onze vrouwen af" hoort, dan zal Filip dit -verkeerdelijk - voor de 'harde' realiteit nemen. Haiku wijst eveneens direct en intuïtief naar de realiteit, naar het absolute nu, en elke kans die ik heb om op een positieve manier in te grijpen in het bewustzijn van mijn medemens, moet ik met beide handen grijpen. Men zegt van Basho's oeuvre dat elke haiku een juweeltje is, en dat in elk juweeltje alle andere juweeltjes caleidoscopisch weerspiegeld en versterkt worden. Zo ontstaat een schitterend betekenisnetwerk, waar alles met alles verbonden is. Haiku helpt ons de eenheid in de veelheid te zien. Haiku helpt ons onze geest te scherpen. Eén haiku is een miniatuurtje (een vingeroefening), maar de ziel van haiku is een subversieve levenswijze / filosofie die het hedendaagse lijden relativiseert en ons gelijkmoedigheid leert zoals troostende regendruppels die voor geen oor vallen in een "eeuwenoud zwijgend woud." Mocht U de afgelopen twee jaar van tijd tot tijd een schittering hebben bespeurd wijl U De Moeial doorbladerde, dan ben ik in mijn opzet geslaagd.

Thomas J. Martin aka [meToiKos]

¹ Zie mijn artikel *Marge als Bestaansconditie* in De Moeial van Februari 2008.

² *Haiku*, Jan Ulenbrook, Reclam Stuttgart, 2004, p. 238. Vertaling TJM.

³ Matsuo Basho, *The Narrow Road to the Deep North and other Travel Sketches*, Penguin books, Londen, 1966. Introductie door Nobuyuki Yuasa, p. 11. Vertaling TJM.

⁴ Ibidem, p. 12.

⁵ Matsuo Basho, *The Narrow Road to the Deep North and other Travel Sketches*, Penguin books, Londen, 1966. Introductie door Nobuyuki Yuasa, p. 39.

⁶ De verschijning van deze gezichten in de massa, bloemen aan een natte, zwarte tak. (TJM)

HAIKU
door
[meToiKos]

lichtgroene vlammen likken
spiegeldruppels uit de lucht
flinterdunne blanke wortels
delven diep in rotte stam

Ideologiekritiek: De Sluipwegen Des Leven

Wat voorafging: Toen John Earl Gray uit de gevangenis kwam, was hij vastbesloten het geheim der absolute vrijheid tot in haar meest verborgen vezels te doorgronden. Groot was echter zijn teleurstelling toen hij onverbiddeijk op de hardheid der moderne wereld stootte. In eerste instantie gaf John zich over aan de algemene illusies van deze tijd: naarstig ging hij op zoek naar werkzekerheid en carrièremogelijkheden, naar geld en naar consumptie. Alhoewel het vooroordeel tegen ex-

gedetineerden hem daarbij vooreerst parten speelt, slaagt hij er uiteindelijk toch in het tot meester-metsers te schoppen. Daarbij krijgt hij, op persoonlijk aanvragen van de plaatselijke hoogwaardigheidsbekleder, de leiding over het oprichten van een geheel nieuwe stadswijk teneinde grote sommen geld wit te wassen. Al gauw breekt echter de grote cementcrisis uit, en John is radeloos en verloren: hij zal er nooit in slagen zijn fundamenten af te krijgen en moet nu verder in een bodemloos leven. Wanneer hij

vervolgens Sundri ontmoet verlaat John voorgoed de moderne wereld en wordt hij Sundri's toegewijde leerling. Deze blijkt echter niet alleen een groot leermeester, maar vooral ook een volgeling en prediker der Karakol. Monkje - ofte de Boeddha die overwint in de strijd - slaat Sundri vervolgens dan ook aan gruzelementen en brengt John nietsvermoedend naar de bergen van het geschreven en het te schrijven. Daar wordt onze held ingewijd in de geheimen van de kinderen der bergen. Wanneer John vervolgens zijn verlicht pad

vervolgt, leidt dit pad hem rechtstreeks naar het vermoorden van de zon, en de wereld hult zich in schaduw. Om deze prachtige gebeurtenis enige luister bij te zetten organiseert John dan ook een groot feestmaal en dwaalt hij door de wouden op zoek naar genodigden. Wanneer men uiteindelijk allen rond de feesttafel zit, wordt er gelachen en gedanst, gebabbeld en gedronken, gevochten en verteld...

Zarathustra stond nog steeds driftig bovenop de feesttafel te gesticuleren en vervolgde zijn uiteenzetting met de volgende woorden: "Ach, gij die hier allen met mij vanavond rond de tafel zat - wat weet gij van het leven? Wat weet gij van het mysterie dat doorheen dit alles ligt verweven? Wat weet gij van de zonneschijn, van tuinieren en van regen? Niet voor niets zijn wij hier vandaag bijeen voor het vieren van de zonne-moord en de vernieuwing van de wereld; weten jullie eigenlijk wel wat zoiets echt betekent? Ikzelf ben Hyperboreër: waar ik vandaan kom zijn meer rotsen, vorst en regen dan het schijnen ener zon - voor mij is de dood der zonneschijn het schoonste dat gebeuren kon. Maar laat mij u vertellen over mijn levensloop en hoe ik uiteindelijk hier terecht kwam: misschien kunt gij mij dan begrijpen."

Zarathustra keek alweer de tafel rond en ging vervolgens verder: "Ooit leefde ik in eenzaamheid, gekluisterd in de bergen. Toen besloot ik op een dag om naar de mensen toe te gaan, en hun te vertellen wat ik wist. Natuurlijk stootte ik daarbij op weerstand en op onbegrip, maar al snel kreeg ik ook volgelingen en aanhangers, kopiëerders en fanaten. Dat alles maakte natuurlijk dat mijn eenzaamheid nog groter werd: ik zocht slechts naar verwanten. Ik liet de mensen dan ook al snel weer achter mij en trok weer eenzaam door de wereld: zo verwerd ik tot mijzelf - ik groeide ver voorbij de hemel."

"Ach ja, maar dutsken toch," sprak nu hoonlachend plots de ziener, "aanhoort daar uw gezwets ende gezwam over vage, ontastbare waanbeelden waar geen mens echt iets aan heeft, hoe zoudt gij toch gelukkig zijn? Vul liever uwen mond met spijzen en drinkt nog eens van uw glas wijn."

De ziener ging nu rechtstaan aan de tafel en vertelde zijn verhaal aan de genodigden: "Als jonge schavuit reeds ging ik vaak mee met mijn vader op diens mercantiele pad. Hij was namelijk erg bedreven in het vak dat hij bezat: handelaar in triviale zaken was bij ons iets dat sinds mensenheugenis in de familie zat; en ik was dan ook zeer verrukt ende verheugd dat hij mij zijn kennis doorgegeven had zodat wij alles wisten te verkopen dat niet echt te heet was of al te vast zat. Van deur tot deur, al gingen wij, om de mensen te verblijden, met allerlei triviale zaken die geen levenslot weet te vermijden. Schoeisel, eten, toiletgerief; ringtones ook en festival-gerief - alles wat men al dan niet echt nodig heeft verkochten wij als zoete broodjes. Ieder die je ziet op straat kan immers steeds wel iets van triviale aard gebruiken: het gaat erom hoe goed je hun behoeftes wel kan ruiken. Een mens weet zelf nog amper wat zijn dag zou kunnen verblijden, dus tonen wij hen nieuwigheden die we de wereld rond verspreiden. Wist u wel, ach heer of dame, waar uw burens nu mee spelen? Koop ook eens zo'n nieuw grasmachien, dat zal u niet vervelen! En als het u dan niet meer boeit, probeert dan eens een gele!"

Bij deze woorden keek de ziener triomfantelijk in het rond met een Colgate-glimlach op de lippen. Met pretoogjes op zijn publiek gericht vervolgde hij: "Toen ik net drieëntwintig was geworden, besloot ik dat ik het vak wel meester was geworden en dat mijn vader mij verder niets kon leren. Ook ik ging nu alleen door deze wereld, om deze eenzaam te verteren. Overall waar ik kwam, kocht ik waardeloze partijen triviale zaken in. Van dorp tot dorp trok ik zo, mijn genie verbrijdend; en wanneer ik dan een mens zag, verloren en vertwijfeld, dan wist ik wat die nodig had - en verkocht dat tegen woekerprijzen. Mijn fortuin werd zo al snel van redelijke omvangrijkheid en mijn leven liep geboterd. Toen echter, op een mooie dag, kwam tot mij - inzichtelijkheid; zoals een verwoestende bliksemingslag soms een korenveld van deze

wereld schroeit, zo kwam plots mijn genie tot mij: ik, ik ben de ziener! Aanschouwt toch mij en mijne ongelooflijke krachten! Ik weet steeds wat een mens niet van zichzelf wil verwachten, maar de levensloop is nu eenmaal determineerbaar binnen een beperkt veld van krachten: ge kunt zo makkelijk zien wat voor triviaals een levenslot kan verzachten. Zo ging ik dan sindsdien de wereld door: als ziener, profeet, genezer ook, als priester en als wachter. Ik zal een voorbeeld geven, zomaar uit het leven gegrepen: op een mooie, zonnige zomerdag toen de wind troostend over de vlakke streek ontmoette ik een meisje. Haar zwarte haar viel als een steile waterval omstuimig om haar oren en haar glimlach stak betoverend af tegen de glooiing van haar sleutelbenen en de lijnen van haar lichaam, haar zilvergrijsgroene ogen dwaalden rusteloos door het leven en haar voorhoofd glinsterde in de zomerzon als een regenboog van leven, ja haar schoonheid was bedwelmend zoals de zoete geur van dromen.

**"Ach ja, maar dutsken toch,"
sprak nu hoonlachend plots de
ziener, "aanhoort daar uw
gezwets ende gewam"**

Toch zag ik meteen dat zij niet gelukkig was: zij ging, onzichtbaar haast, gebukt onder zware zorgen. Ondanks haar wonderbaarlijke uiterlijk en ongetwijfeld enorm boeiende leven werd zij diep vanbinnen gegijzeld door eenzaamheid en twijfel. Natuurlijk wist ik, want daarin schuilt natuurlijk mijn kracht, onmiddellijk wat zij nog mankeerde: ik wist juist wat zij nodig had om zichzelf optimaal te voelen en opnieuw volop te genieten van de pracht van deze wereld. Danone Activia® natuurlijk! Met Omega 3, L. Casei Immunitas en toegevoegde vitamines van A tot Zink. Ik garandeer u, dames en heren, dat zij meer straalde dan ooit tevoren. Ik wist nu wat mijn functie was: ikzelf ben een dienaar van de schepping dezer God, ik vul de hiaten zijner onvolledigheid op. Ik, ik ben de ziener. Ikzelf ben uw god!"

"Ach houdt uw bakkes toch, gij smerig stukske vreten!" Zo onderbrak Zarathustra op zijn beurt de ziener, "Ge zoudt beter eens in uw eigen kop naar patronen zoeken in plaats van u met andere mensen hun leven te bemoeien. Moelial! Al veel te lang luister ik hier naar veel te veel gezever! Gijzelf zijdt minstens even triviaal als de handel die gij hebt bedreven!"

Bij deze woorden stond Zarathustra recht en stapte met een doordringende, priemende blik op de ziener af. Spontaan stonden nu ook alle andere genodigden behalve de laatste mens - die werd namelijk zelf op onzachte en beslister wijze van zijn stoel gesleurd en tegen de ziener aangeduwd - op om Zarathustra bij te staan in diens dubieuze plannetje. Ondubbeltzinnige kreten werden gescandeerd zoals "Houdt me tegen!", "Bloed, ik wil bloed zien!" en "Ik maak u kapot, kapot zeg ik u!"

De menigte schopte beide heerschappen voortdurend en ook onophoudelijk naar voren, waardoor dezen onvrijwillig op de top van een eenzame berg afstevenden. Op de eenzame berg stond een eenzame boom. Een uitgedroogde, dode wilg die al eeuwen geleden al zijn gezelschap had verloren aan droogte, bosbranden en des mensen' waanzin. Eenzaam en alleen, stond hij daar nu wind te vangen. Een majesteuze, prachtige boom was het nu nog steeds, die daar stevig stond op het klifeinde van de harde berg, als een oude weduwe die nog steeds langs de zee tuurt, wachtend op de terugkeer van haar geliefde man. De grillig gevormde boom die ooit in opeenvolgende tijden een godheid, een symbool en een plaats van afspraak was geweest, diende

nu nog slechts heel occasioneel bij een lynchgelegenheid. Toen de ziener en de laatste mens dan - bijna aan de top aangekomen - de aanblik zagen opdoemen van onze wilg enerzijds en van een stevig, ruw touw waar een strop in werd gelegd anderzijds, brak het angstzweet hen dan ook uit en begonnen zij hevig te beven op hun benen. De laatste mens barstte in wegeklag en bittere tranen uit terwijl hij om zijn leven

smeekte. De ziener begon ongecontroleerd te schreeuwen terwijl Zarathustra hem stevig beetgreep en met zijn doordringende blik diep in zijn ogen keek. Zarathustra begon nu heel stilletjes de spreuk "abunina, abuniba" te zingen, en de ziener begon hierop langzaam gewaar te worden hoe elk celdeeltje in zijn lichaam vanbinnenuit werd verschroeid. Zodra de pijn onhoudbaar werd, begon het ongecontroleerde gekrijs ondraaglijke proporties aan te nemen. Vol ongeloof brulde de ziener het uit: "Dit kan niet, dit mag niet, dit kan toch niet! Ik ben de ziener, ik ben de vervollediging van Zijn Schepping! Ik ben de ziener! Ik ben jullie god! Ik ben de ziener! Ik ben..."

Ondertussen kwamen er kleine druppeltjes bloed uit de poriën van zijn lichaam gedropen: uit zijn handen, en zijn nek, uit zijn gezicht en zelfs zijn ogen, die op onbegrijpelijke waanzin stonden. Terzelfdertijd hadden de rest van de genodigden de strop vastgebonden aan een dikke tak, die over de afgrond van de klif hing. Twee mensen hielden de strop nog net vast terwijl het lichaam van de ziener leek uiteen te barsten. De ziener werd, nog maar net levend, het touw om de nek gebonden en aangetrokken. Iemand schopte hem stevig tegen de rug waardoor hij nu boven de afgrond hing als een lamme zak, en langzaam maar zeker verstikte. Dit was het einde van de ziener. De laatste mens, die dit tafereel met afschuw aanschouwde, begon nu als een klein kind te huilen dat het geen naam had: "waarom? Waarom toch? Wat bezielt jullie? Ik heb toch niks misdaan? Laat mij leven! Ik ben de laatste mens, ik ben zo bang, zo bang! Ik wil leven, ik ben de laatste mens, ik..." Doch het mocht niet baten: ook de laatste mens werd de strop stevig om de nek gebonden en met een harde trap boven de afgrond gekatapulteerd. Dat was de dood van de laatste mens.

Boven een afgrond hingen twee lijken, aan een eenzame tak, aan een eenzame dode boom, op

een eenzame berg, in een verlaten vallei, in een dode wereld. Onder een stralend aura van lichtende genegenheid stond daar plots de oude man met wijd gespreide armen. Hij kalmeerde met zijn levenskracht de verzamelde genodigden en sprak: "In den beginne was het eenzaam als de koude, harde nacht. Later kwam het onderscheid tussen tienduizend vormen, dingen, en wanneer de hanen kraaiden dan stoorden zij de mensen van het nabijgelegen dorp. In deze tijd dwaalde Eenvoudig als een zwerper door het land. Toen hij zo op een dag aan de gele berg was gekomen, ontmoette hij daar Simpel. Deze vroeg: 'Eenvoudig, want die bent gij toch? Vertel mij van uw wegen en hoe het toch zo komt dat gij steeds één bent met de hemel.' Eenvoudig keek daarop een lange tijd voor zich uit. Tenslotte echter, strekte hij zich uit en draaide zich lachend om naar Simpel. Vervolgens maakte hij met zijn hand een golvende beweging en opende de armen naar de zon. Het volgende ogenblik was Eenvoudig alweer verdwenen."

Een allesomgrijpende stilte maakte zich meester over de vlakke waar onze genodigden aan het feesten waren. Al snel werd ze echter overstemd door een diepe, klagende wind die door de takken van de bomen floot als het gespoek op een oude, krakende zolderkamer. Het geritsel van de eikenbladeren deed een rilling over de rug van menige genodigden lopen.

"Vrienden, ja vrienden, zo heb ik jullie genoemd," sprak John Earl Grey plechtig in deze verstilde atmosfeer. "Waarom heb ik toch zo geloofd in jullie inzicht en bekeerbaarheid, in jullie welwillende genegenheid en dorstig-droge zielen? Hoe haalde ik het in mijn hoofd? Ik had beter moeten weten! Ik had per abuis gedacht dat wij allen hier vannacht onze vreugde zouden delen: de zon is eindelijk dood en ziet - de kansen zijn nu ven! Maar gijllie hier zijt laf en stom en bang nog van het leven. Gijllie beseft niet wat voor wonderschoons ik u wel heb gegeven!"

Bij deze woorden keek John zijn toehoorders scherp aan en vervolgde: "Hoor hoe de wind hier fluistert doorheen de bomen - zo vol beloftes en ook schittering: de wereld ligt nu, na de zon, bloot voor wat gaat komen. De

**Ondertussen kwamen er kleine
druppeltjes bloed uit de poriën
van zijn lichaam gedropen: uit
zijn handen, uit zijn nek,...**

oneindigheid der mogelijkheden zal de horizon omzomen! Maar nee, gijllie blijft liever angstig vasthouden aan oude, droeve dromen. Ik had jullie nooit mogen vragen naar mijn feest te komen! Nooit had ik gedacht mij zo erg te vervelen, juist op het moment dat de wereld zelf wil leven! Ik ben hier weg, bekijkt het maar! Niemand houdt mij tegen! Trekt maar allemaal uw plan, ik kan jullie aanwezigheid geen seconde meer verteren! Gezelschap voor de zonnemoord, pffft, ge zoudt beter gewoon creperen!" Het volgende ogenblik veranderde John Earl Grey in een vlucht roze flamingo's die statig naar de horizon zweefde...

EINDE DEEL I

(Wordt vervolgd, al zal dat jammer genoeg niet langer in uw geliefde studentenblad zijn. Kijk echter vooral ook uit naar het boek, de strip, de film, het videogame, de musical, de kleding- en cosmetica-lijn, de serie en de ringtone... ;-)

Nog een prettig leven verder,

Bram Langmans & Rob Werkers

De meest gevreesde van ze allemaal:

Piraat Zwartbaard -zonder ooglapje

Menigeen zou alleen al bij zijn verschijning de benen hebben genomen, anderen verstijfden van angst en schrik, piraat Zwartbaard was een van de meest gedachten in zijn genre. Over piraat Zwartbaard werden er evenveel legendes verteld als over Alexander de Grote of Jeanne d'Arc. Een ervan zegt dat hij af en toe een paar van zijn eigen piraten neerschoot, om er voor te zorgen dat niemand vergat wie hij was. De veelbesproken legende van Blackbeard komt in tal van boeken en goede artikelen in kwaliteitsbladen voor. Hij heeft zelfs zijn eigen festival in Hampton, Virginia.

Op een dag zou Blackbeard, toen hij te veel op had, zijn mannen hebben samengeroepen in een klein kamertje op zijn schip. Hij liet er zwavel branden en toen zijn mannen helemaal crepeerden en naar lucht probeerden te happen, stond hij recht en zei: *'Damn ye, ye yellow-bellied sapsuckers! I'm a better man than all ye milksops put together!'* Hij was de enige echte man op het schip.

Zijn volle donkere baard bedekte het grootste deel van zijn gezicht, en als we de prentjes mogen geloven droeg hij zijn sierhaar al zo lang dat de uiteinden samengekoekt waren tot dikke slierten. Met twee zwaarden, verschillende dolken en een heleboel pistolen over zijn borst vastgemaakt trok hij ten strijde. En alsof dat niet voldoende was, stak hij ook nog brandende lonten onder zijn hoed. Ja, piraat Zwartbaard moet er afschrikwekkend hebben uitgezien.

Edward Teach (maar ook de namen Thatch of Tache worden teruggevonden in de historische documenten) werd vermoedelijk rond 1680 in London, Bristol, Jamaica of Philadelphia geboren, dat is nog wat onduidelijk. Op zeer jonge leeftijd besloot hij om tegen de Spanjaarden te gaan vechten in de Spaanse successieoorlog aan Britse zijde, waar ook Queen Anne bij betrokken was. Toen de Britten zich terug trokken in 1713, werd Teach werkloos en zat er hem 'niets anders' op dan werk te vinden in de piraterij. Veel van zijn kompanen deden overigens hetzelfde. Benjamin Hornigold zou zijn eerste werkgever zijn geweest, hoewel niet echt duidelijk is wanneer de toekomstige Zwartbaard door hem werd gerekruteerd.

Blackbeard Inc. kende een hoogtepunt toen hij de haven van Charleston een week lang blokkeerde

Volgens Kapitein Charles Johnson zou piraat Zwartbaard, voor hij vertrok op zijn woelige avonturen, met een meisje van 16 zijn getrouwd. Of trouwen hier echt van toepassing is valt te betwijfelen, het zou namelijk zijn veertiende vrouw zijn geweest. Zijn perverse gewoonte was, nadat hij zelf de hele nacht met zijn gade had doorgebracht, een zestal vrienden uit te nodigen en haar te hunner beschikking stellen, waar hij zelf op wilde toekijken.

Tijdens de zomer van 1717 stuitte Blackbeard op Stede Bonnet, de 'Gentleman Pirate', die voor zijn carrière als piraat nog grootgrondbezitter was geweest. Bonnet bezat de 'Revenge', een schip tien kanonnen zo zwaar, en gauw had de slimme Zwartbaard door dat Bonnet geen geschikte zeiler en een slechte leider was. Al snel wist hij een andere piraat het roer van de 'Revenge' in handen te geven en nodigde hij Bonnet als gast uit op zijn schip.

Dit was slechts het begin. Niet zo ver van het eiland Sint-Vincent wist hij zich een Frans slavenschip, de 'Concorde', toe te eigenen. Dit schip had eerder aan de Engelse vloot toebehoord, en zo herdoopte Blackbeard, waarschijnlijk in een vlag van patriottisme, dit schip om in de 'Queen Anne's Revenge', voor de habitués 'QAR'. Het schip werd enkele tientallen kanonnen rijker gemaakt en dit prachtexemplaar ging de geschiedenis in als hét vlaggenschip van Zwartbaard.

De zeven maanden die volgden, waren gevuld met hard werk. Men weet tot op de dag van vandaag niet hoeveel schepen zijn vloot hebben vervoegd: hij zou meer dan vijftig schepen hebben leeggeroofd, en zelfs dat is maar een kleine schatting. (Dit cijfer is binnen de piratenstatistiek

ken eerder aan de lage kant; Black Bart Roberts staat helemaal vanboven op het lijstje met meer dan 470 schepen, voor heel zijn carrière.) De Caraïben en de Zuidkusten van Noord-Amerika voelden zijn wreedheid. De winter van de jaren 1717-1718 was een topseizoen; de 'Revenge' en de QAR voeren samen met twee kleinere schepen onder het bewind van piraat Zwartbaard. Dit waren moeilijke dagen voor andere kapiteinpiraten. Zwartbaard was de grootste werkverschaffer, 300 piraten stonden onder hem. Hij had

hoofdkwartieren in North en South Carolina, en tevens op de Bahama's. Te Naussau, huidige hoofdstad van de Bahama's en destijds ook genoemd naar Willem III van Oranje-Nassau, was hij de magistraat van de 'Privateers Republic'.

Blackbeard Inc. kende een hoogtepunt toen hij de haven van Charleston, in South Carolina, een week lang wist te blokkeren. Hij en de zijnen hielden elk schip tegen dat binnen of weg wilde varen. Zij namen zelfs enkel gijzelaars waaronder enkele prominenten uit Charleston. Zijn eisen werden ingewilligd, medicijnen (!) werden geleverd, en zonder problemen ontsnapte de kleine compagnie. Niet veel later ging de 'QAR' verloren bij de Beaufortbaai, samen met de kleine 'Adventure', die strandde terwijl ze het moederschip probeerde te helpen. Vooraleer de Beaufortbaai te verlaten liet Zwartbaard enkele ontstemde piraten op een verlaten zandbank achter, ontdeed de 'Revenge' van al haar voorraden en ging verder met een kleiner schip. Zelfs zijn eigen bemanning zei dat hij dit deed om zijn deel van de buit te vergroten en zijn bemanning af te slanken. Een tijdje later trok hij met vier schepen een baai in, om van zijn opbrengsten te genieten. Bonnet redde de achtergelaten mannen, een zeer nobel gebaar, en ging verder op de 'Revenge', die omgedoopt werd in de 'Royal James'.

In oktober 1718 werden Bonnet en zijn bemanning in North Carolina ingerekend. Na een kort proces in Charleston werd iedereen behalve vier onder hen, waaronder ook Stede Bonnet, opgeknoopt voor piraterij. Bonnet kon vluchten, maar werd helaas snel weer ingerekend tijdens de maand december van dat jaar. Deze processen werden nauwkeurig opgetekend, wat maakte dat men later gemakkelijker de 'QAR' terug kon vinden. Dit werd overigens in 1996 gedaan, en bracht veel aan het licht over de mysterieuze Zwartbaard.

Zwartbaard en Co waren intussen naar Bath Town afgezakt, toen de hoofdstad van North Carolina. De gouverneur, een oudgediende van het Britse leger, verleende hem gratie, mits inofficiële bescherming. Alexander Spotswood, gouverneur van Virginia, van zijn kant kon dit echter niet verkroppen. Zwartbaard moest weg, ook al woonde hij in een andere staat die niet onder zijn bevoegdheid viel.

Wat Zwartbaard nu eenmaal zo'n legende heeft gemaakt is de manier waarop hij aan zijn einde is gekomen... Spotswood achtte Robert Maynard als de geknipte man om de klus te klaren, mits een kleine vergoeding van 100 pond en nog wat kleins voor zijn bemanning. Met een stevige vloot ging hij de legende tegemoet.

Niet zo ver van het eiland Ocracoke werden de avonturiers gespot, en een dag later zouden Maynard en de zijnen hun slag slaan. Bij dageraad werd een klein schip naar de piraten toegestuurd. Na enkele kanonschoten was het stil en trok het zich terug. Het onderbemande schip van Zwartbaard, negentien man, had de nacht nog volop van hun buit zitten genieten. Maynard en zijn mannen moesten het opnemen tegen een zootje dronken wilden.

Oplettend -en dankzij zijn goede kennis van de baai- als hij was wist Zwartbaard zijn schip naar een smal kanaal te brengen. Maynards schepen geraakten vast, er kon nog net geschreeuwd worden tussen de kapiteins, Maynard herinnerde het zich zo: *'At our first salutation, he drank Damnation to me and my Men, whom he stil'd Cowardly Puppies, saying. He would neither give nor take Quarter'*. Of dit authentiek is, valt te betwijfelen: er bestaan nog andere versies van deze dialoog.

Na een poos wist Maynard zijn schepen los te krijgen, en omdat er niet voldoende wind was, werden de riemen uitgehaald. Toen de 'Adventure' van Blackbeard naderbij kwam, werden Maynard en de zijnen verwelkomd met een catastrofale aanval; zes mannen verloren het leven en tien werden gewond.

Maynard zette de achtervolging met volle moed voort. Het tuig (touwen en zeilen) van de 'Adventure' werd zwaar beschadigd, wat hen verplichtte aan land te gaan. Maar toen Zwartbaard de lege schepen zag, dacht hij bij zijn dronken zelf dat een aanval wel het proberen waard was, met tien man. Maynard en zijn troepen kwamen tevoorschijn en de strijd begon. Het gevecht dat volgde, werd nauwkeurig door de *Boston News-Letter* beschreven. Toen Maynard en Teach elkaar zagen, trokken zij beiden hun sabel. Maynard haalde zwaar naar zijn tegenstander uit en stak met de punt van zijn zwaard op een doosje met patronen van Blackbeard. Gelukkig voor de laatste beschermde dit hem en werd het zwaard van Maynard gebogen. De piraat wist de kapitein zijn hand te verwonden. Maynard deed een sprong achteruit en vuurde met zijn pistool op Zwartbaard, die gewond raakte. Een kompaan van Maynard kwam tussen beiden en sneed Zwartbaard in het gezicht. Dit zou het einde betekenen van de legendarische piraat: geleidelijk aan verloor hij zijn kracht door bloedverlies, en viel hij plots neer terwijl hij zijn pistool aan het herladen was.

Zodra Zwartbaard sneuvelde, was de strijd gedaan. Edward Teach zou aan vijf kogels en meer dan twintig sabelslagen zijn gestorven. Na zijn dood sprongen de legendes als paddenstoelen uit de grond: zijn lichaam zou tussen de twee en de zeven keer (piraten waren niet zo bedreven in wiskunde destijds) rond het schip hebben gezwommen. Het hoofd werd als prijs ten toon gesteld in Bath. Dit was het figuurlijke einde van de 'Gouden eeuw van de piraterij'.

Jeroen Derkinderen

Colofon

De Moeial

Maandelijks studententijdschrift van de VUB in samenwerking met het Brussels Studentengenootschap, Studiekring Vrij Onderzoek en Dienst Cultuur.

Ons redactielokaal is gelegen te Triomflaan 62. Elke woensdag om 20 uur is er redactievergadering. Iedereen is welkom!

Stuur al uw opmerkingen, vragen en reacties (of zelfs artikelen) naar: moeial@vub.ac.be

Bezoek ook eens onze website: www.vub.ac.be/moeial

Coördinator
Daniël van der Meer

Vice-coördinator
Yannick Menendez

Secretaris
Thomas Martin

Penningmeester
Frederik Verbist

Verantwoordelijke Uitgever
Bram Langmans

Lay-out
Daniël, Nathaniël

Illustraties
Het collectief geheugen, Daniël, Bram, IECO

Achterflap
Quinten Joris

Redactieleden
Ben Van Overmeire, Thomas Martin, Rob Werkers, Bilal Benyaich, Frank Vanaerschoot, Matthias Vanheerentals, Daniël van der Meer, Daan Essers, Frederik Verbist, Yannick Menendez, Pieter Boeykens, Nathaniël Bovin, Piet Van de Velde, Pieter Bonte, Doruntina Islamaj, Tom Matthijs, Kristof Gombeer, Kristien Janssens

Redactiemedewerkers
Bram Langmans, Ruben Brabers, Gorki, Pieter Jan Van Pevenage, Kenneth Pontzele, Olivier Dieleman, Jeroen Derkinderen, Thomas Donnez, Kristof Van Damme, Sam Van Overmeire, Michel Magits, Vincent Genis, Karel Vermeersch, Hannah Vanbelle, Quinten Joris

Eindredactie:
Ben Van Overmeire, Thomas Martin, Daniël van der Meer, Nathaniël Bovin, Hannah Vanbelle

Abonnementen:
Jaarabonnement: 30 euro
Steunabonnement (jaar): 75 euro
Rekening: 001-0376518-40
!!Met de vermelding van: 'SS 5 KRWER 7'!!
Stuur uw adresgegevens naar: moeial@vub.ac.be

Oplage: 1.600 exemplaren.

Drukker: *Grafikon*
Gedrukt op gerecycleerd papier

De redactie is *niet* verantwoordelijk voor publicaties van het BSG, V.O., Dienst Cultuur, lezersbrieven, opiniebijdragen en standpunten.

Een interview met Nathalie Teirlinck

Sinds Nathalie Teirlinck in 2006 furore maakte door als debutante met de kortfilm *Anémone* meteen de juryprijs van het filmfestival van Gent in de wacht te slepen, ging het snel voor haar. *Anémone* won meerdere prijzen en scoorde ook internationaal hoge ogen door vertoningen op gereputeerde festivals als Lucarno en Londen. Met haar eindwerk *Juliette* ging de jonge filmmaakster op hetzelfde elan verder. Ze verkreeg er o.a. een fictie Wildcard mee ter waarde van 60.000 euro. Tijd dat de VUB haar leert kennen.

Anémone was in 2006 je debuutfilm. Meteen een voltreffer bovendien. Had je het toen zelf ergens verwacht?

Absoluut niet! *Anémone* heb ik destijds met een heel klein budget gedraaid, en bovendien op korte tijdspanne. Mensen zagen het uiteindelijk blijkbaar wel als een mooi debuut, maar zelf had ik zelfs nog niet bij de mogelijkheid stilgestaan dat ik ermee in de prijzen zou kunnen vallen. Het is ook zo dat er bij de totstandkoming van *Anémone*

soms bemerkingen waren vanuit mijn begeleiding. Uiteindelijk heb ik toch maar mijn wil doorgedreven; zeker dat het goed zou zijn, was ik dus niet.

Waarover gaat *Anémone*?

Dat is niet zo gemakkelijk te vertellen, omdat het niet echt opgevat is als een klassiek verhaal. In essentie gaat het over een jong meisje die op een verjaardagsfeestje een traumatische ervaring heeft opgedaan, en hoe zij daarmee omgaat. Herinneringen die terugkomen, als gevolg van kleine dingen die het meisje aan het verleden doen terugdenken. Eigenlijk gaat het over hoe het verleden terugkeert in het heden.

“Zelf had ik er nog niet bij stilgestaan dat ik in de prijzen zou kunnen vallen”

In *Juliette* spelen herinneringen ook een grote rol. Is dat toeval?

Ik geloof sterk in het idee dat herinneringen heel sterk kunnen inspelen op het heden, dat ze soms je beslissingen in het heden bepalen. Ik werk er dan ook graag mee.

Heeft je debuut niet meteen de lat heel hoog gelegd voor wat nog komen moest? Heb je daar bij het maken van *Juliette* enige hinder van ondervonden?

Het succes van *Anémone* heeft zeker perspectieven geopend voor mijn eindwerk. Toch heeft het inderdaad ook voor de nodige druk gezorgd. Ergens bekruipt je het gevoel dat het misschien niet even goed zal kunnen zijn.

Als je er bij stilstaat, is het zelfs een beetje vreemd. Enerzijds word je door dat “succes” veel meer bevestigd in je werk, anderzijds maakt het je terzelfdertijd soms heel onzeker omdat je weet dat wat komt even goed of zelfs beter zal moeten zijn. Bovendien ben ik ook iemand die het risico niet wil schuwen. Je mag niet op safe spelen, vind ik.

Wordt je nieuw project een langspeelfilm?

Daar ben ik nog niet helemaal uit. Ik voel er me ergens nog niet klaar voor. Misschien dat ik eerst nog een kortfilm maak. Ik ben wel aan het schrijven.

Tom Matthijs

Vintage in Brussel, een tweedehandstocht

Dat Brussel veel te bieden heeft wisten jullie waarschijnlijk al, maar dat Brussel eveneens een Walhala voor 2de handswinkels is zal velen onder jullie verbazen. Bij deze een artikel met daarin alle adresjes die je zeker niet voorbij mag wandelen. Neem het Volkswagenbusje, trommel je Austin Power vrienden op en haal je buffalo's van onder het stof; we gaan op 2de-handstocht.

- **Episode**, Violetstraat Nr. 28

Je kan het zo gek niet bedenken of ze hebben het bij Episode; van trouwjurken tot flashy jaren '90 leggings, om nog maar te zwijgen over de Paul Severs-Fanshirts. Pluspunt is dat het een grote winkel is met een ruim aanbod.

- **Jazz**, Spoommakersstraat Nr.37

Het paradijs voor de schoenenfetisjen onder ons. Een gat in je portemonnee krijg je er gratis bij, want schoenen onder de 85 euro zijn hier meer uitzondering dan regel. Toch blijft het een gezellig winkeltje om eens binnen te stappen. Het ligt aan het uiteinde van de alombekende Agorgalerij en indien de Jazz geen soelaas biedt, kan je nog steeds gaan afdingen in de lederzaken ernaast of haar-extensions nemen bij de kapper verder op.

- **Sussies**, Lombardvest Nr. 74

Hier moet je zijn voor een sixties outfit. Deze winkel heeft een ruime collectie botjes en pumps, hippe jurken en een groot aanbod aan accessoires. Ruime winkel, schappelijke prijzen, dus zeker de

moeite om eens langs te gaan.

- **Geen naam**, Spoommakersstraat Nr.37

Dit winkeltje zonder naam is niet echt een tweedehandswinkel maar toch het vermelden waard. De uitbaatster maakt alle kleren zelf. Je kiest een stof en een model, en zij maakt het voor je. Achteraan in de winkel hangt er nog een rek met tweedehandskleren, maar ik zou toch vooral voor de unieke zelfgemaakte stukken gaan. Bijvoorbeeld een plastic regenjas met klavertjevier-print.

- **Geen naam 2**, Zuidstraat Nr.66

Piepklein is het, maar met een mooie collectie kleren, schoenen en tassen. Wie zoekt die zal vinden. Zeg dat De Moeial het gezegd heeft.

- **Geen naam 3**, Karthuizersstraat Nr. 24

Moest de gevel niet in knaloranje geschilderd zijn en de deur niet altijd open staan, dan zou je het zo voorbijgelopen zijn. Er is nauwelijks plaats om je te draaien in dit winkeltje, volgepropt met decoratiespullen uit de jaren '60 en '70. Nostalgie alom, je zit zo weer rond grootmoeders tafel boterhammen met choco te eten. Vooral de collectie grappige sleutelhangers is het bekijken waard.

- **Gabriele**, Karthuizersstraat Nr. 27

Deze winkel oogt als een chique designerswinkel, maar schijn bedriegt. Binnen verbergen zich een schat aan kleren klaar om gekocht en gedragen te worden. Tevens een ruim aanbod.

- **Foxhole vintage shop**, Rijkkelarenstraat Nr.4

- **Oxfam Vintage**, Vlaamsesteenweg Nr.102-104
Kopen met een gerust geweten, het bestaat. De opbrengst gaat namelijk volledig naar Oxfam Solidariteit. Twee vliegen in één klap en zo ben je meteen van dat schuldgevoel verlost. Ethisch en esthetisch verantwoord, wat wil je nog meer.

- **Spullenhulp**, hoofdwinkel Amerikaansestraat 97, 101, 105

Voor de andere adressen: www.spullenhulp.be
Vijf verdiepingen telt Spullenhulp in Elsene. Het staat vol met huishoudtoestellen, hometrainers, salons, bedden, piano's, orgels, boeken, kleding, bloempotten... werkelijk alles is hier verkrijgbaar tegen spotprijzen. Ook leuk is de kleine kledingwinkel ernaast: "Retro Paradise" waar de mooiste kledingstukken verzameld hangen.

- **Les Enfants D'Edouard**, Louizalaan 175-177

Er altijd van gedroomd te kunnen shoppen op de Louizalaan zonder achteraf een maand enkel droge boterhammen te moeten eten? Les Enfants D'Edouard is toonaangevend in de vintagewereld en je vindt er dat nieuwe rokje van Dior of die Chanel-handtas van vorig seizoen.

- Het **topadres**: tweedehandsverzamelplaats der tweedehandsverzamelplaatsen... Het **Vossenplein** in de Marollen. Elke dag open tot 14u.

Doruntina Islamaj & Kristien Janssens

Gedicht

Frank Vandenbroucke,
O Heilig man
Gij eeuwige vernieuwer,
gij vonk onzer vlam
T'is niet dat wij twijfelen
aan uw intellect
Aan uw eindeloze ideeën
met wijsheid doorspekt
Maar wij willen u vragen:
Draai u eens rond
Daar u vast met uw rug
naar de toekomst stond
Toen u als een koppige ezel,
als een verlicht despoet
Geheel onverwacht
maar trefzeker besloot
Dat vooruitgang voortaan
niet langer gaat
Over gelijke kansen en rijkdom
herverdeeld door de staat
Maar over een wedstrijd,
voor studiepunten en geld
Waarmee u opnieuw
't recht van de sterkste hebt ingesteld

Waftek.

De komende weken te doen bij deBuren:

Elke maand krijgt u een overzicht van de activiteiten die het Vlaams-Nederlands huis *deBuren* organiseert voorgeschoteld in uw Moeial.

deBuren

Locatie: Leopoldstraat 6, 1000 Brussel
Gratis toegang, inschrijven op info@deburen.eu
www.deburen.eu

Vrijdag, Zaterdag, Zondag:

Het boeddhisme, een spiritualiteit voor morgen?
Lezingen | DO 22.05.08 | 20.00 > 21.30

Frans Goetghebuer, voorzitter van de Boeddhistische Unie in België, geeft bij deBuren een lezing over boeddhisme als levenshouding, meditatie, het Tibetaans Instituut en spiritualiteit aan het begin van de eenentwintigste eeuw. In een eerste deel zet de spreker de grote lijnen van het boeddhisme uit. In een tweede deel van de voordracht wordt ingegaan op het atypische karakter van het boeddhisme. In laatste instantie wordt ingegaan op de maatschappelijke relevantie van het boeddhisme in België.

De Acht Hoofdzonden*: Woede

Debatten | MA 26.05.08 | 20.00 > 21.30

Rechtlijnigheid en principes wekken vaak boosheid op. Toch is de waardering bij mensen voor een duidelijke stem in het debat groot. Wie

durft te zeggen waar het op staat, wie durft te zeggen waar hij voor staat, breekt met de onduidelijke taal die – meestal – de boventoon voert in het debat. Helder taalgebruik bij boosheid óf in alle kalmte is nog steeds de beste garantie om mensen te overtuigen en respect af te dwingen.

Debat over woede, de kracht van woede en de noodzaak van woede met o.a. **Mia Doornaert** (*De Standaard*) en de Nederlandse journalist **Frénk van der Linden**.

* *Op vraag van het weekblad Humo, dat zichzelf de eeuwenoude Zeven Hoofdzonden als merk toe-eigent, past deBuren de reekstitel aan. Vanaf nu spreken wij over De Acht Hoofdzonden. De achtste hoofdzonde is de zelfoverschatting.*

Belezen en Goedgekeurd:

Mathias De Clercq

De boeken van deBuren | DO 29.05.08 | 20.00 > 21.30

In onze nieuwe reeks 'Belezen en Goedgekeurd' stellen gasten die op het eerste gezicht ver van de literatuur staan hun lievelingsboeken voor. Gastheer en interviewer met dienst is **Stijn Meuris**, muzikant en journalist maar vooral ook boekenliefhebber en veellezer. **Mathias De Clercq** (1981), kleinzoon van Willy De Clercq, is VLD-schepen in Gent en het jongste lid van de Belgische Kamer.

Broodje Brussel: Jeroen Roppe

Ontmoetingen | MA 02.06.08 | 12.30 > 13.30

In 1991 kwam **Jeroen Roppe** studeren in Brussel, waar hij sindsdien niet meer weggegaan is. Na zijn studie kon hij aan de slag bij Studio Brussel. Met zijn ervaring als redacteur, presentator, producer en stijlcoördinator kreeg hij de kans om in 2003 zijn grootste passies te combineren als programmadirecteur van de stadsradio FM Brussel. Hij is intussen algemeen directeur-hoofddirecteur van deze in Brussel veel beluisterde zender. In samenwerking met OPB.

'Politieke ideologieën' van C. Devos & L. Sanders

De boeken van deBuren | MA 02.06.08 | 20:00 > 21.30

Op maandag 2 juni wordt *Politieke ideologieën*, het nieuwe boek van Carl Devos en Luk Sanders, bij deBuren gepresenteerd in samenwerking met Standaard Uitgeverij. **Carl Devos** is hoogleraar politologie aan de Universiteit van Gent. **Luk Sanders** is filosoof en doceert wijsbegeerte aan de Evangelisch Theologische Faculteit Leuven. *Politieke ideologieën* bevat tevens bijdragen van **Patrick Stouthuysen**, **Tine Boucké**, **Wouter Beke**, **Bruno De Wever**, **Antoon Vrints**, **Jos Geysels** & **Jan Mertens**.

Hebben hun medewerking aan deze avond toegezegd: **Bart Somers** (VLD), **Caroline Gennez** (SPA), **Wouter Beke** (CD&V), **Bart De**

Wever (N-VA) en **Mieke Vogels** (Groen!). Onder leiding van Carl Devos gaan ze in debat over de relevantie van ideologie in de hedendaagse politiek.

Radioboeken: Hilde Van Mieghem & Jean-Luc Outers

De boeken van deBuren | DO 05.06.08 | 20.00

Flagey, Heilig Kruisplein, 1050 Brussel

In samenwerking met Flagey presenteert deBuren dit jaar vier programma's waarbij telkens een Nederlandstalige en een Franstalige auteur een Radioboek presenteren. Op 5 juni de derde editie, waarbij nieuwe verhalen worden gelezen door actrice, regisseur en schrijfster **Hilde Van Mieghem** en door **Jean-Luc Outers**, naast schrijver ook directeur Promotie van de Letteren van het ministerie van de Franse Gemeenschap.

Krasse Knarren: Willy Claes & Jan Pronk

Ontmoetingen | DI 10.06.08 | 20.00 > 21.30

In de reeks 'Krasse Knarren' laat deBuren ervaren Vlaams en Nederlandse (ex-)politici aan het woord. Vanuit de wijsheid die een lange loopbaan met zich meebrengt blikken de gasten terug en vooruit. Op 10 juni gaan **Jan Pronk** en **Willy Claes** in discussie over internationaal veiligheidsbeleid en ontwikkelingssamenwerking vroeger en nu. Gespreksleider is VRT-journalist **Peter Verlinden**.

